

WESTERN

S. Zek

PAKLENI SALUN

B
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

WESTERN

239

1991

S. Zek

PAKLENI SALUN

X-100

Urednik izdanja
PIROŠKA MATIĆ

Lektor
J. STOJIČEVIĆ

Recenzent
N. KOVAČIĆ

Izdaje i štampa NIŠJP »DNEVNIK« Novi Sad, Vojvodanskih brigada 7, telefon 021/621-555 ● Žiro račun 65700-603-7711 ● Direktor »Dnevnika« Miodrag Karadžić ● za izdavača: Ilija Vojnović ● Odgovorni urednik: Milorad Predojević ● Grafički urednik: Juliš Arvanitidis ● Sekretar redakcije: Zdenka Karabasil ● Korektor: Elvira Šuput

YU ISSN 0353—1287
Rukopisi se ne vraćaju

PAKLENI SALUN

Bilo je gluvo doba noći. Sve ulice Frenkstona bile su puste. Samo je noćni povetarac s jugozapada lako pomerao lišće na drveću, i izazivao suštanje.

Iz sporedne ulice, koja se pružala paralelno s glavnom, prebaciše se, preko visokog zida od cigala, dve prilike u dvorište gradske banke. Bila je to zapravo, pre pet meseci otvorena filijala Stočarske banke iz Rok Springsa.

Jedna za drugom, crne prilike brzo šmugnuše preko dvorišta, do zadnjeg, sporednog ulaza u banku.

Bili su to vešti pljačkaši. S maskama preko lica, koračali su kao mačke, nečujno, i ćutke.

Jedan je bio visok, drugi omanji i podebeo.

Brzo su obili bravu. Polako i oprezno gurnuše vrata. Ona, ipak, blago zaškripaše. To natera pljačkaše da hitro uskoče u prostoriju, iz koje su vrata vodila u glavnu prostoriju banke. Ta su vrata bila poluotvorena.

Iz glavne prostorije začu se šum, a zatim pospan glas: — Ko je to?! Šta se tamo dešava?...

Potom kresnu šibica.

Pljačkaši se priljubiše už, dovrat.

Čuvar banke nešto promumla, i pristupi pragu. Šibicu je držao ispred sebe, u visini lica. Svetlo šibice mu je više zasenjivalo pospane oči nego što mu je omogućavalo da vidi šta je oko njega. Zaudarao je na alkohol.

Taman kad je iskrenuo vrat, da bi osmotrio šta je u prostoriji kroz koju se izlazilo u dvorište, ščepaše ga, za gušu dve snažne šake.

Visoki, snažni bandit stegao ga je svom snagom, a drugi bandit ga je udario nožem pod rebra.

Čuvar banke je izdahnuo pre nego što je shvatio šta se događa.

Mrtvo telo skljkalo se na pod, a pljačkaši pristupiše kasi.

— Brzo na posao! — prošaptao je, zapovednički, visoki, i zapalio je malu sveću, koju je izvadio iz džepa.

Zastori na prozorima bili su spušteni, tako da se pljačkaši nisu morali bakćati njima.

Sasvim mirno, kao da su u svojoj kući, svaki je izvadio iz džepa po jednu patronu. Visoki ih vešto sveza obe za bravu na kasi, i zapali fitilje.

Dok su fitilji goreli, njih dvojica se skloniše u suprotni ugao, i oboriše veliki sto ispred sebe, da im bude zaklon.

Eksplוזija nije bila jaka, ali je dinamit razorio bravu.

Pljačkaši hitro priskočiše kasi i potrpaše u svoje torbe sve što im je došlo pod ruke — papirni i metalni novac, i dve kutije, koje su bile zaključane, pa se nije moglo videti šta je u njima. Ali, pošto su bile u sefu banke, nije bilo teško pretpostaviti da je u njima neka vrednost.

— Dobar plen! — radosno je promrmljao debeljko. — Bićemo bogati, Glene!

— Samo brzo! — upozorio ga je visoki pajtaš.

— Nema više ništa unutra — primeti debeljko.

Trenutak nakon toga začu se spolja kreštav glas:

— Ljudi, u banci je nešto eksplodiralo! Tamo se nešto događa, ljudi!

Visoki bandit baci sveću na pod i izvuče kolt iza pojasa.

— Idemo! Brzo — reče svom pajtašu.

— Pratim te! — odvrati mu debeli. Preskočiše preko mrtvog čuvara banke i istrčaše u dvorište. Istim putem dospeše na ulicu, pretrčaše je, i šmugnuše između dveju kuća.

Iz glavne ulice čula se galama.

U senci jednog velikog drveta, pljačkaše banke sačekao je njihov drugar, s tri konja.

— Uspeli smo, Džo! — radosno je rekao visoki, i brzo je uzjahao svog konja.

Debeljko je u prvi mah promašio uzengiju, pa je glasno opsovao.

— Tiše, Slime! — prosiktao je visoki Glen prema njemu. A onda se obratio drugom, koji je stražario kod konja: — Idemo!

Odmah su žestoko poterali konje, u brda, preko vetrovite reke.

Uzbuđeni građani Frenkstonu nisu ih ni videli ni čuli.

Prenerazili su se kad su videli da je kasa u banci prazna a čuvar mrtav.

U gradu još nisu imali stalnog šerifa. Povremeno ih je obilazio pomoćnik oblasnog šerifa. Poslednji put bio je pre četiri dana.

Zato im je trebalo dosta vremena da organizuju poteru.

U gomili pred bankom najviše se čuo zapomažući glas juvelira Vajsa, koji je svoju skupocenu robu svake večeri predavao na čuvanje u banci, jer je strahovao da bi mu neko mogao obiti radnju.

*

Dvadesetak milja dalje, duboko u brdima, u tom času jedan je čovek spavao kraj strme stene, s glavom na sedlu, a pokriven ćebetom.

Bila je to već treća noć koju je, jednu za drugom, provodio pod otvorenim nebom, nakon što je danju jahao.

Zvao se Bil Morgan. Imao je dvadeset i osam godina. Bio je visok i snažan, s kovrdžavom crnom ko-

som, i licem preplanulim od sunca i vetra.

Nije imao stalno zanimanje. Bio je i kauboj, i pratilac poštanske kočije, i drvoseča. Pokušao je i da ispira zlato, u planinama Montane, ali je u tome imao najmanje uspeha.

Sad je bio na putu za Solt Lejk Siti, u Jutahu, s namerom da se zaposli u prevozničkoj firmi jednog očevog prijatelja.

Bio je siroče od najranije mladosti. Otac mu je poginuo u američko-meksičkom ratu, kad je njemu bilo samo dve godine. A majka mu je umrla četiri godine kasnije, od tuberkuloze.

Odrastao je uz babu, s majčine strane, koja je takode rano ostala udovica, i celog života je služila po tuđim kućama.

S petnaest godina otisnuo se u svet, prinuđen da se sam izdržava.

Uprkos tako teškom životu, nije se nikada nikome žalio na sudbinu, i nije se ponašao kao nesrećnik.

Nijedno ga mesto nije dugo držalo. Još uvek nije mislio na ženidbu, niti se kućio. Imao je dobrog konja i dobar kolt. Sve ostalo što je imao mogao je da strpa u bisage i sveže za sedlo.

Pre nego što je legao, vezao je konja za jedno drvo. Pre toga ga je nazobio, i napojio na planinskom potoku.

On je večerao suve junetine i popio je šolju čaja, koji je skuvao na vatri što ju je zapalio kraj stene.

Sunce je preko dana dobro ugrijalo stenu, i Bil je zaspao osećajući kako iz nje zrači toplota.

U osvit se trgao iz sna.

Bio je uveren da je čuo bat konjskih kopita. Čudio se, samo, kako to da njegov konj nije zarzao. Jer, morao je i on čuti taj zvuk.

Pogledao je prema konju, i video kako on mirno čupka retku travu oko drveta za koje je bio vezan.

Kao da je shvatio o čemu on razmišlja, konj je sad kratko zarzao, i pogledao ulevo.

U tom pravcu bio je i potok, pa Bil nije bio siguran da li je konj zarzao zato što je čuo iz tog pravca bat svoje sabraće ili zato što je žedan.

Upro je pogled prema velikoj skupini stena.

A onda je opet začuo bat kopita. Instinktivno je opipao dršku svoga kolta i skočio na noge. U tri koraka našao se iza debelog stabla, u zaklonu. Pomilovao je svoga konja po njušci.

Iza stena se pojavio konjanik. Za njim drugi, pa treći. Jahali su kasom.

Sa rastojanja od sedamdesetak metara, jasno je video da su konji znojavi, što je govorilo da ih jahači nisu štedeli na brdovitom terenu.

Konjanici nastaviše da jašu, ne obazirući se i ne menjajući tempo.

Jahali su u pravcu iz kojeg je on došao, i postojala je mogućnost da primete njegov trag, mada je dolina kroz koju je on jahao poslednjih milju i po bila dosta široka.

— Zašto li jašu prečicom, van puta? — upitao se Bil.

Učinilo mu se da je poslednji iz grupe jahača, debeljko sa crnim šeširom na glavi, usporio konja i da zagleda tlo.

Mada nije imao razloga za nemir, osetio je da su mu se mišići zategli.

Ali, ni debeli jahač ni njegova dva drugara nisu stali, niti su promenili pravac.

Uskoro ih nije više ni čuo ni video.

Odmaknuo se od drveta i pomilovao konja po vratu.

— Sad ćemo nastaviti put, prijatelju — rekao je snažnom mrkovu. — Nadam se da si se odmorio.

Konj ga je gledao svojim krupnim očima.

Bil ga je osedlao. Čebe je vezao iza sedla.

— Prvo ćemo do potoka, da se napijemo vode, a onda put pod noge, mrkove!

Konj je kratko zarzao.

Bil ga je poveo prema potoku, laganim korakom.

Planinski vazduh bio je svež. Ali, nebo je bilo vedro.

Pogledavši prema nebu, Bil reče u sebi:

— Biće topao dan.

Dok je konj pio vodu iz potoka, on je napunio čuturu. A potom je raspkopčao jaknu i košulju, i malo podigao rukave, pa čučnuo kraj vode, da se osveži.

Zahvatio je dlanovima hladnu vodu i pljusnuo se po licu.

Kad je hteo to da ponovi, začuo je prasak.

Naglo se uspravio. Ruka mu se istog časa našla na dršci kolta.

Zvuk je došao iz pravca u kojem su odjahali trojica konjanika.

I mrkov je podigao glavu i načulio uši.

— To nije daleko — pomisli Bil.

Zakopčao se brzo i spustio rukave jakne i košulje. Navukao je i šešir jače na glavu.

Pomislio je u prvom trenutku da uzjaše konja i odjezdi svojim putem, u pravcu suprotnom onome iz kojeg se čuo pucanj. Ali, nešto neodređeno, neka neobjašnjiva znatiželja, natera ga da postupi drukčije.

Uzjahao je mrkova i poterao ga nazad, pravcem iz kojeg je sinoć došao.

Jedino je sad jahao šumom, a ne čistinom. I napregnuo je sva čula.

Posle nekoliko stotina metara ugledao je, u skupini lepih starih borova, tri konja.

U hladu velike stene, nekoliko koraka od borova, sedela su dva čoveka. Prepoznao je i dugajliju i debeljka, koji su maločas projahali nedaleko od mesta na kome je on prenoćio.

Treći jahač nije se video.

— Taj je, verovatno, otišao da ulovi neku divljač, da se najedu. Maločas je, najverovatnije, on pucao — razmišljao je Bil, sedeći na svom konju, iza gustog šipraga, gde ga ljudi koje je posmatrao nisu mogli da opaze.

Trgao se, i zaokružio pogledom oko sebe.

— Tragajući za divljači, taj treći je možda sad negde blizu mene. Možda me već drži na nišanu — zabrinuo se.

Ali, nije opazio ništa sumnjivo.

Kad je ponovo skrenuo pogled prema onoj dvojici, video je kako debeljko vadi iz bisage bocu.

Potegao je dobro iz nje, a zatim ju je pružio dugajliji, koji je bio skinuo šešir sa glave i nalaktio se na kamen.

I dugajlija je dobro potegao iz boce, pa ju je spustio kraj sebe. A onda se zagledao u borov šumarak, gde su bili konji. Prateći njegov pogled, Bil ugleda čoveka opruženog na travi, na ivici šumarka. Ležao je porebarke. Šešir mu je pao s glave, i sad je bio dva-tri koraka dalje od njega.

— Taj ne izgleda živ — procenio je Bil.

Uto se debeljko podigao, i otišao do svoga konja. Uzeo je čebe iza sedla i vratio se do stene. Tu je prostro čebe, i uzeo kožnu torbu koja je ležala na tlu.

Bil najednom postade radoznao.

Debeljko otkopča torbu i okrenu je naniže.

Nije moglo biti sumnje da su iz torbe ispali svežnjevi dolara. Na kraju se začu i zvuk metala.

Debeljko zatim podiže sa tla drugu torbu. Izvadio je iz nje najpre dve kutije i spustio ih na čebe, a onda je i iz nje istresao novac.

U drugoj torbi bilo je više metalnog novca.

— Ako su zlatnici, onda je to čitavo bogatstvo! — uzbudio se Bil. — Ti ljudi su taj novac sigurno negde ukrali. Da je njihov, ne bi ga istresali tako, u ovoj divljini.

Sledećeg trenutka vide kako je dugajlija izvukao nešto iz jedne kutije. Podigao je zatim ruku, da pokaže predmet debeljku.

Sunčevi zraci odbiše se od tog predmeta.

— Nešto zlatno — proceni Bil.

Zatim dugajlija otvori i drugu kutiju.

— Ju-hu! — začu se veseli uzvik.

Debeljko se nadneo nad kutiju, a onda je zgrabio bocu, i ponovo pio iz nje.

Bil je odlučio da im se približi. Sjahao je, i odveo, polako, mrkova iza jedne stene. Zavezao ga je za debelu granu, pomilovao po njušci, pa oprezno krenuo kroz šumu.

Kad se opružio iza jednog kamena obraslog s dve strane bodljikavim žbunom, bio je samo tridesetak metara daleko od dvojice nepoznatih ljudi.

Sad je bio siguran da je treći čovek, koji je ležao opružen na travi, mrtav.

— Nisu hteli da dele plen s njim — zaključio je.

Napregnuo je uši, ne bi li čuo razgovor dvojice ljudi kraj stene.

Sad je jasno video novac na čebe-tu.

Bila je to čitava gomila novčanica i kovanog novca, srebrnog i zlatnog.

Sadržinu kutija nije mogao da vidi, ali je bilo jasno da je u njima nakit.

— Gde li su to maznuli? — pitao se Bil. — I kako se ne boje potere, nego tako mirno sede, piju i bulje u novac?! Kako mogu tako mirno da sede i uživaju kad njihov pajtaš leži samo nekoliko koraka od njih mrtav?! ... Pravi, hladnokrvni banditi! — zaključio je, i nesvesno stisnuo zube.

Pitao se šta da radi.

Da li da iskoči pred njih, s koltom u ruci, i pita ih čije su to pare?

Ali, šta će ako oni kažu da su njihove, da su se obogatili kopajući zlatnu rudu, negde u Dakoti, na primer?

Ako bi potom vratio kolt u futrolu i pokušao da se udalji, oni bi ga mogli ubiti, još hladnije nego što su ubili svog pajtaša. A možda bi i rizi-

kovali da potegnu oružje čim bi se on pojavio pred njima.

Iz tog razmišljanja trgnuo ga je šum.

Pogledao je levo, i zgrozio se. Pored kamena, ni metar od njegove leve ruke, koju je bio ispružio, i blago se oslanjao na nju, dok je posmatrao pljačkaše, izvijala se šarena zmija, palacajući jezikom.

Sledećeg trenutka, zaboravivši na sve ostalo, Bil je odskočio udesno.

Zmija je šmugnula između kame-
nja.

Dok je Bil stigao da ponovo pogle-
da prema ljudima sa silnim bogat-
stvom ispred sebe, već je jedan kur-
šum udario pored njega, u kamen.

Okrenuo se na tlu, s koltom u ru-
ci.

S mesta na kojem se našao nije vi-
še mogao da vidi pljačkaše, pa je ve-
rovao da ni oni ne vide njega, i da
ga ne mogu pogoditi.

Bio je svestan da je otpočeo suro-
vi međusobni lov. Ko želi da preživi
— moraće da ubije.

Uspravio se kraj kamenog bloka i
navukao jače šešir na glavu.

Kuršum je prozviždao dva-tri
metra pred njega.

Bilo je očigledno da je jedan od
one dvojice pucao nasumce.

— Hoće da me izazovu, da uzvra-
tim vatrom, i da se otkrijem — pro-
cenjivao je Bil.

Oprezno je zaobišao oko kame-
nog bloka.

Pri tom je bacio pogled prema
mestu gde je maločas ležao.

Još uvek je osećao jezu, zbog blis-
kog prisustva zmije. Ali zmiju više
nije video.

Primetio je kako je debeljko po-
trčao prema šumarku, gde su bili
konji.

Opalio je, i oborio ga.

Pavši na zemlju, debeli bandit je
zaječao:

— Glene, oneomogući ga! Ne daj
mu da me ubije!

Prateći pogled debelog bandita,
koji je bio ranjen u butinu, Bil je

procenio gde se nalazi njegov paj-
taš. Brzo je promenio položaj.

Provirio je zatim preko kamena.

Istog trena kad je čuo prasak, ose-
tio je da mu je šešir pao s glave.

Hitro je čučnuo.

— Zamalo — promrmlijao je sebi
u bradu.

Na šeširu su bile dve rupe, ulazna
i izlazna.

Bil je prošao prstima kroz kosu.

Iščupane dlake govatile su da je
izbegao smrt tik za koji milimetar.

Gurnuo je nogom jedan kamen u
stranu, desno od sebe, i odmah se
bacio ulevo.

Trik je upalio. Glen je pucao ona-
mo gde se otkotrljao kamen, i od-
mah je skočio napred, da zauzme
povoljniji položaj.

Ali, Bilov metak ga je pogodio pre
nego što je uspeo da se spusti u novi
zaklon.

Glen se presavio, uhvatio se le-
vom rukom za jednu šibljiku, i pola-
ko se skljkao na tlo.

Kolt mu je pao na zemlju pre ne-
go on.

— Glene! — zavapio je debeljko.

Bil je video da je on u međuvre-
menu uspeo da se dovuče do jednog
bora, i da se skloni iza stabla.

Nije imao šanse da pride debelj-
ku, a da se ne izloži opasnosti.

— Glene! Javi se! Što čutiš?! — og-
lašavao se debeljko i dalje preplaše-
nim glasom.

Bil je shvatio da on ne vidi Gleno-
vo telo, ali da strahuje od pomisli da
mu je pajataš mrtav, da je on ostao
sam. Uz to i ranjen.

S mesta na kojem je sad bio, Bil je
mogao dobro da vidi novac i kutije s
nakitom.

Sunčevi zraci odbijali su se od
zlatnika.

— Hej, stranče! Ko si ti? Šta hoćeš
od nas? — oglasio se debeli pljač-
kaš.

Bil mu nije odgovorio. Posmatrao
ga je kroz uski razmak između dva
kamena.

Nastala je zatim mrtva tišina.

Bil je smišljao kako da se približi banditu, a da se ne izloži njegovom metku.

Nije bilo drugog načina nego da zaobide stotinak metara. Ali i to je bilo rizično.

Ako bi video kako se on udaljava, bandit bi se mogao odvući do svoga konja. A u tom slučaju bi se dočepao i puške, koju je imao u futroli na sedlu.

Bilu je bilo jasno da mu se, u tom slučaju, ne bi mogao više približiti, niti bi ga mogao ugroziti, jer je on imao samo kolt. Bandit bi ga držao na velikom rastojanju, i na prvoj čistini bi ga mogao skinuti s konja, ako bi pokušao da ga prati.

Zato je odlučio da čeka, dok bandit, u strahu da će iskrvariti, ne preduzme nešto.

Jednog momenta jasno je čuo frktanje iz pravca gde je bio njegov konj. Pobjao se da bi neka zver mogla ugroziti mrkova, ali nije mogao ništa da preduzme.

Vreme je prolazilo sporo.

Sunce je već bilo dosta visoko na nebu, i grejalo je sve jače.

Bil je primetio da se bandit vrpolti iza borovog stabla. Bio je uveren da on pokušava da nečim podveže ranu na nozi.

I bio je u pravu. Debeli Slim je svojom vratnom maramom čvrsto stegnuo desnu butinu, iznad rane.

Nije, međutim, uspeo da sasvim zaustavi krvarenje, i već je bio izgubio dosta krvi.

Krv se pomešala sa prašinom, i stvorila blato ispod butine.

— Hej, stranče! Hajde da se nagođimo! — prostenjao je Slim, posle dosta vremena.

Bil je procenio da bi mogao da promeni mesto, i da opet ima bandita na vidiku, pa je odlučio da mu odgovori.

— Šta predlažeš, debeli? — viknuo je, i odmah skočio prema drugom kamenom bloku.

Očekivao je pucanj.

Pljačkaš je, međutim, ostao miran. Tek posle dva-tri minuta odgovorio je:

Hoćeš li da mi kažeš prvo ko si, i što si nas pratio?

— Nisam od vaše sorte. Nisam pljačkaš! — odvratio je Bil, i tek tad je shvatio da je otkrio svoju novu poziciju.

No, bio je dobro zaklonjen. Pogotovo što debeli pljačkaš nije mogao da ustane, a iz ležećeg položaja nije imao nikakvu šansu da ga uzme na nišan.

Debeli Slim to nije ni pokušao.

— Ko si da si, valjda bi ti značilo nešto dve hiljade dolara — rekao je.

Glas mu je bio dubok, ali sad već slabiji nego kad se prvi put oglasio, tražeći pomoć od Glena.

— A otkud vam ta gomila novca i nakita? — upitao je Bil. — Gde ste to maznuli?

Nastalo je dugo ćutanje.

— A ko kaže da smo to maznuli? — najzad je odgovorio Slim.

— Ne foliraj me, debeli! Vi ste pljačkaši. Sigurno ste opljačkali banku i juvelirsku radnju.

— Je li ti dosta dve hiljade dolara, pa da odeš svojim putem? — reagovalao je pljačkaš.

— Ukradene pare ne primam. To bi bilo saučesništvo. Uz to, ti si i ubio oca.

— Nisam ja ubio meleza! — hitro je odvratio Slim.

— Imaš li svedoka koji će pred sudom govoriti u tvoju korist? — odvratio je Bil hladno.

— Glen ga je ubio.

— Zato što je melez, ili zato da ne biste delili s njim plen?

Slim je opet ćutao neko vreme.

— U svakom slučaju, saučesnik si i u pljački i u ubistvu, zar ne? — dobacio mu je Bil.

— Pa, šta ti predlažeš? — upitao je Slim.

U glasu mu se osećala nervoza.

— Predlažem ti da odbaciš oružje i da izideš na čistinu. Potom ćeš mi ispričati istinu o tom novcu i ubis-

tvu. Tek tad možemo pregovarati — mirno je odgovorio je Bil.

— Ma, nemoj! — prostenjao je Slim ljutito. — A ti bi onda odlučio da li da mi prosviraš metak kroz glavu, ili da me ostaviš da skapam u ovoj divljini, a pokupio bi pare i kidnuo! Zar misliš da sam toliko naivan?!

— Pa, mnogo mudar nisi! — odgovorio je Bil. — Mudri i oprezni ne ponašaju se tako kao što ste se ponašali ti i tvoj prijatelj Glen.

Slim je opsovao.

— Zar nisam u pravu? — dobacio mu je Bil.

— Da melez nije navalio da odmah dobije svoj deo, i da kidne svojim putem, sve bi bilo drukčije — rekao je pljačkaš, pa neko vreme ćutao, da bi potom dodao: — Ali, to sad nije važno. Nemoj da gubimo vreme. Koliko tražiš da bi otišao svojim putem?

— Zar si zaboravio šta sam ti maločas rekao?! — odgovorio je Bil Morgan.

Debeli bandit je ponovo opsovao, i opet se neko vreme meškoljio iza drveta.

— Ja imam vremena. Ti krvariš, a ne ja! — dobacio mu je Bil.

— Proklet bio! — čuo se očajnički uzvik iz borovog šumarka.

A onda je opet nastala tišina.

Bil nije skidao pogled sa mesta gde je debeli pljačkaš ležao.

Razmišljao je pri tom o igri sudbine.

Da taj melez nije tražio odmah svoj deo plena, on bi, znači, odjahao svojim putem, nikad ne saznajući da je bio tako blizu velikog bogatstva, koje sad može biti njegovo, i potpuno izmeniti njegov život.

Trgao se od te misli.

— Ali, to je opljačkani novac! — opomenula ga je savest. — Ko zna koliko je ljudi sad nesrećno zbog toga... Uz to, ja sam ubio jednog čoveka... Morao bih ubiti i drugog ako bih želeo da novac uzmem i nestanem bez traga...

— Ti, znači, hoćeš... sve — — oglasio se najzad Slim.

Bil ga je jedva čuo, pa je zaključio da malaksava, zbog gubitka krvi.

Ipak, bio je i dalje oprezan. Znao je kako banditi umeju da zavaraju čoveka, da ga obmanu, a onda nemilosrdno ubiju.

Pre tri godine, dok je radio kao pratilac poštanske kočije, u Nebraski, umalo nije izgubio glavu što je hteo da pomogne jednome razbojniku, misleći da pred sobom ima nedužnu žrtvu.

Na putu između Dodž Sitija i Kinslija vozač kočije je jednog momenta ugledao, pedesetak metara desno od puta, na čistini, konja na kome je, preko sedla, bio prebačen čovek u građanskom odelu.

— Šta li je, do đavola, bilo s onim? — rekao je vozač, bez vidne namere da zaustavi kočiju.

Po svemu je izgledalo da je čovek koji je potrbuške ležao preko sedla mrtav, da ga je neko ubio, opljačkao, i prebacio preko sedla, pa pustio konja da ga nosi kud hoće.

— Stani! — rekao je Bil odmah vozaču. — Moramo videti šta se čoveku desilo.

Vozač je primetio da mesto nije zgodno za zaustavljanje, i nervozno je pogledao skupinu stena levo od puta. Ipak, zaustavio je konje.

Bil je ostavio pušku na sedištu i skočio s kočije.

Dok su se iz kočije oglasili putnici, on je već jurio prema konju.

Žureći da pomogne čoveku, zaboravio je na pušku.

Kad je bio na korak-dva od konja, najednom je čovek koji je ležao preko sedla kliznuo na zemlju, i mašio se rukom za pojas, gde je imao kolt.

Srećom, vozač je bio sumnjičav, pa je, za svaki slučaj, uzeo u ruke pušku čim je on skočio sa sedišta. Reagovao je i brzo i precizno. Kuršum je prozviždao pored Bila, i oborio bandita, koji je glumio stradalnika.

Ispostavilo se da je to bio opasni bandit Ralf Striter, zvani Juma, pošto je sedam godina proveo u zatvoru u Jumi. On je bio bandit individualac, a upuštao se u prepade na poštanske kočije. U kočiji koju je Bil pratio bila je toga puta, pored ostalog, i pošiljka novca — deset hiljada dolara. Striter je to od nekoga doznao, i zato je pokušao da zaustavi kočiju i uzme pare. A prethodno je hteo da, trikom, likvidira naoružanog pratioca kočije.

Od tada je Bil oprezan i u na izgled sasvim bezazlenim situacijama, u novoj sredini i među nepoznatim ljudima.

A pogotovo je uvek takav u divljini, i kad s u u pitanju ljudi koji krše zakon.

Iz borovog šumarka začulo se mrmljanje.

Bil je napregnuo uši. Ali, nije ništa razabrao.

A onda je debeli pljačkaš počeo da se uspravlja. Bilo je očigledno da se pri tom muči, zbog ranjene noge.

Ponovo je nešto rekao, što Bil Morgan takođe nije mogao dobro da čuje.

Sledećeg trenutka pljačkaš je podigao ruku s koltom i opalio.

Kuršum je udario u jednu stenu desetak metara daleko od Bila.

— Nije više pri čistoj svesti. Pogled mu se, sigurno, zamutio — procenio je Bil.

Posrćući, sa spuštenim rukama, Slim je hramao prema konjima.

— Stani, i baci kolt! — zapovedio mu je Bil.

Pljačkaš nije reagovao.

Bil je opalio iznad njegove glave, da ga opomene. Hteo je, ako je ika-ko moguće, da debelog pljačkaša ščepa živog, i preda ga vlastima.

Debeli Slim je gotovo pao na svog konja. Uhvatio se zatim za sedlo.

Ljuljao se nekoliko trenutaka, na nogama, a onda je počeo desnom rukom da vadi pušku iz futrole.

— Ubiću te ako izvadiš pušku! — doviknuo mu je Bil, i potrčao je prema njemu.

*

Dok je Bil Morgan, sa isukanim koltom, jurio prema pljačkašu, putem kojim su pljačkaši pristigli galopom se kretala potera, sastavljena od šestorice građana Frenkston.

Poteru je predvodio robusni Met Džekson, kovač.

Bil je razabrao bat konja baš u trenutku kad je stigao do debelog pljačkaša i mlatnuo ga drškom kolta po glavi.

Već iznemogli pljačkaš je pokleknuo, i kliznuo na zemlju, pored svog konja.

Kad se okrenuo, Bil je, na pedesetak metara daljine, ugledao grupu konjanika. Svi su u međuvremenu bili stali i držali su u rukama oružje. Neki puške, neki koltove.

Konji su im bili znojavi i umorni.

— Stigli su taman na vreme da vide kako se borim sa poslednjim pljačkašem — pomislio je Bil.

— Eno para i nakita! — uzviknuo je neko iz potere.

Taj je prvi primetio cebe, novac i kutije s nakitom kraj stene.

Bil je vratio kolt u futrolu.

— Slučajno sam naleteo na njih — rekao je, glasno, da ga čuju.

Dvojica od ljudi iz potere izdvojili su se i otišli do mesta gde je bio novac. Jedan je bio obučen u građansko odelo, i imao je kolt o pojasu, a drugi je bio u farmerskoj odeći, i držao je dvocevku preko ramena.

Ostala četiri člana potere okupili su se oko Bila.

— Ja sam Bil Morgan — predstavio im se on. — Jašem u Lejk Sol Siti. Slučajno sam natrapao na ove pljačkaše i sukobio se s njima.

— Ja sam Met Džekson, kovač iz Frenkston — predstavio se krupni, koščati vođa potere, i odmah dodao: — Mi smo potera za banditima koji

su opljačkali našu banku i ubili čuvara. Izgleda da su to ovi tipovi s kojima si se ti sukobio.

Kovač je zagledao tri konja što su bili vezani za borove, a onda je poterao konja prema mrtvom melezu, oko čije su se glave već rojile muve.

— On je žrtva njihovog međusobnog obračuna, zbog para — objasnio je Bil Morgan. — Ja sam čuo hitac kojim je on ubijen, i tako sam ih otkrio, baš u času kad su istresali novac i nakit iz torbi.

Pokazao je glavom prema steni.

Tamo su dva člana potere trpala novac u kožne torbe u kojima su ga banditi nosili.

— Izgleda da je sve ovde, ljudi! — veselo je rekao čovek u građanskom odelu i široko se nasmejao.

— To je Bob Dark, direktor naše banke — objasnio je kovač Bilu, a onda je upitao: — A gde je tvoj konj? Ovde vidim samo tri. Nisi, valjda, ti ovde dospeo pešice?!

— Naravno da nisam — odgovorio je Bil i pokazao rukom prema mestu gde je ostavio svoga mrkova. — Tamo je. Sakrio sam ga.

— Klark, idi dovedi konja! — zapovedio je kovač Džekson.

Najmlađi član potere odmah odjahao u pravcu gde je Bil pokazao da je njegov konj.

Kovač ga je pogledao.

— Nemaš ništa protiv?

Bil je zavrteo glavom.

— Samo, budi oprezan, mladiću! — dobacio je momku koji je odjahao da dovede njegovog konja. — Moj mrkov nije baš pitom prema nepoznatim ljudima.

Bil se tad sagnuo, da osmotri ranu na nozi debelog pljačkaša, kojeg je uspavao drškom svoga kolta.

— Trebalo bi ga previti, da ne izgubi svu krv. On bi mogao biti važan svedok. Ja sam ga pogodio u butinu — rekao je.

— Neka crkne, bandit! — prosiktao je suvonjavi čovek na crnoj kobili.

— No, Bil je, uprkos tome, skinuo svoju vratnu maramu i podvezao je ranu na Slimovoj nozi.

Uto su grupi prišli direktor banke i farmer koji je bio s njim da pokupe novac.

— Veliki smo ti dužnici, stranče. Pogotovo ja — rekao je direktor banke i predstavio se.

Bil je zabacio šešir na potiljak, pogledao prema nebu, a onda rekao, nižući reč na reč:

— Ispalo je tako da sam se našao ovde baš kad su banditi naišli i međusobno se zavadili. Kad sam već video koliki novac i nakit imaju kod sebe, i kako se razmeću njime, nisam im mogao dopustiti da odu pre nego što budem načisto s tim da taj novac ne pripada drugim ljudima. Pošto oni nisu pristali da mi daju potrebna objašnjenja, i prvi su otvorili vatru na mene, nisam imao izbora. Morao sam da pucam. Ubio sam jednoga, koji je, po mom mišljenju, bio glavni među njima. Ovaj debeli, koji je još živ, oslovljavao ga je sa Glen. On leži tamo, između stena.

Bil je pokazao rukom prema stenama među kojima je bio Glenov leš.

Dva člana potere odjahao u tom pravcu.

Videlo se kako su zastali kod jednog kamenog bloka i kako gledaju dole.

— Mrtav je! — viknu jedan.

Uto pristiže najmlađi član potere, sa Bilovim konjem.

Mrkov zarza kad ga Bil prihvati za oglav.

A onda Bil reče:

— Pa, ljudi, ja bih sad, ako nimate ništa protiv, produžio svojim putem. Izgubio sam već dosta vremena. Vi pokušajte da povratite snagu ovome debeljku, pa ćete od njega izvući priču koja vam je važna. Ko zna šta su sve njih trojica još, protivzakonito, učinili.

— Ne dolazi u obzir, Morgane, da

ti tek tako odeš! — oglasio se direktor banke u Frenkstonu.

Bil ga je začuđeno pogledao.

— Sto?! Da vam nisam i ja sumnjiv?

— Taman posla — osmehnuo se Dark. — Nego, mi tebi i nešto dugujemo, i zato treba da pođeš s nama u naš grad, u Frenkston.

— Nisam tamo nikad bio — reče Bil.

— Utoliko bolje — umešao se kovač. — Naš grad nije velik, ali je lep. A tebe će ljudi rado primiti, jer si mnoge spasao propasti.

— I drugi bi to uradili da su bili na mom mestu. Dužnost je svakog građanina da bude na strani zakona.

— To je tačno, što se tiče dužnosti, Morgane. Ali, nema svako hrabrosti za to — prokomentarisao je Džekson. — Zato tebi pripada pristojna nagrada i čast. Molim te, pođi s nama.

*

Stigli su u grad oko četiri posle podne.

Morali su pri povratku nekoliko puta da zastanu, da se konji odmore. A ni jahačima nije bilo lako na suncu.

Pred salunom »Srebrna potkovića« bila je gomila sveta.

Svi su nestrpljivo očekivali da se potera vrati.

Kovač Met Džekson je odmah ispričao okupljenima o neočekivanom okršaju Bila Morgana sa pljačkašima. Završio je rečima:

— Bilo bi lepo da Morgan bude naš sugrađanin. Ali, ako već želi, ili mora, da ide dalje, može biti siguran da ćemo ga se uvek ovde sećati i biti mu zahvalni. Meni je, na primer, spasao hiljadu i po dolara. Ali, ja sam mu zahvalan i kao član gradskog veća, mada će o tome, verujem, više govoriti naš gradonačelnik gospodin Džimi Bejker.

— Ja sam mu najzahvalniji — uzviknuo je juvelir Vajs, probijajući se prema Bili Morganu.

Zagrlio ga je i, gotovo zaplakavši od sreće, rekao:

— Spasitelju moj! Ja ću te posebno nagraditi!

Bil nije očekivao toliku zahvalnost, i sve dotle uopšte nije mislio da bi mogao dobiti nagradu za ono što je uradio.

Osećao se dosta čudno. Bio je srećan, ali i zbunjen.

Uto mu je prišao jedan postariji čovek, šezdesetogodišnjak, u sivom građanskom odelu i sa štapom u ruci. Delovao je ugladeno i ozbiljno.

— Ja sam ovdašnji gradonačelnik, gospodine Morgane — rekao je pružajući ruku.

Nakon što su se rukovali, gradonačelnik je nastavio:

— Pošto ste već dugo na putu, i posle tog opasnog sukoba sa banditima u brdima, sigurno ste sad najviše željni da se okupate, najedete i odmorite. Molim vas da se smestite u hotelu. Bićete gost našega grada dok god ne otputujete. A sutra ćemo razgovarati detaljnije.

Bil je zaokružio pogledom naokolo, tražeći hotel.

Visoki kovač mu je pokazao rukom na drugu stranu ulice, nekoliko kuća dalje.

— Tamo je. A o tvom konju pobrićuće se naši momci.

Bil je umorno klimnuo glavom, i krenuo prema hotelu.

Osećao je na sebi radoznale poglede.

U hotelskom restoranu je najpre dobro jeo, a zatim je proveo skoro sat vremena u kadi s toplom vodom.

U nevelikoj, ali čistoj hotelskoj sobi okačio je opasač s revolverom o uzglavlje postelje, prislonio je stolicu na sobna vrata i legao.

Odmah je zaspao.

Probudilo ga je sunce koje je prodiralo kroz prozor.

Osećao se odmornim i snažnim, pa je odmah ustao.

Umio se i obukao, pa sišao u restoran. Doručkovao je kajganu sa šunkom.

Potom je izišao na ulicu, da potraži berbera.

Nekoliko ljudi koje je sreo dok je išao prema berbernici, koja je bila odmah pored saluna »Srebrna potkovica«, prijateljski ga pozdraviše.

Shvatio je da su ga prepoznali.

Osmehnuo se. Najednom je postao važan kao nikada u životu nije bio.

— Ako mi još daju koju stotinu dolara, ispašće da je najsrećniji trenutak u mom životu bio neplanirani susret sa pljačkašima i ubicama! — razmišljao je.

Najednom, iz kuće kraj koje je prolazio iziđoše na ulicu tri žene u crnini. O nečem su razgovarale, a onda, kad su videle kako im se on približava trotoarom, začutaše i zagledaše se u njega.

— To je gospodin Morgan, Marta — rekla je postarija, suvonjava žena, koja je stajala levo od vitke devojke, isplakanih očiju i bledog lica.

Bil je usporio korak.

Bilo je očigledno da su žene u tuzi, a devojka je, među njima, deževala najskršenije.

Bil se pomače malo do zida, da im omogući da nesmetano prođu. No, devojka se uputi pravo prema njemu.

Gledala ga je netremice, očima crvenim od plakanja.

— Ja ću vam biti zahvalna do kraja života, gospodine Morgane, što ste kaznili ubice moga oca. Zovem se Marta Banister, a moj otac, Tom Banister, bio je čuvar u banci. Prekjuče, tokom noći, ubili su ga banditi koji su opljačkali banku. Čula sam da ste ih vi sredili. Hvala vam za to.

Naklonila se, pa se okrenula prema ženama koje su bile iza nje.

— Idemo, tetke — rekla je.

Žene podoše za njom, uhvatiše je pod ruku, i polako se udaljiše trotoarom.

Bilu je bilo nezgodno da se okrene, ali je nastavio da korača sasvim polako.

Berber ga je dočekao na vratima svoje radnje.

— Sirota Marta — rekao je, pokazavši glavom u pravcu kojim su žene otišle.

Bil se tek tad okrenuo.

Žene su već bile odmakle stotinak metara.

— Sad je ostala sama — nastavio je berber da govori. — Majka joj je umrla pre četiri godine. Srećom, Tom je baš prošlog meseca otplatio tu kuću, pa će devojka sad imati krov nad glavom. Dok se nekako ne snađe, uz pomoć rodbine. To su joj tetke. Jedna je udata za farmera, istočno od grada, a druga, ona suvonjava živi sa sinom i snahom ovde u gradu. Drže bakalnicu. Verovatno će se Marta zaposliti kod njih. Ona je vredna. A i lepa je, pa će, valjda, imati sreće u životu, jednoga dana.

Bil je klimnuo glavom.

Pričljivi berber rekao mu je i više nego što je on u prvi mah bio pozeleo da zna.

Pre nego što je stigao da kaže da želi da se obrije, berber se osmehnuo i naklonio blagonaklono. Gledajući ga zatim u lice, rekao je:

— Biće mi čast da vas obrijem, gospodine!

Bil se osmehnuo krajičkom usana, i ušao je u berbernicu, u kojoj toga trenutka nije bilo nikoga.

No, samo koji minut kasnije, još dok je berber sapunjavao Bila, u radnju su ušla tri čoveka.

Bili su znatiželjniji, da budu blizu odvažnog stranca, nego što im je bilo do brijanja ili šišanja.

Kao i većina ljudi njegovog zanimanja, berber je, sve vreme dok je brijao Bila, pričao. Zahvaljujući tome Bil je dobio najvažnije informacije o Frenkstonu.

Tako je saznao i da u gradu još nemaju šerifa, ali da većina građana, naročito posle pljačke banke, traži da se on što pre izabere. U gradu ima dvesta trideset i sedam kuća, dva saluna, hotel, pet trgovinskih radnji i četiri zanatske, plus juvelirska radnja Džordža Vajsa, a u krugu od deset milja ima blizu sto pedeset rančeva i farmi, i broj im se stalno povećava.

Iz berbernice je opet izišao na ulicu, i prošetao je, dobrih pola sata, jednom, pa drugom stranom glavnog sokaka, gde je bila većina radnji i najlepše zgrade.

Frenkston je, inače, imao četiri ulice — dve uzdužne i dve poprečne.

Grad je ležao na ravnom terenu, ali se odmah iza poslednjih kuća na severnoj strani dizalo brdo, a i sa istočne i južne strane grad je bio opasan šumovitim bregovima.

Jednog momenta Bilu pritrča jedan uredno obučen i očešljan dečak, i, zadihan, reče mu:

— Gospodin gradonačelnik vas zove da dođete kod njega, mister!

Dečak je, govoreći to, rukom pokazao prema gradskoj kući.

Bil mu se nasmešio, pa se uputio do gradonačelnika.

Dočekali su ga, srdačno, gradonačelnik, još dva člana gradskog veća i beležnik.

Nakon što su porazgovarali o Bilovim prvim utiscima o gradu i podsetili se na pljačku banke, gradonačelnik je odmerenim rečima rekao Bilu:

— Pa, gospodine Morgane, kao što smo vam već rekli, mi vam ostajemo trajno zahvalni. Spasli ste našu banku propasti, a time i mnoge od nas ovdašnjih građana. Banka vam je odredila nagradu od hiljadu dolara. Juvelir Vajs, koji je član našeg gradskog veća, rekao nam je da će Vam, u znak zahvalnosti, pokloniti pozlaćen džepni sat, a gradsko veće objaviće u novinama »Rok Springs magazin« javnu zahvalni-

cu. Ali, mi imamo sad i jednu molbu.

Gradonačelnik je zastao za trenutak.

Bil je lako nabrao čelo.

— Samo recite, gospodine gradonačelniče.

Gradonačelnik je raširio ruke, pogledao dva svoja saradnika, pa rekao:

— Molimo vas da se primite dužnosti šerifa u našem gradu, i tako trajno ostanete s nama. Plata bi vam bila sto pedeset dolara. Do kraja ovog meseca možete oštati u hotelu kao gradski gost.

— Ali. . . — zamucio je Bil. — Pa, ja nikada nisam bio šerif. Ne poznajem zakone. A i navikao sam da menjam mesta, volim prirodu. . .

— Priroda je u okolini našeg grada vrlo lepa — primetio je na to jedan od dvojice većnika što su bili sa gradonačelnikom.

Bil je klimnuo glavom.

— Koliko sam video, jeste. Ali. . .

— Ako nemate neki bolji posao, ili vas srce ne vuče u neki drugi grad, molim vas da prihvatite naš predlog — insistirao je gradonačelnik Džim Bejker, inače vlasnik trgovine građevinskim materijalom.

Bil je brzo razmišljao.

Sto pedeset dolara plate nije bilo malo, pogotovo što će, kao nagradu, odmah dobiti hiljadu dolara.

Nikad nije bio šerif, ali bio je pratilac poštanske kočije, što je takođe jedna vrsta zaštite reda i mira, zasnovana na zakonu.

— Pa, dobro. Hajde da probam i to — rekao je najzad, i odmah dodao: — Ali, molim vas da mi, posle šest meseci, bez ljutnje dozvolite da odustanem ako se uverim da nisam za taj posao. Naravno, otkazati mi možete i ranije, ako ne budete zadovoljni mnome. Neću se ljutiti, i neću vas zbog toga smatrati nezahvalnima.

Gradonačelnik ga potapša po ramenu, pa radosno reče:

— Važi! Biće sve u redu, videćete, Morgane!

I ostala dva člana gradskog veća i beležnik stisnuše mu ruku. Onda mu je gradonačelnik okačio šerifsku zvezdu.

— Dok ne sazidamo novu zgradu, sa kancelarijom i zatvorom, vaš će ured biti u jednoj iznajmljenoj prostoriji, bivšoj ordinaciji doktora Vesta. On sad ima svoju novu kuću, i lepu ordinaciju u njoj.

Bil je klimnuo glavom.

Kad se potom našao ponovo na ulici, nastavio je da prebira po razlozima za ostanak u Frenkstonu, i zaključio je da to može biti dobro.

Pogledao je zvezdu na prsluku i nasmešio se.

*

Na licima svih koje je sretao na ulici video je iznenađenje. Ljudi u Frenkstaunu nisu bili navikli na šerifa.

Svako ko ga je video požurio je da odmah obavesti poznanike o novosti.

Svi su bili zadovoljni što je baš on, čovek koji je likvidirao pljačkaše banke, prvi stalni šerif u njihovom gradu.

Bil se uputio u ordinaciju doktora Vesta, da se raspita o stanju pljačkaša Slima. Od gradonačelnika je čuo da je taj bandit preživeo, i da se polako oporavlja, pa je hteo da čuje od doktora kad je realno da ga može ispitati, sad kao zastupnik zakona.

Ali, dok je prolazio pored saluna »Crni bafalo«, najednom pozele da popije čašu piva, pa gurnu dvokrilna vrata, i nađe se u prostranoj sali, sa više od deset stolova, velikim šankom, podijumom za muziku.

— Čašu piva — rekao je barmenu, i u ogledalu ponovno osmotrio salun.

Duž zida koji je bio nasuprot šanku bili su stolovi za poker i rulet.

S desne stane zasvođeni široki prolaz vodio je u drugu prostoriju, iz koje su se čuli ženski glasovi.

Za šankom su bila samo dva čoveka. Po odeći bi se reklo da su kauboji. Pili su viski i o nečemu tiho razgovarali.

Jednog momenta Bil primeti kako niz stepenice u uglu sale, koje su vodile na sprat, silazi dosta zgodna žena, mada već u godinama. Bila je primetno našminkana. A na haljini je imala širok izrez, tako da su joj se dobro videle grudi.

Dok je on pio pivo, skrenuvši pogled na policu s pićem, iza šanka, zabavljačica je došetala do šanka, i stala uz njega. Barmen joj je nasuo viskija u čašu, ne upitavši je ništa. Bilo je očigledno da zna šta ona pije.

Zabavljačica je u dva gutljaja ispijala piće, a onda se okrenula prema Bilu.

— O, pa ti si, znači, novi šerif! — rekla je grlenim glasom, i zatreptala očima.

Bil je kratko klimnuo glavom. Ispio je preostalo pivo iz čaše, i krenuo da iziđe, pošto je prethodno stavio novac na šank.

— Kud žuriš, šerife? — mazno je upitala zabavljačica. — Valjda se ne plašiš mene?

Bil je hladno odmeri.

— Znači, ne dopadam ti se — promrmlja zabavljačica, jer u Bilovom pogledu nije videla nikakvo oduševljenje.

— Pa, iskreno rečeno, ne privlači me ničim naročito, ali to i nije važno, zar ne? — odvratio je Bil.

— Naduvenko! — ljutito je reagovala zabavljačica. — Misliš da si postao neodoljiv s tom zvezdom, a? Znala sam ja i mnoge važnije i zgodnije šerife od tebe. Čak i savezne!

Rekavši to, zabavljačica se nervozno udaljila.

Barmen je šapnuo Bilu:

— Šerife, budite oprezni. Ema je ljubimica gazde Meka Kinslija.

Bil je klimnuo glavom, i krenuo je prema vratima.

Uto se u prolazu prema prostoriji za intimniju zabavu, desno od šanka, pojavio crnomanjast čovek četrdesetih godina, sa zalizanom kosom, s cigarom među prstima desne ruke.

— Nemojte žuriti, šerife! — rekao je. — Voleo bih da se upoznamo. Rado bih vas i častio jednim pićem, za srećan početak. Nadam se da ćemo dobro sarađivati.

Bil ga je upitno pogledao.

— Pa, saluni imaju u životu svakoga grada važnu ulogu, zar ne? — nasmešio se Mek Kinsli. — A moj je salun u ovom gradu najveći, s najviše gostiju.

Bil je klimnuo glavom.

Procenio je da je vlasnik »Crnog bafala« čovek prepreden i samouveren.

Kinsli mu se sasvim približio.

— Važno je samo, šerife, da od početka budeš pametan.

— Na šta misliš? — upitao je Bil.

— Da sednemo za sto — ponudio je Kinsli.

— Možda drugi put, sad žurim do doktorove ordinacije — odgovorio je Bil.

— Pa, onda ću ti kratko objasniti na šta mislim. Čućeš ubrzo, ako već nisi, razne priče o mom salunu, u koje ne treba da veruješ. Naprosto, u ovom gradu ima dosta konzervativnih osoba, kojima smeta što ja držim zabavljačice u salunu i što imam stolove za kartanje i kocku. Ponekad, naravno, bude i pucnjave. A zar može toga da ne bude tamo gde su žene, piće i karte?! Razumeš, šerife, zar ne, šta hoću da kažem?

Bil ga je hladno pogledao.

— Razumem. Ali, razumem i ljude koji se protive tome.

Kinsli je suzio oči.

— Budi pametan, šerife — ponovio je. — Ja ću, naravno, to znati da nagradim.

Začutao je trenutak-dva, da vidi reakciju na Bilovom licu.

Ali, Bilu je izraz lica ostao nepromenjen.

Kinsli je nastavio:

— Kad bi bilo po volji tih čistunaca, ovaj bi grad ne samo zastao u razvoju, nego bi ubrzo počeo i da propada. Ko bi dolazio ovamo na stočnu pijacu ako ne bismo ovde imali lokal kao što je moj, gde trgovci i goniči goveda, kao i razni prolaznici i kauboiji sa okolnih rančeva, mogu malo da se zabave? Da potroše nešto od para koje imaju. Da ponesu neku lepu uspomenu, i požele ponovo da dođu u ovaj grad!

Bil se počesa po bradi, pa odvrati vlasniku saluna:

— Ja se neću ravnati po pričama koje kolaju gradom, Kinsli. Biće mi važno ono što ću sam utvrditi. A postupaću po zakonu i propisima koje donosi gradsko veće.

Sad je Kinsli klimao glavom, kiselog izraza lica.

— Do viđenja! — pozdravi ga Bil Morgan i pođe iz saluna.

— Do viđenja — doviknu Kinsli za njim.

Izlazeći, Bil je bacio pogled prema stolovima za kartanje i kockanje.

— Možda će u ovom gradiću biti uzbudljivije nego što na prvi pogled izgleda — pomislio je.

Na vratima se umalo nije sudario sa čovekom koji je žurno banuo u salu, s ulice.

Jedan građanin predusretljivo mu je pokazao kuću s ordinacijom doktora Vesta.

Ali, zakasnio je, za desetak minuta, da zatekne Slima živog.

Bandit, jedan od pljačkaša banke u Frenkvortu, izdahnuo je, iznenađeno, u ordinaciji.

Pošto je bio krajnje slab, nemoćan i da ustane s ležaja, a kamo li da pobegne, Slima su ostavili u ordinaciji, na jednom od tri ležaja koje je doktor Vest imao.

Doktor je gajio nadu da će uspeti da izvuče bandita, mada je on bio

suviše iskrvario, a i rana mu je izgledala loše.

Protekle noći u ordinaciji su, ipak, dežurali, na smenu, kovač Met Džekson i trgovački pomoćnik Robert Koks.

Trgovina u kojoj je Koks radio bila je preko puta ordinacije, pa je on bio i neka vrsta stražara na rastojanju. Povremeno je dolazio u ordinaciju i razgovarao s doktorom.

U prvom trenutku pretila je opasnost da razljućeni građani linčuju Slima, ali su razboritiji ljudi, naročito oni što su bili u poteri, uspjeli da smire duhove. Bilo je važno da se iz bandita izvuče što više informacija, i tako možda rasvetle još neka razbojništva, kojih je poslednjih godina bilo u bližoj i daljoj okolini.

Doktor Vest je nemoćno širio ruke kad je Bil, sa šerifskom zvezdom na grudima, stupio u ordinaciju.

— Na žalost, izdahnuo je. Nećete moći više ništa od njega da čujete, šerife.

— Je li izustio bar nešto? — upitao je Bil.

— Mrmljao je nešto u dva-tri maha, ali ništa se nije moglo razabrati. Jedino je jasno izgovorio dve reči — „bafalo“ i „Bad“ i to baš kad je ovde svratio Badi Hant, šef sale u Kinslijevom salunu. Ja sam u prvi mah pomislio da je on došao k sebi, i da je svesno oslovio Bada. I Bad se trgao. Ali, odmah smo videli da je bandit to mrmljao u polusvesnom stanju, u bunilu.

— Poznavao je, verovatno, nekog Hantovog imenjaka — prokomentarisao je Bil.

— Verovatno — složio se doktor, pa nastavio: Ja sam zamolio Hanta da ostane u ordinaciji pola sata, dok sam otišao da pregledam staru gospođu Kramer. On je pristao. Ali, već posle petnaestak minuta dojurio je po mene, da mi kaže kako se bandit čudno grči i da ga probija znoj. Dok smo se, zajedno, vratili u ordinaciju, bandit je izdahnuo. Možda zbog opšte malaksalosti, možda od ugruška

krvi, ili zbog zatrovanosti preostale krvi. Nisam mogao da učinim ništa više, da bih ga izvukao, nego što sam učinio, šerife.

Bil je klimnuo glavom.

— Upravo sam bio naumio da pođem da obavestim gradonačelnika. Nisam znao da ste vi prihvatili dužnost šerifa, čemu se ja radujem. I čestitam vam! Bilo je već krajnje vreme da ovde imamo stalnog čuvara zakona. Sve je više gužvi u gradu, naročito kad su pijačni dani. Meni je najteže bilo kad je moja ordinacija trebalo da bude i zatvor, kao što je i sa tim Slimom slučaj. Ljudi se potuku u salunu, a onda povredene donesu ovamo, u moju ordinaciju, i zamole me ne samo da ih zakrpi, nego i da pripazim da ne odu dok ih beležnik ne sasluša. Beležnik Robinson je, naime, obavljao ovde i deo poslova koje u drugim gradovima obavlja šerif.

Bil je podigao platneni prekrivač, i pogledao mrtvog pljačkaša. Zgrozio se od prizora, i odmah navukao prekrivač preko iskeženog, bleđo-žutog, u bradu zaraslog lica.

— Treba sad obavestiti grobara, zar ne?

— Da. Ja ću poslati neko dete. Vi samo obavestite gradonačelnika, odnosno beležnika — rekao je doktor.

— Da nije taj građanin Hant već otišao do gradske kuće? — upitao je Bil.

Doktor je bio na trenutak nekako zbunjen.

— Možda jeste. Nismo o tome razgovarali. On je gotovo istrčao odavde čim je ugledao mrtvo lice. Smučilo mu se. A ja se nisam setio da viknem za njim da svrati u gradsku kuću.

— Dobro, ja ću uraditi sve što mi propisi nalažu — rekao je Bil i izašao.

Kad je već bio na trotoaru, setio se nečeg, pa je provirio u ordinaciju i upitao:

— Doktore, da li je Badi Hant čovek srednje visine, kukastog nosa, i

je li imao na sebi kariranu košulju?

— Sve ste dobro zapazili — odgovorio je doktor, a onda je on upitao: — A gde ste ga videli? — U salunu »Crni bafalo«, pre pola sata — odgovorio je Bil, pa se udaljio.

*

Prolazili su dani, sedmice. Bil Morgan se polako navikavao na novi posao, koji i nije bio naročito težak niti opasan.

Proučio je u međuvremenu zakonske propise kojima se morao rukovoditi na dužnosti. Posetio je i oblasnog šerifa u Rok Springsu i dogovorio se s njim o načinu saradnje.

Svakodnevno je obilazio grad, a uz to je i jahao okolinom, upoznao se sa rančerima.

Život u gradu tekao je uglavnom mirno, gotovo jednolično. Subotom i nedeljom u gradu je bilo više stranaca, pa je bilo i galame noću po ulicama, a i tuča u salunu »Crni bafalo«. No, sve je to Bil sređivao dosta lako i brzo.

Sredinom septembra na stočnoj pijaci u Frenkstonu gužva je, međutim, počela da biva sve veća. Korali u kojima su stočni trgovci privremeno smeštali goveda bili su sve puniji.

Pored grada, a ponekad čak i glavnom ulicom, prolazila su velika stada, koja su vlasnici gonili dalje, na jug.

Neki karavani zadržavali su se u blizini stočarskog grada, i goniči stoke su tad kao vihor stizali u grad, u potrazi sa ženama i pićem.

Po gradu se sve češće čula pucnjava, naročito noću.

Pijani kauboji uznemiravali su domaći svet, dobacivali ženama i devojkama.

Šerif je svakog dana imao sve više žalbi, a počeli su mu i prigovarati da nije dovoljno oštar, da će mu se situacija u gradu oteti.

Izvor nereda bio je salun »Crni bafalo«.

Jedne večeri, dok je sedeo u kancelariji, za pisaćim stolom, i listao poternice koje je dobio poslednjih dana od oblasnog šerifa, začuo je, najednom, blago kucanje u vrata.

— Slobodno! — odgovorio je i podigao pogled prema vratima.

Na njegovo veliko iznenađenje, u kancelariju je ušla Marta Banister.

U međuvremenu, nakon onog prvog susreta, video ju je još tri puta. Nisu razgovarali, samo su se pozdravili, u prolazu.

Marta je još uvek bila u crnini, ali je njezino lice sad zračilo mirom i odlučnošću.

Bil je čuo da je ona počela da radi u bakalnici svoje tetke, a nastavila je da živi u kući koja joj je ostala od roditelja, sama.

— Izvolite, Marta — rekao je predusretljivo, ustavši sa svoje stolice i pokazavši na slobodnu stolicu kraj prozora.

Devojka je sela, i odmah progovorila:

— Izvinite što sam došla ovako kasno. Mislila sam da će me u ovo doba manje ljudi videti. Vraćam se sa posla.

Bil je podigao obrve.

— Ne, ne preti mi direktna opasnost — nastavila je Marta. — Želim da vam kažem nešto što sam juče doznala, slučajno, a što možda vi treba da znate. Ali, možda ne bi bilo dobro za mene da neki ljudi saznaju da sam vam ja to rekla.

Gledajući je i dalje upitno, Bil je primetio da ona krši prste.

Pogledala ga je o oči.

Bil je primetio da su joj oči krupne, plave, lepe. I sve drugo bilo joj je lepo. Bila je visoka i vitka, plavokosa.

— Gospodine šerife, ja sam čula kako je doktor Vest rekao mojoj tetki da je moj otac one noći kad je ubijen bio pijan. Ja znam da moj otac nikada nije pio na dužnosti, a pijanog ga ja nikad nisam videla, niti sam čula da ga je ikada iko video pi-

janog. Kad bi popio čašu — dve pi-
va, posle ručka, to bi za njega bilo
puno. Posao je za njega bio sveto
mesto. Nije zaradivao naročito, kao
čuvar, ali poštovao je posao, jer smo
od toga živeli. Niko ga nije video u
salunu te večeri kad je otišao, kao i
uvek, u banku, pred zatvaranje. A ja
sam sigurna da on u banku alkohol
nije uneo. Uostalom, od kuće ga i ni-
je mogao poneti. Ja znam da mi u
kući nismo imali nikakvog alkohola.

— Drugim rečima, vi mislite da
mu je neko morao doneti alkohola
u banku i nagovoriti ga da piju? —
upitao je Bil.

— Ja to ne mogu tvrditi. Zato i ne
želim da se raščuje da sam zbog to-
ga dolazila kod vas. Ali...

— Znate li da li je doktor još neko-
me pričao o tom svom nalazu?

Devojka je zavrtela glavom.

— Ne znam. Ali, verujem da nije.
On, sigurno, ne želi da priča o tome,
zbog mene. Doktor Vest je veoma
dobar čovek. On ne bi hteo da se po-
čne pričati po gradu da je moj otac
bio pijanica. To bi, naravno, škodilo
mome ugledu. Videćete, kad ga
upoznate bolje, da je doktor Vest za-
ista divan čovek.

— Već sam stekao o njemu dobro
mišljenje — rekao je Bil Morgan.

Marta je ustala i krenula prema
vratima.

— Laku noć, šerife — rekla je ti-
ho.

— Laku noć, gospođice Marta. Ni-
ko neće saznati o ovome o čemu
smo pričali, ne brinite. A meni to što
ste mi rekli izgleda dosta važno, pa
vam zahvaljujem. Laku noć!

Devojka je kao senka nestala iz
kancelarije, a Bil se vratio za pisaći
sto i zapalio cigaretu.

Nije prošlo više od minut-dva, a
sa ulice se začuo pucanj. Potom ga-
lama.

— Da se nije što dogodilo Marti?
— sa zebnjom je pomislio Bil.

Ugasio je brzo cigaretu, pritegnuo
opasač s koltom i istrčao na ulicu.

Galama se čula s leve strane, otu-
da gde je bio salun »Crni bafalo«.
Krenuo je u tom pravcu.

U susret mu je žurno išla neka že-
na, koja je na sav glas vikala:

— Ovo je divlji grad!... Sve će nas
pobiti kao zečeve, ako se ovako na-
stavi!... Džabe plaćamo šerifa!...

Kad je prepoznala šerifa, počela
je da više još jače:

— Gde si ti, vajni zaštitniče zako-
na?! Ubijaju nam decu, a ti si se za-
vukao u svoju kancelariju, je li!...

— Šta se desilo, gospodo? — mir-
no je upitao Bil.

— Neki idiot je pucao iz saluna,
kroz prozor, i ranio je na ulici ma-
log Teda Lamberta, siroče koje je
prošle godine ostalo bez oca!

— A gde je sad dečak?

— Odneli su ga odmah kod dokto-
ra Vesta — odgovori žena, pa poče
ponovo da viče:

— Zašto ti, šerife, ne oteraš iz gra-
da te pijandure i pustahije? Zašto
takve uopšte puštaš u grad? Radiš li
ti za Kinslijev salun, ili štitiš
grad?... Ko te plaća, mi građani ili
vlasnik tog paklenog lokala?... To
je jazbina kurvi, kockara, pijana-
ca!...

— Smirite se, ženo, molim vas —
rekao je Bil, i požurio prema ordi-
naciji doktora Vesta.

Ulica se ispunila svetom, i sa svih
strana se čuo žagor. Neki su i pso-
vali.

A iz saluna »Crni bafalo« čula se
muzika.

Bil je stigao u ordinaciju baš kad
je doktor previjao dečakovu potko-
lenicu.

Procenio je da je doktor dao deča-
ku neko sredstvo protiv bolova, jer
se dečak držao mirno.

— Kako mu je, doktore? — upitao
je.

— Za jedno mesec dana biće sko-
ro kao i pre. Ostaće samo mali oži-
ljak. Srećom, kuršum nije pogodio u
kost — odgovorio je doktor.

Bil se tad obratio uplakanoj ženi,
koja je sedela na stolici kraj vrata.

— Zao mi je, gospodo. Učiniću sve da se tako nešto u ovom gradu više ne dogodi.

Žena je duboko uzdahnula, a onda je kazala:

— Ja sam mu mnogo puta rekla da uveče ne izlazi na ulicu, pogotovo ne subotom i nedeljom. Iz tog saluna se čuje svašta sramno, a nije ovo prvi put da i pucaju na ulicu. Ali, on je, ipak, i večeras ostao pred kućom, sa svoja dva druga iz komšiluka. . . Deca! — ponovo je uzdahnula. A onda je pogledala Bila, pa dodala: — Samo, i vi biste morali biti oštiji već jednom, šerife! U protivnom, ljudi će početi da veruju u to što se već priča. . .

— Šta se priča? — upitao je Bil.

— Pa, priča se da vas gospodin Kinsli podmićuje! — odlučno je odgovorila žena.

Bil se osećao kao da ga je neko polio vrelom vodom.

— To je laž, gospodo!

— Verujem da jeste, šerife. Ali, ta će se priča širiti ako vi ne stanete na put tome što se dešava u »Crnom Bafalu«.

Bil je klimnuo glavom, i gotovo je izjurio iz ordinacije, zaboravivši da doktoru kaže »Laku noć«.

*

U »Crnom bafalu« je vrilo. Mešali su se muzika i galama pijanih gostiju.

U sali nije bilo slobodnog mesta.

Bil Morgan je ispred vrata ispalio u vazduh dva metka, jedan za drugim.

Nekoliko žena u sali zavrištaše. Orkestar prestade da svira, i čitava sala se polako umiri.

Bil uđe u salu, s koltom u ruci.

Ljudi koji su bili ispred njega maknuše se u stranu, što je izazvalo proteste onih koji su bili sabijeni.

Bil tad spusti kolt u futrolu, pa glasno upita:

— Ko je maločas opalio kroz prozor?

Nasta tajac.

— Ako niste dobro čuli, pitao sam ko je maločas pucao kroz prozor — ponovio je pitanje Bil Morgan.

Smrknutim pogledom prelazio je preko sale.

Znojava, pijana lica buljila su nemo u njega, sve dok jedan rmpalija, koji je stojao na kraju šanka, ne reče promuklim glasom:

— A što je to važno, šerife?

Bil pogleda rmpaliju ledenim pogledom i dobaci mu:

— Ovde ja pitam.

— Oho! — ironično odvrati rmpalija, i podiže čašu s viskijem.

Bil pođe prema njemu.

— A da nisi ti pucao?

— Šta i da jesam? — prkosno odvrati rmpalija. — Šta je u tome tako strašno, šerife? Nije, valjda, da se ti bojiš pucnjave?

Iz jednog ugla sale začuo se kikut.

Bil se nije okrenuo.

Probio se tik do rmpalije.

Oko njih se ljudi maknuše u stranu.

— Da se bojim pucnjave, i takvih kao što si ti, ne bih radio ovo što radim — oštro je odvratio Bil. — Ali, nisam u pitanju ja. Metak je pogodio, na ulici, jedno dete, u nogu.

— U nogu! — nacerio se rmpalija.

— Kakvu si galamu digao, ja sam mislio da sam kome razmrskao glavu!

— Daj mi svoj kolt! Hapsim te! — zapovednički je reagovao Bil.

— Ti da uhapšiš mene, Roja Dakotu, i to samo zato što sam nekom kopiletu odrao kožu s noge?! — grmnu rmpalija, i povuče se korak u stranu. — Gubi se od mene, ili će te drugi izneti odavde!

Bilo je očigledno da je spreman na tuču, ako ne i na orkšaj oružjem.

Imao je kolt, u futrolu o pojasu, i redenik pun metaka.

— Šta ćeš sad, šerife? — dobaci neko od ulaznih vrata.

Bil je znao da je na prvom velikom ispitu, kao čuvar zakona, i bio je svestan da će od ishoda te situaci-

je zavisiti njegova šerifska karijera, a možda i život.

— Učini što sam ti rekao — kazao je hladno Roju Darku, vodi sedmočlane družine goniča stoke iz Dakote, zbog čega je i dobio nadimak Dakota.

Pružio je ruku prema nabusitom, snažnom tridesetogodišnjaku, koji je bio jedan od najpoznatijih gostiju saluna »Crni bafalo«.

Roj je upiljio pogled u njega, i prkosno se nasmejavao.

— Pazi da ti ga ne dam! — rekao je, i istog momenta zamahnuo desnicom prema Bilovoj glavi.

Bil je očekivao takvu reakciju, pa je munjevito uhvatio Rojevu ruku, uvrnuo je, i prebio preko svog desnog kolena.

Rmpalija je zaurlao i počeo da se previja.

Bil ga je gurnuo nogom. Zatim je izvukao kolt iz futrole, uperio ga u njega i ledenim glasom rekao:

— Nadam se da je ovde neko ko će ti pomoći da odeš do svog konja i izgubiš se iz ovog grada.

Roj ga je pogledao, zakrvavljenih očiju, i naslonio se na šank, uhvativši se levom rukom za desnu, koja mu je bila slomljena iznad zgloba šake.

Bil mu je izvukao kolt iz futrole i stavio ga je sebi za pojas.

U sali je vladala grobna tišina.

Neki od gostiju što su bili bliže vrata šmugnuše na ulicu.

— Srešćemo se mi još — promrmljao je Roj Dakota.

— Biće to loše po tebe — odvratio mu je Bil, a onda je pogledao po sali i rekao oštro: — Od danas se po ovome gradu više neće moći nositi oružje. Ni u jednom salunu ni u hotelu neće biti uslužen niko ko ne odloži oružje na ulazu!

Krenuo je, zatim, iz saluna.

Za njim nastade žagor. Jedni su se čudili kako je on onako lako savladao Roja Dakotu, drugi nisu mogli da veruju da je zaista rešio da zabrani nošenje oružja.

*

Sutradan oko deset sati Bil Morgan se prvo pojavio u salunu »Srebrna potkovica«.

Pružio je barmenu hartiju na kojoj je, krupnim slovima, pisalo: PREDAJTE ORUŽJE BARMENU ILI NAPUSTITE GRAD! ŠERIF FRENKSTONA BIL MORGAN.

Barmen je razrogačenim očima pročitao tekst, i šerifov potpis, a onda je rekao:

— U redu, šerife. Staviću to iznad šanka. Samo, molim vas da sačekate da prvo obavestim gazdu.

Bil je klimnuo glavom.

Barmen je izišao kroz vrata iza šanka, i uskoro se vratio, u pratnji vlasnika saluna, Džerija Smita.

Smit se rukovao sa šerifom, bacio pogled još jednom na tekst, blago se nasmešio, pa rekao:

— Sa mnom nećeš imati problema, šerife. Samo, nadam se da će isti propis važiti i u drugom salunu i u hotelu.

— Naravno da hoće — odgovorio je Bil, i odmah krenuo u Kinslijev salun.

Spustio je svoju naredbu na šank i pogledao barmena.

— Okači ovo na najvidnije mesto — rekao je odsečno.

— A šta je to? — upitao je barmen nepoverljivim glasom, uzimajući hartiju u ruke.

Kad je pročitao tekst, prebledeo je.

— Ja to ne mogu nigde da okačim bez odobrenja gazde Meka — rekao je, i odložio šerifovu naredbu u stranu.

Dodao je zatim, pogledavši po sali, u kojoj je bilo oko dvadeset gostiju:

— Ne verujem da ćeš uspeti to da sprovedeš, šerife.

— Ne brini ti za to. Samo ti to istakni tu negde iznad šanka, da se neko posle ne bi mogao pravdati da nije video moju naredbu — odvratio je mirno Bil Morgan.

Barmen je zavrteo glavom.

— Ne verujem... — započeo je opet.

— Ma, ne tiče se mene šta ti veruješ, nego uradi što sam ti naredio! — planuo je Bil.

Uto se iz bočne prostorije pojavio šef sale Badi Hant.

Na sebi je imao crno odelo i uštirkanu belu košulju. Kosa mu je bila zalizana.

Hladno je odmerio šerifa, pa upitao:

— Jesam li ja to čuo neku prepirku?

Barmen mu je pokazao rukom na hartiju koja je ležala na šanku.

Hant je nabrao čelo, prišao šanku i uzeo list.

Dok je čitao tekst, bore na čelu su mu se povećale. A onda se okrenuo prema Bilu, kiselo se osmehnuo, pa rekao:

— To ovde neće visiti, šerife.

— A ja tvrdim da hoće, ili će ovaj salun biti zatvoren — odlučno je uzvratio Bil, gledajući šefa sale u oči.

Nije podnosio Bada Hanta. Nešto mu je govorilo da je taj čovek zao, prljavih ruku i obraza, spreman na svašta. Znao je da Kinsli ima u njega puno poverenja, i da mu je on prvi saradnik. Salun je, zapravo, i vodio on, Hant. Kinsli je, koliko je Bil dosad mogao da vidi, i koliko je čuo od drugih ljudi, bio pretežno zakupljen trgovinom, kao suvlasnik velike firme za otkup i prodaju stoke. Imao je dva svoja velika korala severno od grada, gde je držao stoku koju bio kupio od malih farmera iz okoline, pre nego što je tu stoku liferovao dalje.

Ni od koga u Frenkstonu Bil nije čuo lepu reč o Badu Hantu. I oni koji su mislili loše o Kinsliju govorili su da je Hant dvaput gori!

Jednom prilikom on je malo duže razgovarao s Hantom, i tad je saznao da je Bad rodом iz Arizone, a da je najduže radio u Dodž Sitiju, prvo kao konobar, a zatim kao šef sale u čuvenom salunu „Zlatni dolar“.

Bil je znao da je taj salun čuven po kockarnici i tučama, od kojih su mnoge završene ubistvima.

— Dakle, hoćeš li već jednom okaćiti moju naredbu? — obratio se Bil ponovo barmenu.

Barmen je pogledao šefa sale.

Šef sale je uzeo sa šanka naredbu, samo s dva prsta, kao da uzima nešto nečisto.

Bilu se učinilo da će je on baciti u korpu za otpatke, pa ga je upozorio:

— Mlatnuću te po glavi!

Šef sale Bad Hant je pogledom stavio do znanja barmenu da treba da se udalji.

Ovaj je nestao kroz vrata koja su vodila u kuhinju.

Tad se Hant uneo Bilu u lice i besno promrmľjao:

— Zar si zaboravio šta ti je Mek savetovao kad si stigao ovamo, skitnico?!

Bil nije očekivao toliku drskost, pa se u prvi mah nije snašao.

Hant je nastavio:

— Gazda Mek te je lepo upozorio da budeš pametan. Zar nije?

Bil je sad imao još jedan dokaz tesne povezanosti Kinslija i Hanta.

— Ja radim ono što sam dužan da radim po zakonu, a ne ono što mi savetuje da radim Mek Kinsli, i što ti misliš da treba da radim nalickani gusane! — odvratio je Bil.

— Ti meni da kažeš da sam nalickani gusan! — gotovo je vrisnuo Hant.

Sad su već svi gosti u salunu shvatili da je u pitanju ozbiljna svađa, i počeli su se okupljati oko šanka.

Bil je uzeo od Hanta svoju naredbu i sam ju je okaćio o ekser koji je primetio na zidu, a o koji su uveče kaćili petrolejsku lampu.

Onda je odgovorio Hantu:

— Ti si nešto još gore, Hante. Ali, to ću ti reći za dan-dva. Razmišľjam o nagloj smrti bandita Slima!

Hant je najednom izgubio volju da se prepire. Promrmľjao je nešto sebi u bradu, a onda je, odlazeći prema bočnoj odaji, dobacio:

— Meku se to neće svideti, šerife. A on nikome ne oprašta!

— Doći ću doveče da proverim da li je moja naredba na mestu. Preinesi to gazdi Meku. Ne bude li bila, odmah ću isprazniti salun! — odgovorio mu je Bil.

Taman kad je hteo da krene, jedan od dvojice kauboja što su prišli šanku pročitao glasno naredbu, pa ga upita, kezeći se:

— Kad stupa ta tvoja naredba na snagu, šerife?

— Odmah! — odbrusi mu Bil.

Uto se za šank vratio barmen.

Kauboj dobaci barmenu:

— Viski!

Zatim se opet obrati Bilu:

— A zar ne bi mogao da odložiš primenu te odluke bar do sutra, dok ja i moj drugar ne odemo iz ovog smrdljivog grada?

— Nema odlaganja! — odsečno reče Bil i oštro pogleda barmena.

Barmen podiže ruke na grudi i progunda:

— Kako ti kažeš, šerife.

— Znači, ostaćemo suva grla, Hale — obratio se kauboj svom drugu.

Pri tom mu je šeretski namignuo.

Nakon toga sam se mašio boce, koja je bila na šanku.

Bil ga zgrabi za rame, povuče ga prema sebi, a onda ga naglo gurnu.

Kauboj pade preko stolice koja je bila iza njega. Opsovao je dok se pridizao, a onda se mašio kolta.

Ali, pre nego što je on izvukao oružje iz futrole, Bilov kolt sevnu.

Kuršum je pogodio ratobornog kauboja u desnu šaku.

Drugi kauboj je takođe bio krenuo rukom prema dršci kolta, ali se predomislio kad je video šta se dogodilo njegovom drugu.

— U redu je, šerife — rekao je pomirljivim tonom, i nagnuo se nad svog ranjenog pajtaša.

— Nadam se da će biti u redu — odvratio je Bil.

Vratio je kolt u futrolu i rekao svima koji su bili u sali:

— Ili ćete odmah predati oružje barmenu, ili izvolite napolje!

Nekolicina gostiju nevoljno pridoše šanku, skidajući opasače.

Većina je, međutim, uvređeno napustila salun.

Bil nakon toga iziđe na ulicu, da bi odneo svoju naredbu i šefu restorana u hotelu.

*

Glas o šerifovoj naredbi brzo se raširio po gradu. Goniči stoke, koji su sa stadima bili pristigli na pašnjake oko grada, kao i kauboji sa rančeva, svi koji su tokom dana svraćali u grad, da nešto pazare, razneli su vest po okolini.

Tako je već pre večeri osetno opao broj gostiju u salunima.

Došli su samo oni koji su se nadali da će šerif odluku povući, pre svega pod Kinslijevim pritiskom, ili oni koji su nameravali da se suprotstave šerifu.

Barmeni u hotelu i salunu »Srebrna potkovica« odlučno su odbijali, po naredbi svojih vlasnika, da krše šerifovu odluku dok god je ona na snazi, odnosno dok je ne poništi gradsko veće.

U salunu »Crni bufalo« bilo je, međutim, drukčije. Neki od gostiju predali su oružje barmenu, a neki nisu. Usluživani su i jedni i drugi.

Kad je Bil naišao u salun, oko devet uveče, atmosfera je bila napeta.

Odmah je mogao da zapazi da za šankom piju i neki ljudi s revolverima o pojasu, a naoružanih je bilo i među onima koji su se kartali.

Za šankom je sad bio drugi barmen.

— Zašto točiš i ovima koji ti nisu predali oružje? — strogo ga je upitao šerif.

— Pa... ja, ovaj, ja... nisam znao da ne smem njima da točim — zamucio je onizi mladić, šiljatog nosa i pegav po licu. — Ja uzmem oružje od svakog ko mi ga da, ali ne mogu da oduzmem nikome kolt ako on na to ne pristaje.

Pokazao je rukom na opasače i koltove koji su ležali na malom stolu iza šanka.

U sali je nastala tišina. Svi su mogli dobro da čuju šerifa kad je rekao:

— Ljudi, znajte da ja, dok sam šerif u ovom gradu, neću dozvoliti da se moja naredba krši. Zato, neka me niko ko nije spreman da pogine ne izaziva! Ili odložite oružje, ili napustite salu!

Naslonio se nakon toga leđima na šank i prekrstio ruke na grudima.

U sali nastade žagor.

— Ako me ne poslušate, narediću vlasniku da vas izbac i da zaključa lokal — dodao je Bil.

Desetak gostiju odmah napustiše salu, ljutito gledajući šerifa, a neki i psujući.

Ostali naoružani pridoše šanku i predadoše oružje.

Šerif tad upita barmena:

— Je li tu šef sale, ili gazda Mek?

Mladić pokaza prema bočnoj prostoriji.

Bil krenu tamo.

Dočekao ga je šef sale, pretećim tonom:

— Ovo je privatni deo lokala, šerife. Ovde nemaš pravo ni ti da uđeš bez posebnog ovlašćenja!

Bil je zastao.

— U redu je Badi, pusti ga kad je već došao. Da čujemo šta hoće — oglašio se Mek Kinsli, sevajući takođe očima.

U nevelikoj prostoriji sedela su još dva čoveka, vlasnik trgovine mesovite robe i puškar.

Bil je znao da su oni, kao i Kinsli, članovi gradskog veća, pa je odmah pomislio kako se, sigurno, dogovara ju da zatraže njegovo razrešenje. Ili, bar, poništenje njegove naredbe.

— Došao sam samo da vam kažem da ću, ako u salunu zateknem makar jednog naoružanog čoveka, sledeći put smesta insistirati da se salun zatvori — rekao je Bil, i odmah se okrenuo i pošao napolje.

— Platićeš za to! — prosiktao mu je Bad Hant u uho u momentu kad je prolazio pored njega.

Pogledi su im se za trenutak sreli, puni uzajamnog prezira.

A onda je Bil izišao.

Kad se našao na ulici, čuo je kako kauboiji koji napuštaju grad podvriskuju, a neki i pucaju.

Prkosili su mu na taj način. Ali, on se nije dao izazvati.

— Smirićete se vi već — promrmľjao je, gledajući niz ulicu, prema južnom delu grada, odakle se čula najjača dreka.

Dok je prolazio pored kuće stare, penzionisane učiteljice Eme Klark, koja ga je izgrdila one večeri kad je ranjen mali Ted Lambert, ona ga dočeka, na prozoru, rečima podrške:

— Samo nemojte popustiti, šerife!

Bil je skinuo šešir i naklonio se staroj dami, o kojoj je u međuvremenu doznao da je veoma poštovana u Frenktonu.

Vratio se zatim u svoju kancelariju.

Ali, nije prošlo ni četvrt sata, a spolja se začu pucnjava.

Kad je izišao na ulicu, Bil je zaključio da se puca u ulici koja je vodila na stočnu pijacu, i krenuo je žurno u tom pravcu.

Ali, tek što je, skrenuvši iz glavne ulice, prošao dve kuće, u mračnoj ulici, iz jednog prolaza skočiše na njega tri čoveka, i počеше žestoko da ga udaraju.

Našao se na zemlji pre nego što je uspeo da pruži ikakav otpor.

Napadači su ga ćutke udarali nogama i gazili.

— Ubijte ga! Ne žalite ga! — čuo je jednog momenta poznati glas.

Taj koji je to naređivao stojao je podalje, i nije učestvovao u napadu.

Bil je bio siguran da je to bio Bad Hant, šef sale u salunu »Crni bufalo«.

Napadači su ga nemilosrdno gazili.

Ali, on je bio čovek čvrstog sastava i jake volje.

Naredba banditima da ga ubiju dala mu je snage da izvuče kolt iz futrole i da, ležeći na leđima, pritisnut obema nogama jednog grmalja, opali.

Taj što je bio na njegovom stomaku odmah se skljojao, preko njega.

Bil je uspeo da opali još jednom, a onda je čuo uzbuđen glas:

— Bežimo, Čak!

Jedva se izvukao ispod teškog tela koje ga je, mrtvo, bilo pritislo.

Disao je duboko, sedeći na zemlji. Svest mu se polako razbistravala.

Osetio je da mu lice otiče. Čitavo telo bilo mu je izubijano.

S teškom mukom je ustao.

Iz okolnih kuća začuše se pitanja:

— Hej, šta se tu dešava?... Je li neko mrtav?...

Bil nije imao snage ništa da kaže. Polako se uputio u svoju kancelariju, naslanjajući se svaki čas na zidove zgrada pored kojih je išao.

Svalio se u krevet, i onesvestio.

Kad je došao k sebi, primetio je da je svanulo. A onda je, nateklim očima, video da su kraj njega doktor Vest i Marta Banister.

— Sve će biti u redu — rekao mu je doktor.

— Jesam li živ? — upitao je Bil, i pri tom osetio bol u glavi, na licu.

Bio je modar i otečen.

— Živi ste, i sve će biti dobro, Bile — prošaptala je Marta.

— Živ si zahvaljujući Marti — rekao je doktor. — Ona je, srećom, sinoć svratila ovde, i zatekla te onesvešćenog, pa me je odmah pozvala.

Bil je pokušao da se uspravi na ležaju, ali je odmah osetio nesvesticu.

— Moraćeš da ležiš bar dva-tri dana — objasnio mu je doktor. — Zahvali bogu što su ti kosti ostale čitave. Ostalo će proći. Ja ću te obilaziti i stavljajući ti obloge, a Marta će ti skuvati nešto što ćeš moći da progutaš. Jesti moraš, da povratiš snagu.

Bil je zatvorio natečene oči i polako se, desnom rukom, koja mu je bi-

la manje izubijana, opipao po licu. Napipao je rane i otekline.

— Jednoga si ubio. U mrtvačnici je. Met Džekson, kovač, kojeg je jutros gradonačelnik proglasio za tvog privremenog zamenika, pokušava, s nekoliko ljudi, da utvrdi ko je taj tip. Zasad nema rezultata. Niko ga nije ranije video — rekao je doktor.

— Neka ga... sahra... sahrane — prošaptao je Bil. — Ja... znam... ko... me... je napao.

Doktor Vest i Marta su se nemo pogledali.

A onda je Marta otišla kući, da skuva bolesniku jelo.

Slučaj je hteo da je dobila priliku da se oduži Bilu, ali je bila veoma nesrećna zbog toga što se njemu desilo.

*

Drugoga dana oko podne Bil Morgan je već smogao snage da stane na noge. A trećeg dana ujutro pripasao je kolt.

Nije, međutim, izlazio na ulicu.

Modrice na licu bile su mu još vidljivije, i osećao je bol u vilicama dok je jeo i kad god bi progovorio.

Marta mu je rekla zašto je svratila u njegovu kancelariju one večeri kad je on pretučen.

Vraćala se nešto kasnije nego obično iz bakalnice, i pošto je videla svetlo u njegovoj kancelariji, odlučila je da uđe i da mu kaže šta je još u međuvremenu saznala.

A saznala je, od jednog mladića, meleza poluindijanca, koji pomaže gradskom grobaru, da se pljačkaš banke koji je preminuo u ordinaciji doktora Vesta sastajao sa šefom sale u salunu »Crni bafalo«
Badom Hantom. Mladić, koga zovu Džo Indijanac, je siguran da je dan uoči pljačke banke video tog debeljka i jednog visokog i suvonjavog čoveka sa Hantom, kod korala na stočnoj pijaci.

— Džo nema nikog svog, ali je dobar mladić — rekla je Marta. —

Spreman je da radi svaki posao koji mu se ponudi, pa tako i pomaže grobaru, što drugi neće. Ja mu dam ponekad, kad naide pored bakalnice, jabuku ili nekoliko šljiva. Zato je, valjda, i rešio da meni poveri svoju tajnu. Ali, zakleo me je da ne kažem to nikome. Ja sam ga upozorila da bi ti, kao šerif, trebalo to da znaš, a garantovala sam mu da se nikada, ako on to ne bude želeo, neće saznati da je on video Hanta s tim banditima.

Nakon dva dana koje je provela, s doktorom Vestom, uz Morgana, Marta i on su se toliko zbližili da nisu ni primetili kako su se počeli jedno drugom obraćati imenom, i sa »ti«, umesto sa »vi«.

Bil je polako klimao glavom dok je ona to pričala, a onda je rekao:

— Mladić može biti siguran da ja neću, bez njegovog pristanka, otkriti šta je on video. Ali, njegova informacija mi je izuzetno važna, Marta. Važna je za život čitavog ovog grada. Jer, taj Hant drži mnoge važne konce u rukama. Bez njega ni Kinsli ne bi bio važan. Sad sam ubeđen da je on suodgovoran i za smrt tvoga oca, Marta. Nadam se da ću to i dokazati. A uveren sam da je on i otrovao bandita Slima, dok je doktor bio odsutan iz ordinacije.

Marta je zabrinuto primetila:

— Ako je on tako opasan, onda ga se čuvaj, Bile.

— Vrlo je opasan. On je organizovao i napad na mene. Tražio je od napadača da me ubiju — zaškrgetao je Bil zubima, i namrštio se, zbog bola.

Marta ga je saosećajno dodirnula po ruci.

— Onda je on pravi đavo, Bile. Budi oprezan, molim te.

— Biću oprezan, jer želim da ga pobedim — odvratio je Bil.

Obećao je zatim Marti da neće preduzimati ništa dok se sasvim ne oporavi.

Oko podne došao je u kancelariju gradonačelnik Bejker. Nasmehio se

prijateljski kad je video kako Bil stoji kraj prozora i posmatra ulicu.

— Zar ti je doktor odobrio da već ustaneš? — upitao je.

Bil nije odgovorio na to pitanje.

— Osećam se prilično dobro — rekao je i pokazao gradonačelniku da sedne na stolicu.

On je zatim seo na ivicu svoga ležaja.

— Ima li šta novo, gradonačelniče? — upitao je.

— Najviše su ljudi uzbuđeni tim napadom na tebe, šerife — odgovorio je Bejker.

— A šta je sa mojom naredbom u vezi sa oružjem? — hteo je Bil da zna.

— Pa, oko toga ima nekih problema — zamišljeno je počeo Bejker. — Nekoliko gradskih većnika zatražili su od mene da sazovem sednicu veća radi toga. Kad sam čuo šta se tebi desilo, ja sam odložio sednicu...

— Traže da se odluka ukine?

Bejker je potvrdio glavom.

— Ja sam protiv ukidanja te odluke, Morgane, ali moraću da otvorim raspravu na veću i da dozvolim glasanje.

Bil je ustao i ponovo prišao prozoru.

— Ako tu odluku poništite, gradonačelniče, ovaj će grad postati pakao.

— Verovatno si u pravu, Morgane. Ali, trgovci i vlasnici saluna se žale da im je naglo opao promet. Naročito je ljut...

— Mek Kinsli — upao je Bil gradonačelniku u reč.

— Da — rekao je Bejker. — Mislim da je on podstaknuo i ostale koji traže sednicu veća.

— A koliko je takvih većnika?

— Tri, od nas devet — odgovorio je Bejker. — Samo, nije isključeno da im se na sednici ne pridruže još neki.

— Radite kako hoćete — odvratio je Bil mirno. — Ja mogu da odem kad god to poželim, i kud god hoću. Vi, međutim, morate ovde živeti. A

kako ćete živeti to zavisi najviše od vas.

Bejker je klimnuo glavom.

A onda je ustao.

— Sazvaću sednicu za pet posle podne. Želim da što pre raščistimo — rekao je izlazeći. — Valjalo bi da i ti prisustvuješ, ali nemoj izlaziti ako se ne osećaš dobro.

— Osećam se dovoljno dobro da mogu doći do gradske kuće — odgovorio je Bil samouvereno.

— Onda, do viđenja — rekao je gradonačelnik Bejker, i otišao je.

Bil se opružio na ležaju. Razmišljao je šta da učini, pogotovo ako gradsko veće ukine njegovu odluku o zabrani nošenja oružja u lokalima.

Rešio je da napusti šerifsku dužnost.

Ali, kako će, onda, ščepati Bada Hanta?

Ostaće mu samo da se privatno s njim iskusura, a to je malo, i neće imati onaj efekat koji bi trebalo da ima.

Nestrpljivo je čekao da vidi kako će gradsko veće glasati.

Ručao je jelo koje su mu doneli iz hotela.

U pola pet bio je napet kao struna, i nije više mogao da ostane u kancelariji, nego je izišao na ulicu.

Ljudi koji su ga u prolazu videli zagledali su ga sažaljivo, saosećajno.

Primetio je, međutim, da se neki i smijulje. To su bili mahom stranci, gosti u gradu.

*

Na sednici gradskog veća Mek Kinsli se uporno trudio da uveri sve prisutne da zabrana nošenja oružja u gradu vodi u ekonomsku propast grada.

— Stočari će početi da izbegavaju, da zaobilaze naš grad — govorio je samouvereno. — A to će naše trgovine i naše salune i hotel ostaviti praznim, bez mušterija. A od čega

će onda živeti ovaj grad? Kako ćemo izdržavati naše porodice, našu školu?...

Kad mu je gradonačelnik dao reč, Bil je na Kinslijeve protestne reči mirno odgovorio:

— Neće stočari napustiti ovaj grad. Frenkton je na prirodnom putu za stočare, i za one koji idu sa juga na sever, i za one koji sa zapada gone stoku na istok. Drugi put bio bi im duži i mnogo teži. Neko vreme oni će, zbog nezadovoljstva svojih momaka, koji im gone i čuvaju stoku, verovatno izbegavati da ulaze u grad i da ovde troše pare. Ali, to neće trajati dugo, ako mi ostanemo dosledni. Podsećam vas da je tako bilo i u Dodž Sitiju. Taj grad je bio pravi pakao dok Vajat Erp nije zabranio nošenje oružja po gradu. Grubi Teksašani, koji tamo dogone stoku, opirali su se njegovoj odluci, ali su ubrzo popustili. Goniči goveda, kauboiji, i svi drugi putnici i prolaznici, ne mogu dugo bez viskija i karata, bez žena, i pristaće da zbog toga skinu opasač s oružjem. Tako će biti i ovde, u Frenktonu. Nedelju-dve, najduže mesec dana, stočari će možda bojkotovati naš grad, ali će onda prihvatiti naš režim.

Rezultat glasanja bio je pet prema četiri, za šerifovu odluku.

Bil Morgan je bio zadovoljan, i rešio je da ostane i dalje u Frenktonu, da ne vrati šerifsku zvezdu.

Kinsli je napustio većnicu ne pozdravivši se ni sa kim.

*

Te večeri Bil je, posle nekoliko dana, prvi put prošetao ulicom. Ali, nije zavirivao u salune.

Bio je svestan da za veći okršaj još nije, pa nije hteo da traži davola.

Narednog dana je već osećao snagu u rukama, i više puta je vežbao desnicom: potezao je kolt iz futrole i vraćao ga u nju.

Bio je zadovoljan brzinom

Pred spavanje je svake večeri trljao čitavo telo mašću koju mu je dao doktor Vest, i osećao je da mu to koristi.

Otoci su mu vidno splasli.

Apetit mu se sasvim povratio.

Sad, kad je više sedeo u kancelariji, imao je i više vremena da razmišlja o svom životu, o ljudima oko sebe.

Uhvatio je sebe kako prvi put razmišlja o porodici, o sopstvenom domu.

U domu je kraj sebe video — Martu Banister.

Ona ga je osvojila najpre svojom životnom energijom, spremnošću da se uhvati ukoštac sa životom nakon što je ostala sama, bez roditelja, a zatim brigom i nežnošću koju je pokazala prema njemu nakon što su ga napali nepoznati zločinci.

Uverenje da se i on dopada njoj činilo ga je još zadovoljnim, i ohrabrivalo ga je u pogledu budućnosti.

No, znao je da je još rano da s Martom o tome razgovara. Još nije bilo prošlo ni tri meseca od mučkog ubistva njezinog oca.

Nije mu s uma silazio ni Bad Hant, koji mu je zapretio, i nemilosrdnu tu pretnju ostvario. Bio je čak spreman da ga pošalje u smrt.

Odlučio je da se s Hantom razračuna u subotu uveče, pre što više svedoka.

Dotle će vreme provoditi obilazeći okolinu, izbegavajući sve gužve koje je moguće izbeći bez velike štetne po bezbednost i mir u gradu.

*

U subotu uveče krenuo je u obilazak grada oko osam sati. Prvo je posetio hotel, zatim salun »Srebrna potkovica«, otišao do stočne pijace, gradske štale, pa polako prošetao glavnom ulicom.

Zastajkivao je često, razgovarao s ljudima.

Sreo je i gradskog grobara, koji mu je u šali rekao:

— Šerife, bojim se da ću posle te vaše naredbe o zabrani nošenja oružja ostati bez posla! Ljudi se ovde više neće ubijati u salunima i na ulici!

— Najbolje je kad ti i doktor imate malo posla — odgovorio mu je Bil.

— Ako baš ostaneš bez posla zbog moje naredbe, ja ću predložiti gradskom veću da ti da neku nadoknadu, Bobe.

Rančer Ted Mjurej, kojeg je sreo ispred trgovine mešovite robe, čiji je vlasnik bio Mjurejev rođak, požalio mu se da mu je neko pre dva dana posekao nekoliko stabala u šumi, ali da je, na žalost, iste noći pala kiša, pa nije bilo moguće otkriti trag.

— Malo češće obilazi šumu od sad, i obavesti me čim primetiš nešto sumnjivo — odgovorio mu je Bil.

Gospođa Ema Klark, penzionisana učiteljica, bila je opet na svom prozoru, i pozdravila ga je kada je prošao pored nje, nakon što je on prvo dodirnuo obod svog šešira desnom rukom i glasno rekao »Dobro veče, gospodo«.

Pred salunom »Crni bufalo« za gredom je bilo desetak konja. Manje nego ranijih subota.

Na tremu su stajala, pušeci, samo dva čoveka.

No, u sali je, ipak, bilo dosta gostiju — bar trideset, po Bilovoj proceni.

Devojke su izazovno šetale po sali, odgovarale na izazovna pitanja polupijanih gostiju, kikotale se.

Među gostima su prevladavali mlađi ljudi iz grada, ali je Bil, po odeći i držanju, zaključio da u sali ima i dosta goniča stoke, koji su sa stadom došli u grad.

Koliko je mogao da vidi, niko od gostiju nije imao oružje o pojasu.

Nije, naravno, mogao da zna koliko je njih držalo kolt ili nož ispod košulje i kaputa.

Posmatrao je salu, stojeći kraj vrata.

— Sedi malo s nama, šerife, da popijemo nešto zajedno, u čast tvog oporavka — dobacio mu je jedan podebeli kauboj, koji je, sa još dvojicom, sedeo za stolom desno od vrata.

— Hvala, ali ne pijem kad sam na dužnosti — odvratio je Bil, praveći se da nije primetio kako je kauboj namignuo svojim pajtašima.

Bad Hant je stojao na uglu šanka. Kao i uvek, bio je u crnom odelu i beloj košulji, sa zalizanom kosom. Trenutno je držao cigaru u ustima.

Kraj njega je stojao, i govorio mu nešto, povisok čovek u džins odeći, sa novim, crnim stetsonom na glavi, izbrijanog lica, isturenih grudi.

— Taj mora da je stočni trgovac — pomislio je Bil. — Oni se obično tako nose i drže u pazarne dane. Odećom žele da se približe stočari-ma, s kojima posluju, ali se, ipak, drže nadmeno, i bar nekim detaljem, kao što je taj novi, skupi stetson, ističu svoju ličnost.

Primetio je da je i Hant opazio njega.

Krenuo je polako prema šanku, gledajući neprekidno u Hanta.

— Šerife, evo, vaša naredba je na vidnom mestu! doviknuo mu je konobar kad ga je primetio, i pokazao je rukom prema naredbi.

Bil mu nije ništa odgovorio. Samo je klimnuo glavom.

Prišao je Hantu.

Video je kako je Hant zagrizao cigaru i namrštio se.

— Došao sam da te nešto pitam, Hante — rekao je mirnim, ali odsečnim glasom.

Čovek koji je stajao kraj Hanta blago se naklonio, i koraknuo u stranu.

— Možete i vi to da čujete — rekao mu je Bil Morgan.

Hant je izvadio cigaru iz usta.

— Naredba je na mestu, kao što vidiš, šerife. Šta, onda, još hoćeš, do đavola?! — rekao je nervozno.

Bil ga je gledao pravo u oči.

Sala poče da se utišava.

— Hoću da ti kažem da znam da si bio povezan sa banditima koji su opljačkali banku i ubili čuvara Toma Banistera — rekao je Bil lede-nim glasom.

Hant je bacio cigaru na pod.

— Ja povezan s banditima?! — viknuo je zatim, ali se po glasu osetilo da je više ljut nego začuđen zbog šerifove izjave.

Bil je sad ćutao. Pustio ga je da se znoji i da smišlja šta će da odgovori. Samo ga je netremice gledao u oči.

— Kako se usuđuješ, ti nikogovi-ću?! — nastavio je Hant da viče. — Bandit si, najverovatnije, ti. Ko je utvrdio da ti nisi pripadao tima što su opljačkali banku? To što te je potera zatekla kako se obračunavaš sa ostalima ne mora da znači da nisi pljačkao zajedno s njima! Samo si hteo da, na kraju, sve pripadne tebi. A naivna potera, sa onim blesavim kovačem na čelu, poverovala je u tvoju priču. Da oni nisu naišli dok još nisi likvidirao Slima, ne bi tebe niko ovde nikad video, niti bi pare bile vraćene banci!

— Sa Slimom si bio i dva dana pre pljačke banke — mirno je rekao Bil, pa dodao: — A posle si ga otrovao, u ordinaciji, da te ne bi izdao.

Ljudi koji su stajali naokolo zažagoriše.

— Ja bio sa Slimom?! — opet je protestno odvratio Hant, i ovoga puta se okrenuo oko sebe, kao da traži podršku.

— Da, bio si s njim kod korala na stočnoj pijaci. Postoje svedoci koji su vas videli — govorio je Bil, i dalje s hladnim mirom. — A ima i ko će potvrditi da si bio u banci pred pljačku, da si napio Toma Banistera.

— Šta sam ja imao da ga napijam! Nije on bio ni maloletan ni malouman! — odvratio je Hant, i tako nehotice priznao da je posetio Banistera.

— A što si unosio alkohol u banku?

— Pa, svi znaju da sam toga dana slavio pedeseti rođendan. Častio sam bar sto ljudi, pa i sirotog Banistera. Šta u tome nije dobro?

— Nije dobro to što su posle u banku upali tvoji poznanici i ubili sirotog čoveka, koji je bio nedovoljno oprezan, jer je bio omamljen alkoholom, koji je popio zato što si ti navaljivao na njega da to učini, tobože u tvoje zdravlje. Zar ne?

Hant je počeo da žmirka.

Osvrnuo se prema konobaru.

— Zovni gazdu! — zapovedio je.

— Imam još nešto da ti kažem, Hante — nastavio je Bil. — Ti si organizovao i napad na mene. Prepoznao sam ti glas kad si doviknuo razbojnicima da me ubiju.

Čovek sa crnim stetsonom na glavi, koji je do maločas srdačno razgovarao sa Hantom, počeo da se odmiče u stranu.

— Previše brbljaš, Morgane! — ciknu Hant i zavuče ruku pod kaput.

Bil munjevito izvuče kolt iz futrole i uperi ga u njega.

— Spusti ruke niz telo, Hante, ili ću ti pucati pravo u srce!

Hantu izbiše graške znoja po čelu.

Polako je spustio ruke.

Bil mu je raskopčao kaput, i izvadio mali revolver iza pojasa. Bacio je revolver na sto, među ostalo oružje.

— To nije pošteno, Morgane — pobunio se Hant.

— Biće pošteno, ne brini — odgovorio je Bil, pa je i svoj opasač s koltom bacio na gomilu oružja.

Još se nije bio ni ispravio kako treba, a Hant je navalio na njega. Udario ga je glavom u grudi, i odbacio od sebe, a onda je zamahnuo nogom.

Ali, Bil je uspeo da isturi desnu ruku ispred glave, i tako izbegne udarac Hantove cipele.

Brzo se uspravio.

Hant je zamahnuo levicom.

No, Bil je bio vešt u pesničanju.

Bar dvadeset puta u životu podelio je megdan na taj način.

Brzo se izvio u stranu, pa ga je Hant promašio, i pri tom se zaneo.

Bil nije dao Hantu vremena da uhvati ravnotežu. Pogodio ga je desnicom u glavu, i srušio na šank.

Ali, Hant se odmah odgurnuo, i isturio je ruke ispred sebe. Bilo je očigledno da se i on mnogo puta tukao, i gledao druge kako se tuku.

Uostalom, vek je provodio po salunima, gde su tuče deo zabave, pogotovo na Zapadu.

Bil se izvio udesno, da zavara protivnika.

Ali, Hant ga je tog momenta udario vrhom cipele u cevanicu. A kad je Bil pokleknuo, zbog bola, desnom ga je pesnicom udario u stomak.

Bil se presavio. Za trenutak mu se zamutilo pred očima.

Obnovile su mu se, nesumnjivo, i stare povrede, od pre nedelju dana.

Morgan ga je udario još jednom, sad u vrat.

Bil je stegao zube i ramenom naleteo na Hanta. Pribio ga je uz šank, i onda brzo počeo da ga udara pesnicama u stomak i u rebra.

Jednog momenta Hant je počeo da klizi niz šank, krkljajući. Bil se naglo odmaknuo od njega, a onda ga je pesnicom tresnuo, kao čekićem, po korenu nosa.

Hant je samo kratko jeknuo, i pao kraj šanka. Iz nosa mu je sunula krv.

— Ustani, Badi, ne daj se! — viknuo je neko.

Bil je udario vrhom čizme Hanta u slabinu.

— Hajde, ustani! — rekao je i on.

— Prošle nedelje je drugi poginuo za tebe, huljo! Bori se sad sam!

Ali, Hant se nije dizao.

Krkljao je na podu, a oko lica mu se počela formirati lokva krvi.

— Hej, pa on će iskrvariti! — viknu jedna od devojaka, koje su se bile skupile kraj zida.

— Vidi, vidi koja najviše brine za Bada! — dobaci neki muškarac od stola za kartanje.

Uto se kroz kuhinjska vrata, neočekivano, pojavio Mek Kinsli, vlasnik saluna.

U ruci je držao revolver.

— Šta se ovde događa? — uzviknuo je — mada je, nesumnjivo, već znao šta se u sali događalo.

Niko mu nije odgovorio.

Bil Morgan je polako uzeo svoj opasač s koltom i opasao se.

Kinsli mu je prišao.

— Zašto si mi to učinio, Morgane?

Bil ga je ljutito odmerio. Pokazao je zatim na Hanta, koji je nepomično ležao na podu.

— Bolje bi bilo da si na vreme pitao njega šta čini, ako nije činio sa tvojim znanjem, i po tvom naređenju, Kinsli! — odbrusio mu je.

— Ne znam o čemu govoriš, Morgane — odvratio je Kinsli, i prišao Hantu.

Nagnuo se nad svog šefa sale, a onda je skočio i viknuo na barmena:

— Što stojiš tu kao mula? Daj peškir i vode! Treba spasti čoveka.

— Da, treba ga spasti, da bi odgovarao pred zakonom — umešao se šerif Bil Morgan.

*

Dve nedelje kasnije sud u Rok Springsu osudio je Bada Hanta na doživotnu robiju. Kad se klupče počelo odmotavati, ispostavilo se da je on ne samo umešan u pljačku banke u Frenktonu i da je organizovao napad na šerifa nego da je i u mestima u kojima je ranije živeo, sarađivao sa kockarima i pomagao kriminalcima. I uzimao je pri tom svoj deo, naravno.

Vlasnik saluna »Crni bafalo« takođe je osuđen, na deset godina ro-

bije, jer je prihvatio Hantovu ideju da se šerif premlati, i platio je banditima koji su to izveli.

Frenkton je nakon toga postao živ, ali siguran grad. Upravo to je privlačilo u njega nove, poslovne ljude.

Mladi Džo Indijanac dobio je stalan posao poslužitelja u gradskoj kući.

Uskoro je počela i izgradnja zgrade u kojoj će biti šerifova kancelarija i gradski zatvor.

Kad je isteklo šest meseci Bilovog službovanja, gradonačelnik Džimi Bejker došao je kod njega.

— Nadam se, Bile, i izražavam nadu gotovo svih građana Frenktona, da nas nećeš napustiti. Istina je da je za proteklih šest meseci bilo uzbuđenja i opasnosti kakve niko od nas nije očekivao. Ti si, svojom odlučnošću i hrabrošću, obezbedio mir i red u ovom gradu. Sad će, valjda, biti lakše. Zato mislimo da bi trebalo da ostaneš naš šerif, sa deset posto većom platom.

— Pa — Bil se počeo iza uha i nasmešio se — izgleda da nećete morati više da me ubedujete da ostanem, gradonačelniče. Čini mi se da su građani postali spremni da mi pomažu u poslu, zadovoljan sam platom koju mi nudite, a imam i još nekih razloga da ostanem ovde.

Sad se i gradonačelnik Bejker nasmešio.

— Ako je jedan od tih razloga devojka s kojom si sinoć šetao, čestitam ti! Matra je zaista sjajna devojka.

Bil se osmehnuo krajem usana.

— I ja mislim da jeste — rekao je. — Venčaćemo se kad prođe godina od smrti njezinog oca.

KRAJ

NEPOŽELJAN

1.

Usamljeni jahač, u iznošenom kaubojskom odelu, zaustavio je konja na najvišem brežuljku, a onda skinuo svoj sivi šešir. Imao je tamnu kosu koja je na slepoočnicama bila prošarana ponekom sedom vlasu.

Sedeo je na visokonogom vrancu i posmatrao šaroliku panoramu ispred sebe. Niski, pitomi, valoviti brežuljci ličili su na uzburkano more. Boje su se mešale, rastapale i prelazile od zlatnožute pa sve do svetlosive i plave na dalekom horizontu. U dolinama su se videla stada goveda koja su ličila na igračke. Jasno se videla i bela traka jedne ulice malog stočarskog grada Silver Benda. Krovovi njegovih kuća svetlucali su u blistavoj svetlosti večernjeg sunca.

Lepa i miroljubiva slika, pomisli jahač.

Ali bora gorkog ljudskog prezira oko njegovih uskih, tvrdih usana još više se produbi.

On je znao da dole ispod sunčevom svetlošću obasjanih krovova grada vladaju zavist, mržnja, osvetoljubivost, pohlepa, pritisci i nasilje.

— Mislim, Romeo, da smo najzad stigli na poslednju stanicu. Sudeći prema svemu što smo do sada saznali, oni treba da su ovde — govorio je visoki jahač svom vrancu i potapšao ga po vratu pobeletom od prašine. — Valjda će se uskoro završiti naše mukotrpno putovanje po ovoj prostranoj zemlji. Kad naplatimo stare račune, negde ćemo se smiriti. To smo pošteno zaslužili, zar ne? Ne smem da mislim na to da se može desiti i ono drugo. Ne. To se ne

sme dogoditi. Sigurno i ti tako misliš, Romeo?

Kad je čuo svoje ime, konj zatrese glavom, kao da odobrava reči svoga gospodara. Jahač se osmehnu i nežno ga još jednom potapša po vratu.

Pola sata kasnije, u sami smiraj sunca, visoki jahač je ujahao u Silver Bend. Uvek budni žitelji ovog malog stočarskog grada videli su ga kada je zaustavio konja pred štalom Stiva Kalagana. Oslonivši se na jabuku sedla, jahač se sagnuo i pogledao oko sebe, s izrazom čoveka zadovoljnog zbog toga što je stigao na kraj dugog puta. Osmeh koji je uputio konjušaru Ronaldu Nikolsonu bio je brz i iskren, praćen samo rečima:

— Daleko je do Saforda.

— Saford? — odvrati stari Nikolson. — Tamo nikad nisam bio.

Ni ja, pomisli u sebi jahač, a nisam ni rekao da sam bio. Rekao sam samo da je to daleko.

Sjahao je umorno i to nije uspeo da prikrije. Bio je visok, star oko trideset godina, plavih očiju, lica na kome se ogledalo da mu život nije bio lak. Rukavi njegovog kaubojskog kaputića bili su previše kratki za njegove ruke, tako da su mu se videle šake i nadlanice, sveže opaljene suncem. To isto videlo se i na njegovom vratu. Po tome se moglo pouzdano zaključiti da je čovek dugo vremena proveo u zatvorenoj prostoriji i da je tek nedavno ugledao sunce.

Kolt, koji je nosio, bio je star, ali dobro održavan, futrola za njega iznošena, a opasač sa mecima elastičan i takođe dugo nošen. Stara rana od metka na leđima iznenada ga je zbolela, pa se čovek sa gadnom

grimasom na licu malo iskrivi od bola. Trenutak kasnije pljesnuo je šakom konja po sapima i doviknuo konjušaru:

— Molio bih vas da ga kroz pola sata, kada se izduva, pustite da se dobro napije vode. Posle toga, dajte mu dvostruku porciju zobi.

— Nameravaš da se zadržiš izvesno vreme?

— Zavisi od poslova — odvrati došljak.

Konjušar ga još jednom pažljivo osmotri, pri čemu mu se pogled zaustavi na koltu u labavoj futroli i opasaču koji je visio prilično nisko na došljakovim kukovima.

— Poznajem svakoga u krugu prečnika od pedeset milja — reče mu stari Nikolson. — Ako nekoga tražiš...

— Javiću ti — mrzovoljno odvrati stranac, zabaci šešir na potiljak i pođe, dok ga je Ronald Nikolson dugo posmatrao, zamišljen. Potom je ušao u štalu gde je njen vlasnik, mladi Stiv Kalagan čistio boksove. Začudeno ga je pogledao:

— Nešto nije u redu, Ronalde?

— Stranac je u gradu — odvrati stari Nikolson.

U Kalaganovim očima odjednom se javi umor, ali se okrenuo tako da to stari Nikolson nije mogao da primeti. Slegnuo je ramenima i odgovorio:

— Ovo je slobodna zemlja, zar ne?

— Ne.

— Čuj, Ronalde. Ja imam svoj posao ovde u gradu. Ja ne mogu da naredim Kirku Bredliju koga će da zapošljava, a koga da tera odavde.

— Ovo je još jedan revolveraš — odgovori stari konjušar.

— Možda grešiš.

— Da li sam ikad pogrešio?

Stiv Kalagan se udalji od starca, ne bi li prekinuo ovaj razgovor. Bio je to mlad, visok čovek, koščatog lica koje nije bilo ni ružno ni lepo. U očima mu se videla patnja. Polako je položio vile u kraj štale, pripasao

opasač i obukao bluzu na kojoj je blistala zvezda gradskog šerifa.

— Pogledaću kako izgleda — reče Kalagan starom konjušaru, kao da se izvinjava.

— Stive — odvrati Nikolson, — ti znaš da ja nisam čovek koji će te učiti kako da obavljaš svoj posao...

— Onda i nemoj to da činiš — prekide ga Kalagan i izađe napolje. Najpre je pogledao strančevog konja. Zaključujući po izgledu sedla stekao je utisak da je stranac došao iz Kolorada. Većina njih dolazi odande. Obuzeo ga je tihi očaj.

Pogledao je niz ulicu i ugledao stranca, visokog i vitkog čoveka, sa koltom nisko na butini. Bio je u gradu u kome je vlast predstavljao šerif Kalagan. Zato se brzo odlučio, pređe ulicu i pride strancu. Ovaj je stajao i čekao. Kalagan duboko uzdahnu, pa pride došljaku i reče:

— Tražiš posao?

— Možda.

— Bilo bi bolje da to učiniš. Jer, ako čovek nema posao, od njega ne tražim da ostane u gradu. Biće najbolje da se obratiš Kirku Bredliju. On ima istočno odavde ranč »Tri hrasta«. Udaljen je odavde desetak milja. To je veliki posed. Vlasnici su mu došljaci sa Istoka. To je jedino mesto na kome traže ljude.

— Pogledaću još malo okolo.

Šerifove oči preletele su polako sa upotrebljavanog kolta, preko futrole i opasača, sve dok se nisu zaustavile na sveže opaljenoj koži strančeve nadlanice i vrata.

— Koliko si dugo odsedeo? — upita ga šerif.

— Dovoljno da bih legalno izašao napolje.

— To mogu da proverim, ako bude potrebno. Hteo bih da znam kako glasi tvoje ime?

— Da li ti odgovara Piter Andersen?

— To će zavisi od tebe — odvrati šerif i hladno se osmehnu. — Najbolju hranu možeš da dobiješ preko puta. Salun na ovoj strani ulice je nešto jeftiniji.

— Kad budem hteo da jedem preći ću preko puta.

— Kako hoćeš, ovo je miran grad. Želim da takav i ostane. Ne postoji propis koji zabranjuje čoveku da nosi oružje, ako to želi. Ako budeš radio na Bredlijevom ranču, možda ti neće biti loše.

— Imaću to u vidu — odgovori suvo došljak.

Tada ga šerif napusti, pređe ulicu i uputi se prema svojoj kancelariji, koja se nalazila tik uz salun »Plavi anđeo«. Ušavši u nju, umorno je skinuo šešir i bacio ga na pod. Zatim je seo za sto i tako ostao dugo, kao čovek ophrvan savešću i svojim obavezama. Trudio se da ne misli, ali mu je stalno u ušima odzvanjao sveštenikov glas: »Ne misli na ženu koju si izgubio. Misli na sina koga ti je ostavila«.

Šerif je ulagao sve svoje napore da na šestomesečnog sina misli sa ljubavlju, ali nije mogao jer u njemu nije bilo ljubavi. Pogledao je kroz prozor i ugledao došljaka, čoveka tvrda lika, koji je dojahao niotkuda... kako se ovde obično govorilo.

— Oni su kao orlovi — lešinari, koji namirišu smrt — mrmljao je sebi u bradu — i počnu da kruže nad tim mestom, a ja im pokazujem gde da potraže lešinu.

Zagnjurio je lice u šake i ostao tako dugo vremena, razmišljajući o Kirku Bredliju i o velikom ranču sa žigom »Tri hrasta«, koji se stalno širio i kojim je Kirk upravljao u ime Istočnog sindikata. Istovremeno, mislio je na Lauru Ričardson i na druge.

— Neka ide sve do đavola — opet je počeo da mrmlja sebi u bradu. — Laura Ričardson neće uspeti sama. Zašto se ne pridruži ranču »Tri hrasta« kao što čine ostali? Zbog čega se ne izvuče iz svega na lak način?

Pomisao na Lauru Ričardson probudi u njemu jedno staro, skoro zaboravljeno uzbuđenje pa za trenutak oseti krivicu, uznemiravajuću

nelagodnost stvorenu osećanjem da je nelojalan prema svojoj pokojnoj ženi. Da li je zaista to bio? Njegova žena je bila mrtva, a Stiv Kalagan još uvek živ, i morao je takav i da ostane. Sve je moglo da bude tako jednostavno i tako lako kada bi Laura Ričardson samo htela da gleda stvari njegovim očima. Ali ona to nije htela. To je i ranije predstavljalo nepremostivu barijeru između njih. Pa ipak, ona bi mogla da mu bude žena i to je Stiv Kalagan znao.

Ponovo ga je obuzelo osećanje nelagodnosti zbog nelojalnosti prema svojoj mrtvoj ženi. Zatvorio je oči i svom silom pokušao da zamisli sliku svoje žene. Međutim, stalno mu je pred oči izlazio lik Laure Ričardson.

Prekoputa šerifove kancelarije, na ulici koja je tonula u sumrak, došljak je mirno hodao, kao čovek koji ima vremena napretek, ili strpljenja, ili jednog i drugog. Izvan severnog dela grada, ničija pustinja pružala se u poslednjim časovima dnevne žege, pretvarajući se u čudnu, ali privlačnu pustoš, za koju je bio prikovan strančev pogled. Mrak je brzo padao.

Na jugu, zelena dolina pružala se dokle je pogled dopirao, prema krivudavim kanjonima, duž reke, kroz pitoma brda, da bi konačno nestala u stenju, užarenom od poslednjih zrakova zalazećeg sunca, koje je kao krvava lopta tonulo za horizont. Čovek nastavi put, opušten, ali istovremeno i oprezan, sve vreme osmatrajući grad. Takvih gradova bilo je u ovom kraju zemlje sijaset. Iste fasade kuća, isti drveni trotoari, ista prašina na ulici, koja će se sa prvom kišom pretvoriti u masno blato. Zastao je za trenutak, kao da osmatra moguće bojno polje. Saračka radnja i mali prostor između nje i restorana. Radnja sa nameštajem, neka kancelarija, zatim radnja sa šeširima. Uzani prostor između nje i prodavnice mešovite robe do nje, prostor suviše uzak za čoveka koji bi želeo da se sakrije. Direktno pre-

koputa nalazio se dvospratni hotel. Stranac ga je pažljivo osmatrao, jer je mislio da bi tu mogao da se zadrži izvesno vreme dok ne otkrije ono što je hteo da sazna.

Video je i dva saluna i o njima mislio kao o mestu gde bi mogao da prikupi obaveštenja, pre nego što nešto popije. Nije imao dovoljno novca da bi ga mogao trošiti na piće. oklevao je, a zatim prešao ulicu i uputio se prema manje uglednom salunu. Tada ga obuze nelagodno osećanje kada je postao svestan navike koja ga je naterala da napravi takav izbor. Neželjene uspomene, koje su dosezale čak do njegovog detinjstva, za trenutak ga obuzeše. Obećao je sebi da će se sve sada promeniti.

Imao je 29 godina. Čovek nije mogao da postane bogat kroteći mustange za pet dolara po grlu. Čovekova kičma nije neiscrppljiva, a njegovo strpljenje gubi se protekom vremena. To je zaključio pre četiri godine kada je odbacio savest i umesto nje uzeo kolt. Od te četiri godine, tri je proveo u zatvoru zbog svoje odluke, ali to nije značilo da je ona bila pogrešna. Za godinu dana zaradio je 5.000 dolara. Sada je bio ovde, u Silver Bendu, zato da bi ih naplatio.

Kada je ušao, po mirisu je mogao da oseti da se u salunu prodaje više pivo nego viski. Konobar je bio i vlasnik. Jer, najmljeni čovek ne bi prišao tako brzo. Uz šank je stajalo nekoliko muškaraca koje je kratko osmotrio. Svi su bili sredovečni ljudi. Pogledali su došljaka i odmah mu okrenuli leđa. Samo jedan se nije okrenuo, niti je skinuo pogled sa došljaka. Bio je to oniži, krivonogi čovek. Lice mu je bilo opaljeno suncem, a u očima čudan izraz čoveka koji je uvek na oprezi. Polako je prešao šakom preko brkova, pa onda procedio kroz zube:

— Možda će ti se više dopasti salon »Plavi anđeo«, stranče, odmah uz ovaj naš.

— Ućuti već jednom, Roberte! — reče konobar.

— Ne ućutkuj me. Mene možda mogu da teraju ljudi sa Bredlijevog ranča, ali ne moram da pijem sa njihovim ubicama.

— Da ne pričaš previše, starče? — odvrati došljak.

— Ti u tom pogledu nećeš učiniti ništa — reče stari Ričardson. — Nijedan revolveraš sa Bredlijevog ranča ne sme ništa da učini, ako pored sebe nema barem još petoricu koji će ga podržati.

Bez reči, došljak se okrenu i pođe prema vratima, slušajući za sobom starca koji je govorio:

— Šta sam vam rekao! To su sve same kukavice. Kada su sami, lako ih je oterati.

— Ne znam — reče došljak više za sebe — šta je tvoja briga i borba, starče, ali ćeš, ako tako nastaviš, sigurno imati prilike da vodiš borbu.

Posle tih reči ušao je u salon »Plavi anđeo«. Nije se obazirao na konobara, već mu se pogled odmah zadržao na jednom stolu, daleko u uglu, za kojim su sedela dva muškarca. Gomila opušaka i čaša na stolu pokazivali su da se već dugo kockaju, a hrpa žetona pred njima ukazivala je na to da je u pitanju kocka u velike pare. Vrata se zalupiše iza stranca, a on se uputi prema stolu za kojim su sedeli dvojica kockara. Jedan od njih podiže glavu da bi naručio piće, ugleda stranca, i sva boja napusti njegovo lice. Bio je mali rastom i dežmekast, ali ne debeo. Spustio je karte na sto i povukao se unazad, ostavljajući ruke na vidiku.

— Bert Vernon — reče čovek za stolom suvo, bez naglasaka. Samo te dve reči, i to izrečene u dahu.

— Tako je, Ralfe — odvrati došljak. — Bert Vernon. Trebalo je da se uveriš da sam mrtav, pre nego što si me ostavio na cedilu.

Zavladala je duga, grobna tišina. Ralf Džonson pređe jezikom preko suvih usana, pa pogleda svog saigrača u kartanju. Ali ovaj nije podi-

gao pogled. Još uvek je sređivao karte svojom dugim, brzim prstima. Bert Vernon dohvati jednu stolicu, okrenu je naslonom prema stolu i nasloni se.

— Zakon je čudna stvar — reče kao da sam sa sobom razgovara. — Vlasti čine sve da bi te dovele u red kako bi zatim mogle da te obese. — Nasmejao se. — Samo, mene nisu obesili. Osudili su me na tri godine, a onda su me pustili na slobodu.

— To je zaista dobro, Berte — odvrati Ralf. — Baš se radujem.

— Sumnjam u to. Ali bar bi mogao da mi naručiš piće.

— Naravno, Berte! Krčmaru, donesi nam flašu.

Vitki, tamni čovek za stolom najzad podiže pogled. U očima mu se jasno videlo pitanje:

— Igraš li karte, Ralfe, ili ne?

— Dosta, Diego — preseče ga Vernon. — Toliko hladan nisi!

Crnomanjasti čovek imao je neobične plave oči, koje su se neverovatno caklile na njegovom smrknutom licu. Kosa mu je bila crna, a po odelu mu se videlo da odavno živi na granici, iako se sada nalazio daleko od nje. Diego Kelog bio je melez. Otac mu je bio Irac, a majka Meksikanka. Najzad je prevalio preko usana:

— Šta bi želeo da radim, Vernone? Da kažem da se radujem što te vidim?

— Nije potrebno — odgovori Vernon s osmehom. — Nikada nisi umeo dobro da lažeš.

Dohvatio je bocu koju je krčmar doneo, nasuo sebi piće, podigao čašu i rekao:

— Baš kao u stara vremena.

— Nije sasvim tako, Berte — umeša se Diego Kelog. — Prošle su tri godine. Stvari su sada prilično drukčije.

— Hoćeš da kažeš da tvoj mladi brat više ne goni stoku da bi zaradio za život?

— Niko te ovamo nije zvao, Berte — reče suvo Diego. — Niko te neće

moliti ni da ostaneš. Jednostavno se ne uklapaš. Nisi sa nama.

— Gde je Baring?

— Baringovo prisustvo ovde ni u čemu ne menja stvar.

— Stvarno? Ali to ću pitati njega a ne tebe.

— Da si želeo mene da upitaš — odvrati leđeno Diego, — odgovor bi bio ne.

— Dakle, ti si sada, Diego, veliki predradnik, prvi kauboj, zar ne? — reče Bert Vernon ne obazirući se na Diegove reči. Potom iskapi svoju čašu. — Sećaš li se šta sam ti rekao, Ralfe? Moraš da imaš ambicije da bi nešto postigao.

Čovek, koga su oslovljavali imenom Ralf sada je lakše disao:

— Berte, šta je s tobom? — reče.

— Baring bi voleo da ponovo budeš sa nama, naravno pod uslovom da bude mesta za tebe.

— Da li ti, Diego, tako misliš? Veruješ li da bi Baring voleo da budem sa vama?

— Ne znam. Svejedno je da li bi želeo ili ne.

I meni, Diego. U svakom slučaju, dobiću ono za šta sam došao.

— A radi čega si to došao, Vernone? — upita Kelog.

— Za moj deo u iznosu od 5.000 dolara.

— To je sve?

— Ti me bar dobro poznaješ, Diego. To nije sve.

Oko Kelogovih usana zaigra jedva primetan osmeh.

— Vernone — reče, — uvek sam te mrzeo. Još uvek te mrzim.

Ali nikad nisam poricao da si mudar. Nadam se da ćeš takav biti i sada.

— Upravo to i mislim.

— Onda poslušaj moj savet. Biće najbolje da što pre odeš jer si ovde nepoželjan.

— Mislio sam da potražim posao. Čuo sam da bi čovek sa koltom mogao da nađe nekakav posao.

— Takve priče mogu čoveku do-

neti mnoge neprilike. Pogotovo ako čovek stane na pogrešnu stranu.

— Ja ne stajem ni na čiju stranu, Keloge — odvrati suvo Vernon. — Samo radim da bih preživeo. Ovog puta za dobar život. Za 5.000 dolara! Nije mi važno da li ću ih uzimati od tebe po deset dolara za svaki sat, ili celu svotu odjednom, od Baringa. Ali svoj deo ću dobiti.

— Uvek si govorio krupne stvari, Vernone. Ali ovog puta nisam spreman da te slušam — reče Diego i podrugljivo se nasmeja.

— Diego je u pravu, Berte — umeša se Ralf. — Bredlijev ranč sada nikog ne zapošljava. Tu smo mi. Diego je prvi kauboj, a Baring se stara o knjigama, vodi računa o kupovini, prodaji i slično.

— Zaveži, Ralfe! — zareža Diego.

— Pusti ga neka priča. Zvuči zanimljivo.

— Ja ću ti sve objasniti, Vernone. Ovde smo čisti i takvi želimo i da ostanemo. Ni nama nije bilo ništa lakše posle onog posla u Koloradu. Gazde iz Stočarskog udruženja najzad su shvatili da nisu svemoguće. Morali su da nas izvuku iz Kolorada da bi spasili sopstvene glave. Oterani smo. Naša imena su tamo na crnoj listi.

— Srce mi se cepa — reče podrugljivo Vernon. — Ja sam dobio metak u leđa i bio u zatvoru.

Kelog pređe preko toga.

— Gazde u Stočarskom udruženju smatrale su da smo napravili dobar posao u Koloradu. Jedan od njih udesio je da možemo da dođemo ovamo i radimo na ranču »Tri hrasta«. Ranč pripada Sindikatu. Tu radimo za platu, i ništa drugo. Pitaj šerifa, ako ne veruješ meni.

— Pre bih pitao onog malenog starca koga sam video u susednom salunu.

Činilo se da je Ralf Džonson zbunjen i uznemiren kada je rekao:

— Roberta Ričardsona?

— Ne znam kako se zove, ali mis-

lim da sam čuo da ga je konobar oslovio sa »Ričardsone«.

— Diego, trebalo bi da odem tamo — reče Ralf i ustade. U očima mu zablista surovi izraz. Bert se seti da je Ralf uvek voleo da kinji stare ljude.

— Ostani gde si! — reče odlučno Diego. — Ako treba izazivati neprilike sa Robertom Ričardsonom, neka to počne Kirk Bredli.

— Dakle, sada, Diego, igraš direktno i otvoreno — reče Vernon.

— Što se tebe tiče — da. Ovde smo lepo udesili život i biće nam još lepše. Baring i ja utrošili smo skoro dve godine da to stvorimo i sada je sve savršeno. Nećemo ti dozvoliti da nam sve to pokvariš. Budi mudar, Vernone. Ovo je miran grad. Svi mi želimo da takav i ostane.

— Onda ću se možda i ja smiriti. Tri godine sam samo ležao i spavao. Sada treba da se od toga odmorim. Uzgred rečeno, Diego, potrebno mi je malo novca.

Diego ni ne trepnu.

— U redu, Vernone. Daću ti. Daću ti. Dvadeset, pedeset dolara, koliko hoćeš. Obrij se i okupaj, ako želiš. Nahrani se, napij, a onda — gubi se odavde.

— Umoran sam od putovanja. Dobro se osećam kada sam ponovo sa svojim prijateljima. Kakvu ujdurmu pravi Baring, Ralfe? Doteruje poslovne knjige?

— Do đavola, Berte — odvrati Ralf. — Baring mi ništa ne priča. To i sam znaš. Što se mene tiče, staram se za stoku i radim ono što mi se naređi. Riko je dobio svoj stari posao. Kroti mustange. Kristofer radi sa mnom, a Diego je nadzornik. Ranč »Tri hrasta« pre izvesnog vremena zakupio je dolinu i sada je najveći u ovom kraju. Ranije je najveći bio ranč Ričardsonovih, ali pre godinu dana starog Marka Ričardsona zbacio je konj pa je gadno nastradao...

— Mnogo pričaš, Ralfe — prekide ga Diego Kelog.

— Baring ne radi samo za platu

knjigovode — reče Vernon. — Šta ima još?

— Još ima to da ti odlaziš!

— Ne, dok ne dobijem ono radi čega sam došao, Diego — suvo reče Bert. Pogledao je priličnu hrpu koc-karskih žetona pred Kelogom i izračunao njihovu vrednost, a onda iznenada pružio levicu i celu gomilu žetona privukao pred sebe. — Kao što sam rekao, treba mi malo novca. Ovo će biti dosta za početak.

Diego Kelog stisnu šakom ivicu stola.

— Ne volim da mi iko dira žetone, ili karte. To ti je dobro poznato.

— Sećam se. Jednom si pokušao da potegneš na mene kada sam ti oduzeo žetone ustanovivši da varaš — reče Bert s neprijatnim osmehom na usnama, a zatim, šapatom dodade: — Hoćeš li to ponovo da probaš, Diego?

Diegovo čelo obli znoj. Jedva čujno procedio je:

— U redu, Vernone! Rekao sam ti da ću ti dati novac. Neka to budu ti žetoni. Dakle, ti mi ih ne uzimaš, već ti ih ja dajem.

— To je stvar shvatanja. Mislim da sam ti ih uzeo. Ali to ne menja stvar. Bilo kako bilo, dobro će biti utrošeni. Krčmaru, zameni ove žetone za novac.

Bilo je to prvi put da je Bert video da Diegu drhte ruke.

— Južno odavde, na četrdesetak milja, nalazi se železnica. Vozovi su sa dobrim udobnim sedištima. Neki idu na istok, a neki na zapad. Vidiš, možeš da biraš. Nije mi važno na koju ćeš stranu, ali ćeš otići. Piši nam ponekad i javi kako živiš.

Bert Vernon sačekao je da mu krčmar donese novac, pa je tek onda odgovorio:

— Nikad nisam bio vičan peru, Diego. Biću blizu. Kadgod budete želeli da vidite kako sam, dodite da me upitate. — ustao je, potrpio novac u džepove, osmehnuo se Ralfu Džonsonu i Diegu Kelogu, pa nastavio: — Vesti putuju, Diego. Začudio

bi se kada bi znao koliko čovek stvari sazna u zatvoru. Ovde, u dolini, sprema se kavga. Velika! Vi iz toga mislite nešto da izvučete, inače ne biste bili tu. Nadam se da ćete skupiti pet hiljada dolara, jer toliko nameravam da uzmem od vas. Diego, pozdravi svog malog brata — dodao je i izašao iz saluna, dok je Ralf brisao oznojene dlanove o pantalone. Ralf nije voleo da se sukobljava sa ljudima s kojima nije mogao da izide nakraj. Izvadio je maramicu i obrisao čelo:

— On ne zna ko je na njega pucao. Misli da je to bio Riko.

— Samo neka ne dira Rika.

— Strašan je to čovek!

— Zaveži već jednom! Neka ide do đavola taj Vernon!

Vlasnik saluna, koji je do tada stajao na vratima, priđe im i reče:

— Čini mi se da svakog trenutka može da počne veliki sastanak.

— Dolazi ti gazda.

— Zašto? — upita Diego.

— Neka i Krik Bredli ide do đavola! — obrcnu se Kelog, uznemiren zbog dolaska Berta Vernona. Znao je da ga se neće lako otresti.

Stojeći, nasuo je sebi čašu viskija. Suviše smo lepu stvar zamislili i pripremili, da bismo dozvolili Vernonu da nam pokvari račune, pomisli, pa sede. Tek tada je primetio da mu je košulja mokra od znoja.

2.

Bert Vernon je stajao na drvenom trotoaru pred salunom, svestan činjenica da privlači pažnju i pogled svakog prolaznika. Ali on nije obraćao pažnju na to. Posmatrao je kako Stiv Kalagan pred svojom kancelarijom razgovara sa nekom devojkom. Istovremeno je osluškivao buku koju je Robert Ričardson pravio u salunu »Srebrni dolar«. Tada devojka pogleda prema Bertu. Mogla je imati oko dvadeset pet godina. Na sebi je imala tamnozelenu haljinu u kojoj se naziralo njeno lepo ob-

likovano telo. Njena svetlosmeđa kosa bila je uredno začešljana i vezana na potiljku zelenom trakom. Lepo lice sa fino izvajanim ustima i krupne sive oči morali su privući svačiji pogled.

Posmatrajući devojku i šerifa, Bert zaključio da je ona sa šerifom razgovarala veoma zabrinuta izražavajući lica. Najzad, šerif reče:

— Zao mi je, Laura. Trebalo je da sprečiš Roberta da dolazi u grad. Znala si šta će se dogoditi ako nešto popije.

Devojčino lice obli rumenilo. Ona se naglo okrenu i pođe ulicom, prolazeći direktno ispred Berta. On je pogledom odmeri od glave do pete. Učinila mu se lepom u njenom besu. Nije znao u kakvoj je vezi s Robertom Ričardsonom, ali je bio uveren da će starac od nje dobiti svoje. Iako nije hteo da se meša, ipak je još uvek posmatrao devojku kada je sišao na ulicu, pravo pred konja i jahača koje nije ni primetio. Konj ustuknu, jahač opsova, a Bert odskoči, zbunjen i spreman da se izvini.

— Šta je, budalo! — viknu jahač — jesi li slep! Gubi mi se s puta!

Vernon ustuknu. Odjednom ga obuze bes. Ščepao je konju uzde i, umesto nameravanog izvinjenja, viknuo je:

— Da nije možda ovo tvoja ulica?

— U tom trenutku devojka je stigla do vrata saluna »Srebrni dolar« i tu zastala, posmatrajući Berta s novim interesovanjem.

— Proklet bio! — prosiktao je jahač. — Trebalo bi da ti razbijem njušku.

— Ne možeš da me dohvatiš odatle, galamdžijo! — mirno mu odgovori Bert. Jahač na to ponovo izusti neku kletvu, ali ne pokuša da sjaše. Bio je to čovek blizu trideset godina, dobro građen, ali previše težak. Nije bio naoružan. Bert mu je gledao pravo u oči, još uvek ne puštajući uzde.

— Rekao sam ti da se skloniš s puta.

— Rekao si nešto — odvrati izazivački Vernon — o tome da bi trebalo da mi razbiješ njušku.

Čovek na konju pocrvene od besa. U očima mu se taj bes jasno primećivao, ali se ogledala i opreznost. Pažljivo je posmatrao Berta, pa je video da je viši od njega, ali i slabije građen. Uzdahnuo je, sjahao i prosiktao:

— Nemam vremena za traćenje sa budalom. — Rekao je to arogantnim tonom, u kome je Bert prepoznao čoveka bučnog, ali istovremeno i kukavicu.

— Od sada, gospodine — reče mu Bert — ne preti mi, ako ne misliš da učiniš ono što kažeš.

U tom trenutku Bert začu iza sebe poznati glas.

— U čemu je problem, gospodine Bredli? Niste li možda u nekoj nevolji?

Nije morao da se okrene. Bio je to glas Diega Keloga. Osetio je da je pored njega i Ralf. Odmah je primetio da je njihovo prisustvo izazvalo ogromnu promenu u Bredlijevom držanju, koji je odjednom postao hrabar. Jer, još samo pre nekoliko trenutaka Bredli je bio spreman da ustukne, ali to više nije bio slučaj.

— Mogu i sam s njim da iziđem na kraj — reče Bredli. — Kelog poznaješ li ovog čoveka?

Diego Kelog se smeškao. Nije verovao da će moći tako lako da se oslobodi Berta Vernona. Smeškajući se i gledajući ga pravo u oči, on reče:

— Ako to mislite, gospodine Bredli, to je čovek koga nikad ne bih zaposlio na našem ranču. To sam i njemu rekao i objasnio mu da bi bilo bolje za njega da napusti grad.

— Onda ću reći šerifu da ga najuri.

Sada su Kelog i Ralf stajali pored Berta. Krajičkom oka Bert je mogao da vidi da ga devojka posmatra i da mu očima daje za pravo. Tada se vrata »Srebrnog dolara« otvoriše i iz saluna iziđe Robert Ričardson. Bio je toliko pijan da se teturao.

Vernon vide kako ga Kelog ščepa za jednu a Ralf za drugu ruku. Čuo je Kelogov glas:

— U redu, Vernone! Rekao sam ti da budeš mudar. — S tim rečima naleteo je na Berta koji je pokušao da se otrgne, pa je tako naleteo na Bredlija. Ovaj istog trenutka zamahnu bičem prema Bertu, koji se pognu tako da ga udarac biča pogodi po ramenu. Skoro istovremeno, vičući, prema njima je pojurio i pijani Robert Ričardson.

Vernon je iskoristio ovu pometnju pa se otrgnuo od Keloga i svom snagom udario Ralfa po licu. Ovaj posrnu, a Bert jurnu na Bredlija, čiji ga je udarac bičem doveo do ludačkog besa. Kao kroz san čuo je poviške prolaznika na ulici, ali ga to nije zaustavilo. Njegova pesnica pogodi Bredlija u glavu, tako da se ovaj zatetura, ali ostade na nogama. Drugim udarcem oborio ga je i skočio na njega. Gušali su se u prašini dok je Bredli očajnički pokušavao da mu se dočepa vrata. Ali Bert nije mogao da mu to dozvoli. Zamahnuo je još jednom pesnicom i zviznuo Bredlija po usnama, iz kojih poteče krv. Uspeo je da mu zada još jedan udarac, ali u istom trenutku oseti teret na ledima. Znao je da mu je Ralf skočio za vrat pa ostavi Bredlija, zabaci obe ruke nazad i dohvati Ralfa za vrat. Izvio se i naglo povukao ruke, začuvši krik bola u trenutku kada je tresnuo Ralfovo malo, dežmekasto telo o zemlju.

Iskoristivši ovaj predah, Bredli skoči na noge. Lice mu je bilo krvavo, a oči razrogačene i preplašene. Okrenuo se i hteo je da pobegne, ali ga Bertova pesnica pogodi još jednom i opet obori na zemlju. Istovremeno, Ralf, koji je uspeo da se podigne na kolena, primi svu težinu udarca Bertove čizme koja ga je pogodila u grudi. I tada je Bert čuo devojčino upozorenje. Neko šesto čulo reklo mu je da će Diego potegnuti oružje. Stoga se munjevito okrenuo, dok mu je ruka istovremeno poletela prema koltu.

Ali futrola je bila prazna.

U gušanju, kolt mu je morao ispasti. Jasno je video Keloga i njegove stisnute usne, koje su govorile više od svake reči. Međutim, video je i nešto drugo. Stari Robert Ričardson, pošto je ponovo došao do daha, shvatio je situaciju i umešao se. Bacio se svom svojom težinom prema Kelogu i njegovo telo zari mu se izkolena. Doduše, Kelog nije pao, ali se zateturao. Pa ipak, to je bilo dovoljno Bertu da krene na njega. Ali neko ga je sapleo, pa se svom dužinom opružio po prašini. On se otkotrljao i, pre nego što je uspeo da ustane, ugledao je šerifa sa koltom u ruci. Video je kako kolt leti prema njemu i istog trenutka osetio snažan udarac drškom kolta po glavi.

Ulažući krajnje napore pokušao je da se digne na kolena i osloni na ruke, dok mu je bol pomračivao vid ispunjen milionima crnih tačkica. Zatim je osetio udarac čizmom u rebra, čuo devojčin protestni povik, a zatim i šerifove reči:

— Kirk, dosta! Ja ću srediti stvar.

Devojka je priskočila Bertu, veoma uzbuđena, preplašenih, uznemirenih očiju. Bert odmahnu glavom ne bi li odagnao crvenu maglu sa očiju, što je u izvesnoj meri i uspeo, pa je mogao da vidi devojku. Bila je bleđa i izgledalo je kao da ne može da odvoji pogled od njega.

Najzad devojka reče šerifu:

— Stive, barem bi mogao da se potrudiš da saslušаш obe strane, a ne da se obaraš samo na ovog došljaka.

— Ne mešaj se, Laura — reče joj Stiv Kalagan. — Ja znam šta radim.

Sada se oko njih okupilo tridesetak ljudi. Svi su posmatrali šta se događa i gundali. Tada neko sasvim glasno viknu:

— Šerife, zašto nisi pustio stvar dokraja? Strahovao si da bi stranac mogao da prebije gusku koja ti nosi zlatna jaja?

Šerif se brzo okrenuo, upitavši ko je to rekao. Ali niko ne odgovori.

Kirk Bredli je smrknuta pogleda posmatrao gomilu. Pri tom je rukom brisao krv sa povredene usne. Taj prizor unese neko zadovoljstvo u Berta Vernona. Međutim, uprkos protestima kauboja, koji su se u međuvremenu okupili, šerif Kalagan je poveo u zatvor Berta Vernona i Roberta Ričardsona. Istovremeno, Kirk Bredli dobacivši Bertu neku pretnju, obrati se okupljenima i pozva ih sve na piće u salun »Plavi anđeo«. Rekao im je da želi sa svima rančerima da napravi posao i jednom, zauvek, prekine sukobe.

Mnogi radoznalci su otišli, ali njih četvoro ostade po strani. Tu su bili devojka, stari štalski momak Ronald Nikolson i još dva čoveka koje je Bert prvi put video sa Robertom Ričardsonom u salunu »Srebrni dolar«. Oni su se prepirali, razgovarajući o Bredlijevoj ponudi, ne znajući da li je treba prihvatiti ili ne. Ta dvojica bili su rančeri Dirk Rankin i Met Holden. Oni nisu znali da li se nekakva zamka krije u Bredlijevoj ponudi da sa svojim ljudima prikupi svu stoku iz doline i postara se da ona stigne zajedno od kupca.

Bredli je tvrdio da će time obezbediti najbolju prodaju, u šta je ovo četvoro sumnjalo. Međutim, Dirk Rankin i Met Holden ipak krenuše u salun »Plavi anđeo«, devojka pođe svojim putem, a Ronald Nikolson ostade sam, u mraku koji je osvajao. Dugo je stajao ukočen u mestu, sećajući se Marka Ričardsona, Laurinog oca, čoveka koji nikada nije priznavao poraz i koji je i druge odvrćao od akcija koje su vodile u gubitak.

Do svoje smrti Mark Ričardson je vladao ovom dolinom i svojom snagom jačao i ostale rančere. Ali sada je Mark bio mrtav, a ranč »Tri hrasta«, koji se širio, nudio je da pomogne svakome, navodno ne tražeći ništa. Samo je starom Ronaldu Nikolsonu bilo jasno da smicalicu shvata jedino Laura, i možda Robert, koji su prozreli da u Bredlijevoj ponudi ima nečeg trulog.

Ronald Nikolson više nije posedovao stoku. Nije imao ni ranč, ali je mogao da pamti osećanje kada je bio svoj čovek. Uzdahnuo je i pošao prema štali, sa tugom razmišljajući o prošlim danima.

U svojoj kancelariji i šerif Kalagan je razmišljao o svojoj prošlosti. Mislio je na ženu koja je umrla pri porođaju, na godine u kojima se borio sa malim rančom, radeći kao mazga da bi mogao dobro da živi. On se sasvim dobro sećao i reči pokojnog Marka Ričardsona koji mu je rekao da će pretrpeti neuspeh jer ne ume i ne sme da se uspravi i bori. Mislio je i na Lauru i na ljubav koju je prema njoj osećao i na činjenicu da je, samo zahvaljujući svojoj neodlučnost i slabosti, nije dobio za ženu.

Tada mu se supruga Doroti razbolela. Nije imao novaca za njeno lečenje pa je, gazeći sopstveni ponos, za ništavnu svotu prodao svoj posed ranču »Tri hrasta«. I tada je sve počelo. Mnogi su ga proklinjali, jer je njegova prodaja označila početak širenja tog ranča. Nešto kasnije, u dolinu su počeli da stižu stranci — Diego Kelog, Ralf Džonson, pokvareni Baring, ljudeskara Kristofer i Diegov dvadesetogodišnji brat Riko.

Gradski šerif, starac koji je na tom položaju bio godinama, podneo je ostavku, a na Bredlijevu sugestiju, taj položaj je preuzeo Stiv Kalagan. Bredli je od njega tražio male usluge i dao mu je novac da kupi štalu i novac koji mu je bio potreban za lečenje obolele žene.

Tada je Mark Ričardson doživeo nesreću. Bilo je to čudno jer je poginuo prilikom pada s konja, a u Silver Bendu su ga svi znali kao odličnog jahača. Tek dva dana posle njegove smrti našli su ga ljudi sa Bredlijevog ranča, sa nogom još u užen-giji, slomljene kičme, unakaženog, pored skoro mrtvog konja. Kalagan je znao da su se neki ljudi u Silver Bendu potajno tome radovali, ali je

isto tako znao da su mnogi sumnjali u pravi uzrok Markove smrti.

Stiv Kalagan je osećao potrebu da s nekim razgovara. Pogledao je prema zatvorskim ćelijama. U jednoj, bučno hrčući, spavao je Robert Richardson, dok je u drugoj, gledajući mu pravo u oči, sedeo Bert Vernon.

Najzad, šerif mu se obrati rečima:

— Zašto si došao ovamo, Vernone? Ko te je pozvao? — Niko.

— Pa, zašto si onda ovamo došao?

— Jedan čovek duguje mi novac. Došao sam po njega.

— Hoćeš li mi reći ko je taj čovek?

— Zar to nije privatna stvar, šerife?

— A šta ako ne plati?

— Platiće.

Šerif nije gledao u Vernona. Ali mogao je da zamisli njegove ble-doplave oči, njegovo naoružano, ali ipak prijatno lice, koje je lako moglo da se ozari osmehom. Gledao je u njegov kolt, podigao ga i pogledao zatvorenika.

— Dakle, poričeš da si plaćen da ovo upotrebljavaš?

— Ništa ja ne poričem, šerife, ali kažem da zbog toga nisam ovde. Niko me ne interesuje u ovom kraju. Došao sam ovamo po ono što mi pripada. Kada to budem dobio, otići ću, ali ne pre toga.

— Mogao bih da ti naredim da napustiš grad. A mogao bih i da te zadržim u zatvoru.

— Sumnjam da si ti u stanju da tu učiniš.

Šerif umorno ustade sa stolice, pokupi Vernove stvari, otključa ćeliju, pruži mu ih i potom otvori širom vrata.

— Bilo bi bolje da napustiš grad — reče mu.

— Kada budem obavio posao, to ću učiniti.

— Nisi zaposlen i to je dovoljan razlog da te proteram iz grada. Ako me ne poslušаш, prvi leš koji budem pronašao u ovoj dolini pripisaću tebi.

— Očekuješ da neko bude ubijen?

— Mislim da i ti to očekuješ?

— U redu, šerife. Sada bar znamo kako stojimo.

Izašavši iz šerifove kancelarije, Vernon se uputi prema štali gde je ostavio svog vranca. Tamo je sreo Ronalda Nikolsona i Lauru Richardson. Posle upoznavanja, devojka mu bez ikakvog okolišanja ponudi posao na ranču, ali on ga odbi ne rekavši razlog.

— Bojiš se rada? — zajedljivo ga upita devojka.

— Tako je, ako ti kažeš.

— Oh, a ja sam pomislila da sam možda naišla na pravog čoveka.

On se okrenu prema njoj. Stajala je tik uz njega, posmatrajući ga svojim krupnim, sivim očima, odlučnog izraza lica, želeći njime da prikrije ženstveno lice i tople, rumene usne.

— To zavisi od toga što očekuješ od dotičnog čoveka, sestro — reče joj Vernon, pa iz Nikolsonovih ruku uze smotuljak sa čebetom koji je bio na njegovom sedlu, i uputi se niz ulicu prema hotelu.

Laura Richardson je nasledila mnogo od očeve tvrdoglavosti i ponositosti. Sada je stajala na vratima štale i posmatrala stranca koji je išao ulicom, boreći se protiv besa koji je u njoj ključao, besa zbog poraza. Bila je uplašena, ali je naučila da skriva strah svojom odlučnošću. Bilo joj je neprijatno zbog Ronalda, pa mu je, pokazavši rukom prema salunu »Plavi anđeo«, rekla:

— Ronalde, samo kad bi rančeri ostali jedinstveni.

— Neće ostati, Laura. To bi trebalo da ti bude jasno. Ne bi ostali jedinstveni čak i da ti je otac ostao živ. Danas su otpala još dvojica. Holden i Rankin, koji u salunu piju viski na Bredlijev račun i slušaju njegove medene reči. Kada imaš prazan džep i založnicu za imanje, onda ti može odgovarati svaka na izgled prijateljska ponuda. A Bredli im nudi novac u gotovom, priliku da smanje rashode. Ako bi mogli da se izvuku bez iznajmljivanja novih

ljudi prilikom prikupljanja stoke i ljudi koji će voditi karavan do železnice, to može nešto da znači. Istovremeno, Bredli dobija i bolje uslove za transport stoke železnicom. To mora da ti bude jasno i tu ne možeš ništa promeniti.

— Ne mogu da promenim, ali to ne znači da treba da puštam da me Kirk Bredli na taj način pljačka i da pokaže svojim gazdama sa istoka koliko je sposoban čovek.

— Nemaš dokaza da Kirk pokušava da ti pljačka stoku.

— Nemam dokaza ni da to ne čini. Kakvu bih imala kontrolu, njegovi ljudi okupljaju stoku, oni je prebrojavaju, on određuje cene. Niko nikada nije diktirao Ričardsonovima, pa neće ni sada!

— Ali Laura, u Koloradu su stalna ta kolektivna okupljanja stoke.

— U Koloradu ima takođe i najmljenih revolveraša, a takođe postoji i Udruženje koje vlada Teritorijom, tako da svako ko pokušava da bude nezavisan biva proglašen za kradljivca stoke, i postaje laka meta najmljenih ubica Udruženja. Kirk Bredli je nitkov i ti to, Nikolsone, dobro znaš. On želi da svi u dolini potpišu sporazum o zajedničkom okupljanju stoke i direktno mu je prodaju na osnovu njegovog prebrojavanja i po ceni koju bude Bredli odredio. Zar te budale ne vide da Bredli želi da nas upropasti?

Kada je ova bujica reči istekla iz njenih usta, Laura napusti starca i pravo se uputi šerifu Kalaganu. Mada je uvek bila uzbuđena pri susretu sa Kalaganom, uspela je da se savlada i da objasni da je došla po svog ujaka Roberta. Uzgred je napomenula šerifu da ne namerava da popusti i padne u zamku Kirka Bredlija. Sva Kalaganova uveravanja u suprotnom smislu bila su uzaludna i ničemu nisu vodila, sem razmenjivanju nekoliko žučnih rečenica.

Vozeći dvokolicu prema svom ranču, dok je Robert Ričardson za-

mišljeno sedeo pored nje, Lauri Ričardson odjednom pred oči izbi lik Berta Vernona. Setila se njegovog pitanja — šta traži od pravog čoveka? — pa ga i sama sebi postavi. Odjednom joj je bilo jasno da će o tome morati sama da odlučuje. Njen otac više nije bio u životu. Osetila je tešku, neprijatnu usamljenost. Da li je to toliki zločin želeći da budeš voljena?, upitala se u mislima, i sama iznenađena tim pitanjem.

*

U hotelu, Bert Vernon je najpre unajmio sobu, a zatim zatražio kupatilo. Osećao je da su mu neophodni osveženje i odmor, čist veš i osećanje da je ponovo čovek.

Kada je s tim završio, potpuno preporođen, sišao je u restoran hotela, osećajući divljačku glad. Nije se obazirao na konobarova raznorazna pitanja, već se sav posvetio večeri. Najzad, sit i umoran, povukao se u svoju sobu. Svukao se i legao, razmišljajući o Lauri Ričardson, i znatno više o Baringu, tom gramzivom i pokvarenom čoveku, koji mu je toliko dugovao, ali koji je uvek bio vešt kada je trebalo pronaći način da se zaradi novac. Sam Baring mu je govorio da nikada nikome ne treba verovati, a on, Bert Vernon, poverovao je baš njemu.

U tišini noći slušao je daleke zvuke iz restorana i sa ulice, a onda je iznenada začuo pritajene korake pred vratima svoj sobe. Niko na vratima nije kucao. Ubrzo, vrata se otvoriše i na njima se pojavi Baring.

Bert Vernon je polako seo na krevet. Opasac mu je visio preko stolice, u drugom delu sobe. Ali to mu nije bilo važno. Baring u svom životu nikada nije ubio čoveka niti će to ikad učiniti. Za tu svrhu unajmljivao je ljude. Stoga mu Vernon sasvim mirno reče:

— Zdravo, Baring. Pretpostavljam sam da ćeš doći.

— Ne možeš da zamisliš kako sam se osećao, Berte, kada mi je Ralf rekao da si živ i da si u gradu.

— odvratio je Baring.

— Ne, ne mogu da zamislim.

— Da li mogu da sednem?

— Naravno.

Baring brzo prede preko sobe i sede na stolicu o kojoj je visio opasač sa Vernonovim koltom.

— Nisi se mnogo promenio, Baring.

— Ne, nikada se neću promeniti. Ni po izgledu, ni drukčije.

Bert ga je posmatrao. Imao je prodorne, crne oči, koje su čudno odudarale od debelog i nezgrapnog tela. Počeo je kao sitan kradljivac u Njujorku, ali se istovremeno školovao i najzad završio prava. U secesionističkom ratu napravio je bogatstvo trgujući sa Južnjacima, ali je pogrešio u tome što je primao južnjačke dolare. Tako mu je celo bogatstvo propalo. Bila je to poslednja greška koju je Baring napravio u svom životu.

— Diego nije bio srećan kad me je video — reče Vernon smeškajući se.

— U stvari, nisam ni ja.

— Strahuješ od onoga što bih ja mogao da ispričam?

— I što bi mogao da učiniš. Uvek si bio nespretn.

— Ako ti se nalazim na putu, pet hiljada dolara skloniće me s njega.

— Naravno da si mi na putu, ali me suviše dobro poznaješ da bi mogao pomisliti da ću ti dati toliki novac da bih te uklonio.

— To sam i pretpostavljao, pogotovo zato što bi Ralf Džonson ili Kristofer bili spremni da obave taj posao za pet dolara.

— Tako je. Ali Diego ili Riko učinili bi to i džabe.

— Šta te onda sprečava?

— Poštujem tvoju sposobnost da budeš srećan i ne usudujem se da se kockam. Postoji mogućnost da niko od pomenute četvorice ne uspe da izide s tobom nakraj i to u trenutku kada ne mogu da dozvolim

da iko od njih bude ubijen. To bi moglo dati nekome, osim Laure Ričardson, ideju za ranč »Tri hrasta« nije nepobediv. Ovde pripremam dobar posao, Berte. Onako Kirk Bredli nije dobar upravnik ranča i ranč kojim upravlja ima samo polovinu broja stoke koliki prikazuju knjige. Upravni odbor Udruženja počeo je da postavlja pitanja, pa je gospodin Bredli prilično zabrinut.

— A ti si mu pokazao način da nadoknadi stoku koje nedostaje.

— Tako nešto. Opšte okupljanje, kao što smo činili u Koloradu. Donedavno, cela dolina bila je otvorena posed. Sada je tu ranč »Tri hrasta«, ali i mnogo stoke s drugim žigovima — smeškajući se reče Baring.

— Mi samo pokušavamo da pomognemo našim susedima.

— Ali Lauri Ričardson ne dopada se ta vrsta pomoći. Uvek se nađe jedan takav, zar ne?

— Da, baš tako. Koliko se sećam i ti si bio jedan od takvih.

— Tada sam te sreo i postao mudar.

— Nadam se da će tako biti i sa Laurom. Doživljava teške trenutke otkad joj je otac stradao u kobnoj nesreći.

— To se dogodilo neposredno pošto ste vi stigli ovamo.

— Do đavola, izgleda da je tako. Konj je jednostavno odvuкао gospodina Ričardsona u smrt.

Vernon pomisli na Ralfa Džonsona, čoveka veštog u rukovanju lasom. Ralf bi uživao u tome da lasom istrgne čoveka iz sedla, da ga ubije a zatim pričvrsti njegovu nogu u uzengiju. Ali Bert samo reče:

— Gde je u svemu tome tvoje mesto?

— Mislio sam da bih bio u stanju da vodim knjige ranča za Istočni sindikat. Znaš, Berte — reče Baring smeškajući se — teško je voditi toliki ranč, pa mislim da zaslužujem više od obične hvale. Samo — naglo se uozbilji — ti se ne uklapaš u moje planove. Uz to, nemam nameru da ti dam pet hiljada dolara. Predložio

bih ti da odeš, a šerif Stiv Kalagan se s tim slaže.

— Ti ćeš mi isplatiti moj novac, Baring!

— Ne, neću. Ali, ako insistiraš da ostaneš, iskoristiću te. Nadao sam se da ću uspeti da oteram Kirka Bredlija, ali na žalost, njegov otac je jedan od najznačajnijih članova Istočnog sindikata, te ću morati nešto drugo da smislim. — Posle tih reči naglo je ustao i rekao: — kako su ljudi posmatrali tvoju tuču sa Kirkom Bredlijem i šta šerif misli o tebi... Ipak, Berte, da sam na tvom mestu, ne bih ostao. Kažem ti to kao stari prijatelj, jer ako se nešto desi Kirku Bredliju, a ti si još uvek ovde, postaraću se da krivica bude bačena na tebe. Ali nisam mislio da te gnjavim svojim sitnim problemima — dodao je, stavio šešir na glavu i pošao prema vratima. — Došao sam samo da te pozdravim i kažem ti zbogom. Dobro spavaj, Berte. Ostani ili otidi. Zaista mi je to malo važno.

Još dugo, posle Baringovog odlaska, Vernon je ostao ležeći na postelji, razmišljajući o tom hromom debelju, za koga je bio siguran da ne blefira. Iako nijednom nije pomislio da će lako izvući od Baringa pet hiljada dolara, dobro je sve procenio i doneo odluku da to pokuša svestan da će dobro morati da pazi na svoja leđa, jer su Ralf, Kristofer i dvojica Keloga bili eksperti s puškom u zasedi. Ali i sama činjenica da je toga bio svestan predstavljala je za njega prednost.

Bert Vernon nije mogao dugo da ostane u sobi. Ustao je, obukao se i izišao na ulicu. Video je sa ulice živost u salunu »Plavi andeo«, ali ipak nije hteo tamo da svrati. Kroz prozor, ugledao je za šankom Kirka Bredlija, a u salunu mnoge njegove ljude. Nije želeo kavgu.

Kirk Bredli, posle uspešnog sastanka sa rančerima, već treći sat ispijao je čaše viskija i sanjario o bogatstvu koje mu predstoji, uveren u

uspeh, srećan što će opravdati poverenje svog oca i Sindikata.

Posle izvrsnog vremena, na zvuk pokretnih vrata koja se otvoriše, okrenuo se i ugledao Berta Vernona, visokog, vitkog čoveka, sa koltom nisko na butini. Bredlijevo lice obli rumenilo. Maločas, pre toga, živio je u svetu snova, u svetu neograničene moći, a sada ga je pogled na Vernona grubo izbacio iz tog sveta. Znao je, odnosno zamišljao da bi mogao da uništi svakog čoveka na svetu i u to uverenje bio uljuljkan dobrom količinom viskija koji je popio. Poželeo je, u tom trenutku, da o svojoj butini ima okačen kolt, kao što ga je imao Vernon i kao što ga je imao njegov otac. To ga je proželo nelagodnošću. Ipak, u grobnoj tišini koja je zavládala u salunu, odvažio se da kaže:

— Čini mi se, skitaču, da sam ti rekao da napustiš grad.

— Čuo sam te — odvrati bezobrazno Vernon — da ćeš me bičem oterati. Čuo sam da govoriš da sam ništavilo! Čini mi se da si rekao da nismo završili ono što smo počeli.

Ove reči delovale su na Bredlija kao udarci maljem po glavi, jer on nije bio hrabar čovek. Vernon ga je posmatrao kako se osvrće po salunu i prateći njegov pogled primetio je da gleda u Ralfa Džonsona, Kristofera i Diega. To nije bilo prijatno, iako je video još uvek neodlučnost u Bredlijevim očima. A onda se sledi. Jer Bredli, kao da je stekao novu hrabrost, ustade nadmeno i upita:

— Ima li neko ovde korbač? Čini mi se da samo njime mogu da uteram ovoj skitnici pamet u glavu.

Vernon je osetio kao da je u salunu popustila zategnutost. On je postupio kao tvrdi čovek i sada su svi bili uz njega. Tek sada je Vernon primetio i Baringa kako se smeška. Diego Kelog i Ralf Džonson primakoše se Bredliju, dok je Ralfova ruka počivala na dršci kolta. Tada neko doviknu:

— Može li da posluži dobar kaiš, gospodine Bredli?

— I to bi odgovaralo — nadmeno
cavirati Bredli, dok mu je krv udara-
la u slepoočnicama i dok se osećao
velikim i snažnim. Ne skidajući po-
gled sa Vernona pružio je ruku i do-
hvatio dva kaiša koje mu je neko
pružio. Spojio ih je i tresnuo njima
u šanku, a on se uzvrteo i rekao:

— Dobro, skitnice, dođi da dobiješ
šta ti sleduje!

Vernon je prišao. Nije mogao ni-
šta drugo da učini i nije imao vre-
mena da brine zbog činjenice da je
plan koji mu je sinuo u glavi i uči-
nio se tako jednostavnim, odjednom
postao tako složen. Jer on se nadao
da će odnekud doći šerif Stiv Kala-
gan, koji će barem držati na oku
Keloga i druge. Ali njega nije bilo.
Zato Vernon pognu glavu i pojuri
napred kao bik, ali ne prema Kirku
Bredliju. Niko, osim Vernona, nije
bio toga svestan, dok to nije bilo
kasno. Najzad su videli kako se Ver-
non iznenada okrenuo na jednu
stranu, naprevio poluokret i pesni-
com zadao udarac u bradu Diegu
Kelogu. Ovaj, mirno posmatrajući
scenu, nije očekivao takav obrt, pa
je po bradi osetio pun udarac Ver-
nonovih devedeset kilograma. Zato
je pao kao da ga je grom pogodio.
Izgubivši svest, ostao je da leži ones-
posobljen i nepokretan, a to je Ver-
non i želeo.

Sledeću odluku Vernon je doneo
u magnovenju. Pošto se šerif nije
pojavio, stvar je mogla suviše dale-
ko da ode. Stoga se okrenuo u tre-
nutku kada je Bredli zamahnuo kai-
ševima. Uspeo je da ih izbegne i is-
tovremeno pogodi Bredlija pesni-
com iza uha. Ošamućen udarcem,
ovaj se zatetura nekoliko koraka
unazad. U tom trenutku Vernon je
čuo grubi smeh gorostasa Kristofe-
ra, koji se kretao prema njemu. Bert
odskoči dva koraka unazad, istovre-
meno ne ispuštajući iz vida Ralfa
Džonsona. Tada je i Bredli došao se-
bi, pa je zamahnuo kaiševima koji
zviznuše preko Vernonovog obraza.
Ali, tim naletom, Bredli je pokrio
Berta od Ralfa, koji je bio odbačen

u stranu, i tako naleteo na Kristofe-
ra.

Poput munje, Bert Vernon za-
mahnu pesnicom i zadade strahovit
udarac Bredliju u pleksus. Ovaj se
previ i skljoka na pod.

Jedan pogled bio je dovoljan Ver-
nonu da vidi Ralfa kako poteže kolt.
Vernonova desnica polete dole i za-
treptaj oka u ruci mu se nađe kolt,
čiji prasak ispuni prostoriju. Skoro
isto toliko jako, kao prasak Berto-
vog kolta, odjeknuo je i pad revolve-
ra iz Ralfove ruke, i krik koji je is-
pustio.

Bert Vernon je stajao, razmaknu-
tih nogu, dok se iz njegovog kolta
još izvijao dim. Najzad je rekao:

— Tako, gospodo! Ako iko želi da
potegne, možemo da nastavimo. Ja
ću vratiti revolver u futrolu.

Tada neko iza njegovih leđa reče:

— Vратиćeš ga u futrolu, Vernone,
ali niko neće ponovo početi ovu ig-
ru.

Bio je to glas šerifa Stiva Kalaga-
na i Vernon pomisli da je to najpri-
jatniji glas koji je čuo u životu. Spus-
tio je kolt u futrolu i podigao ruke
uvis, nadajući se da one ne drhte vi-
dljivo. Jer, sve što je učinio bilo je
đavolski rizično, pa je u celom
ovom metežu neko mogao i ubiti
Kirka Bredlija, za šta bi Bert bio ok-
rivljen. Šerif me je jednom pustio,
razmišljao je grozničavo, i to će
opet učiniti. Možda bi ipak trebalo
da prihvatim ponudu Laure Ričar-
dson i tako dobijem razlog da osta-
nem u Silver Bendu.

— Napred, Vernone — reče mu
Kalagan. — Ovog puta nećeš tako
brzo izaći.

— Naravno, šerife — mirno i za-
dovoljno odgovori Vernon. Tada je-
dan od rančera, izvesni Ben Konoli,
dobaci:

— Šerife Kelog je imao sreće. On
je prvi potekao.

Ne obraćajući pažnju na ovu upa-
dicu, šerif Kalagan oduze Vernonu
kolt i povede ga prema vratima. Ta-
da mu se Vernon iznenada obrati,
jer se tog trenutka setio senke koju

je primetio šetajući pored saluna i tek sada shvatio njen puni značaj.

— Šerife, molim vas samo za jednu malu uslugu. Prekoputa, između restorana i radnje, skriven je čovek koji je čekao u zasedi... Čekao je Kirka Bredlija. Video sam ga.

Izišli su na ulicu.

Tada Bert Vernon stavi šake na usne i viknu:

— Riko! Možeš da napustiš zasedu. Plan je propao.

Nekoliko ljudi, koji su izašli posle Kalagana i Vernona, napregnuto su očekivali dalji rasplet.

Tada Kalagan viknu:

— Izlazi ili pucam.

Iz uskog prostora između dveju kuća izašao je Riko Kelog i sasvim mirno prišao šerifu.

— Šta si tamo radio? — upita ga Kalagan.

— A šta bi ti radio? — odvrati pitanjem Riko Kelog. — Ideš ulicom i čuješ pucanj. Sklonio bi se, zar ne? Do đavola, šta bi ti drugo učinio?

Stari Ben Konoli prišao mu je, a onda se okrenuo šerifu trijumfalnog izraza lica.

— Ima pušku u ruci!

— Imam pušku, pa šta? — odgovori Riko. Bio je nadmen, arogantan, nasmejan. Mada je bio deset godina mlađi, izgledao je stariji od Diega. Doneo sam pušku na popravku. Prazna je. Pogledaj!

— Zaista je prazna — reče Konoli, pošto je pregledao pušku.

Bert Vernon se osmehnu.

— Pametniji si nego nekad, Riko. Već si prilično odrastao. Videćemo se kasnije. Ne zaboravi to.

— Razidite se! — naredi šerif.

— Posle tih reči, poveo je Vernona prema zatvoru.

Kada su ušli u šerifovu kancelariju, šerif za sobom zaključa vrata, a onda upita Vernona:

— Kakvu đavolsku igru igaš, Vernone? Na čijoj si ti strani?

Vernonove usne se razvukoše u širok osmeh.

— Kao što sam ti već rekao, šerife, ja sam na svojoj sopstvenoj strani. Stvari se nisu ni za dlaku izmenile.

Potom se ispružio na tvrdoj drvenoj postelji u ćeliji, stavio ruke pod glavu i namakao šešir na oči. Istovremeno je pomislio: U redu, momci. Sada napred, ubijte Kirka Bredlija, ako to hoćete. Mene se to ne tiče. Međutim, teško ćete uspeti da za to svalite krivicu na čoveka koji se nalazi iza rešetaka u trenutku kada se to dogodi.

3.

Mesečina je bledunjavom svetlošću obasjavala brisani prostor pred glavnom zgradom na ranču Ričardsonovih. Kroz prozor svoje spavaće sobe, Laura Ričardson je posmatrala poznatu okolinu, slušajući iz hodnika mirno hrkanje svog strica Roberta. Odjednom neki drugi zvuk, sasvim drugačiji, uznemiri je. Jahači su pristizali proplankom koji se protezao iz glavne doline prema ovom mestu u središtu kanjona. Laura je brzo ustala, više uplašena nego iznenađena, i to je naljuti. Pored svih svojih priča, Robert je bio kukavica, a to je znala i Laura i bez sumnje i sam Robert. Jedini ljudi na njenom ranču bila su dva stara kauboja. U slučaju nevolje, Laura je znala da će s njom, u stvari, morati sama da se suoči.

Jedva je uspela da probudi strica Roberta. Pošto mu je gurnula kolt u ruke i sama je uzela očevu pušku. Zatim stala kraj vrata. I sada se stidela zbog svog straha kada je videla da dolaze njeni prijatelji, rančeri Ben Konoli i Ričard Klenton.

— Pretpostavljam da ste došli da mi kažete da ste pristali na Bredlijevu ponudu.

— Ne — odvrati Konoli. — Naprotiv. Došli smo da ti kažemo da smo odučili da ostanemo uz tebe. Ali pod uslovom da unajmiš pomoć.

— Kakvu pomoć? Imam samo dvojicu staraca, a poslednju šestoricu privukao je na svoj ranč Bredli.

— Ne mislim na tu šestoricu — odgovori Konoli. — Mislim samo na jednog koga Bredli neće privući na svoju stranu. U to sam apsolutno siguran.

Laura nije znala da objasni sebi zašto je odmah pomislila na Berta Vernona, ali je na njega pomislila i bila iznenađena što je zaključila da se nada da Konoli misli baš na njega.

— Zar ste zbog toga morali ova-
mo da dodete u ovo doba? Zar to ni-
je moglo da sačeka sutra? U sva-
kom slučaju, udite.

Razgovor koji su vodili u sobi bio je kratak i sažet. Konoli je ispričao da je Vernon u zatvoru i da je na njega mislio kada je rekao Lauri da treba da ga zaposli. Ona im je objasnila da je već s njim razgovarala i da je on odbio ponuđeni posao.

— Osim toga, sada je u zatvoru — dodala je.

— Možemo da ga izvučemo — od-
vrati Klenton. — Probudili smo Mi-
čela Meganona i pitali ga.

— Mog advokata? — reče iznena-
đeno Laura.

— Meganon kaže da može da ga
izvuče iz zatvora — mirno odvrati
Klenton.

Sada se u razgovor umeša Konoli:

— Laura, u životu nisi videla ne-
što tako. Svi oni bili su uplašeni od
njega. Uvukli su vratove kao mla-
dunčad kojota pred njim. Trojica su
imali koltove kada je on potegao, ali
je potegao tako brzo da se to, u stva-
ri, nije moglo ni pratiti pogledom.
Uveravam vas, ako privolimo Ver-
nona da prihvati posao kod vas, i
neki drugi rančeri će uvideti, mož-
da Rankin i Holden, da mislimo oz-
biljno da se suprotstavimo Bredliju,
pa će preći na našu stranu. Možda
ćemo moći da pristanemo na zajed-
ničko sakupljanje stoke, ali ćemo
odrediti Vernona za našeg pred-
stavnika u tom poslu. Niko od Bred-

lijevih neće smeti njemu da pokaže
zube.

— Uspećemo, Laura — reče Klen-
ton. — Mi ne želimo da izazovemo
kavgu. Želimo samo da imamo na-
šeg čoveka u celom tom poslu. Zbog
toga ćemo i unajmiti čoveka koji
uživa ugled dovoljan da utera strah
u kosti siledžijama, ali i kukavica-
ma koji su oko Bredlija.

Devojka ustade i uspravi se. Sada
je to bila ponovo Laura Ričardson,
kći Marka Ričardsona, vlasnika
ranča Ričardsonovih.

Pogledavši u svoje posetioce, naj-
zad reče:

— Ako budem uspela da unajmim
Berta Vernona, unajmiću ga zbog
toga što nosi kolt i njime ume da
podvuče i podrži ono što kaže.

Ona se naglo okrenu i ode u kuhi-
nju da pripremi kafu. Dugo je staja-
la pored peći, osećajući vrelinu u
obrazima, trudeći se da sebe ubedi
da je vrelina obliva zbog toplote.

Kada se vratila u sobu, opet je bi-
la nadmena, ponosna.

— Sumnjam da taj čovek vredi
onoliko koliko ću morati da mu pla-
tim, ali je to možda bolje nego da ni-
šta ne preduzmem. A sada, popijmo
kafu i razmotrimo šta možemo da
učinimo da ga izvučemo iz zatvora.

Ali, kada se povukla u svoju sobu
i oprostila sa prijateljima, obuzelo
ju je neko čudno, za nju novo oseća-
nje, koje joj je govorilo da se ovog
puta ne radi o čoveku sa kakvima je
navikla poslovno da razgovara već
o »čoveku« o kome je Vernon govo-
rio. I neka čudna toplina udari joj u
obraze...

*

I Stiv Kalagan je takođe proveo be-
sanu noć, iako to za njega nije bilo
ništa neuobičajeno. Otkad mu je
umrla žena i otkad je dete ostavio
kod Ronalda Nikolsona, takve noći
su za njega bile, manje-više, svaki-
dašnjica. Nervozno se prevrtao po
postelji, pokušavajući da iz svog

mozga odagna pomisao na Kirka Bredlija, Berta Vernona. . . i to mu je uspevalo, ali nikako nije mogao s očiju da skine lik Laure Ričardson.

U neko doba noći začuo je kućanje na vratima svoje kancelarie. Bio je iznenađen. Još više je to bio kada je pred sobom ugledao Konolija, Klentona i advokata Meganona. Kada su mu objasnili razlog svoje posete, u neobičajeno kasno doba noći, ili rano jutro, bio je zbunjen, ali posle advokatovog objašnjenja, pristao je da pusti Vernona. Ipak, nije propustio da mu kaže:

— Vernone, i pored svega tebi ću pripisati prvo ubistvo do koga bude došlo. Zato bi bilo bolje da odeš.

— Kada budem uradio ono zbog čega sam došao, otići ću.

*

Bilo je podne. Ben Konoli i Ričard Klenton otišli su svojim kućama, pošto su ostavili Berta Vernona u kaubojskoj brvnari na ranču Ričardsonovih.

Ta brvnara bila je dovoljno velika da se u njoj smesti dvadesetak ljudi, ali su u njoj živela samo dva čoveka. To se, prema Bertovoj oceni, sasvim uklapalo u skliku koju je stekao kako o tom ranču, tako i o situaciji u Silver Bendu uopšte. To je nekada bio sigurno izvrstan račun, ali se po svemu videlo da je u propadanju. Vernona se nisu ticali razlozi za ovo, niti je o tome mnogo razmišljao. Međutim, što se njega lično ticalo, stvari su se razvijale bolje nego što je mogao da pretpostavi. Dobio je posao, u prisustvu šerifa, i a sada je mogao da ostane u ovoj dolini i da završi ono zbog čega je i došao. Ništa nije objasnio šerifu Kalaganu o tome kakve veze ima sa Rikom Kelogom i zbog čega se Riko nalazio u zasedi kada je došlo do gužve. Bilo je dobro takvim obaveštenjem raspolagati, ali je Bert hteo da ga iskoristi za sebe. Takođe se trudio da se drži po strani u sukobu

između Bredlija i Ričardsonovih, odnosno ukoliko taj sukob ne bi uticao na njegove planove.

Ujutro, uprkos pokušajima Roberta Ričardsona da on vodi glavnu reč i izdaje naređenja, to je na sebe preuzela veoma autorativno njegova sinovica Laura. Saopštila mu je da bi njegov zadatak bio da se postara da prikupi stoku koja je možda zalutala na posed na koji polaže pravo Kirk Bredli. Ali, u jednom trenutku, Bert Vernon se nije složio s njenim gledanjem na stvari, i to joj je rekao. Ona, odjednom pobledevši, ispravi se, pa skoro zapovednički upita:

— Učinilo mi se da ti je ovaj posao kod mene bio neobično potreban, Vernone, zar ne?

— Pa, i ne.

— Zašto si ga onda prihvatio?

— Da bih se izvukao iz zatvora.

— Zbog ovih reči, smesta si otpušten!

Bert Vernon samo sleže ramenima, odmahnu glavom, pa procedi kroz zube:

— Konoli i Klenton rekli su mi da će s tobom, sestro, biti teško. Naime, da će se s tobom teško izlaziti na kraj. Ali naglasili su mi da ne obraćam pažnju na to— ako me otpustiš sa posla.

— Proklet bio! Ipak, otpušten si!

— Slušaj, devojko! Da se svađamo, nema nikakvog smisla. Ne vredi ni da pokušavaš da izigravaš muškarca kada si devojka. Zašto ne prestaneš s tim i ponašaš se kako to dolikuje tebi kao ženi?

— Rekoh, otpušten si!

— Ne, nisam! Ti, Konoli i Klenton o svemu ste očigledno dovoljno dugo razgovarali i dogovorili se da me zaposlite. Uvereni ste da će se ljudi sa Bredlijevog ranča uplašiti od mene, i u tome ste u pravu. Niko se, sestro, tebe neće uplašiti. Razlog zbog koga si me zaposlila jeste što ti je potreban čovek koji će obavljati ono što ti ne možeš da uradiš. Ti ne možeš da budeš muškarac.

Zastao je i pogledao je odozgo, jer je bio znatno viši od nje, ali ju je sada pogledao i bez traga osmeha na usnama.

— Kao što sam ti poslednji put rekao, zavisi od toga šta želiš od čoveka i da li ćeš od njega dobiti ono što stvarno želiš. Ako si, pak, želela čovek koji će se starati o tvojoj stoci, sestro, dobila si ga.

Stavio je šešir na glavu i izašao iz sobe, dok je Laura Ričardson ostala začuđena, zbunjena i uvređena. U sebi je mislila: Tvrdoglava prokletinjo. Valjda nisi pomislio da me ti lično interesuješ!

Ipak, očekivala je da Bert neće otići. Međutim, bila je neprijatno iznenađena kada je pogledala kroz prozor i videla ga kako ide, nemarno kao i obično, dok je stari Robert čekao sa puškom u ruci, beznadežno detinjast. Bert Vernon se uputio prema kaubojskoj brvnari, očigledno ne primećujući dvojicu jahača koji su dolazili dolinom.

Laura Ričardson se ugrize za usnu i pođe vratima. Jedan od jahača bio je Ralf Džonson, a drugi Kirk Bredli.

I Kirk Bredli je proveo nemirnu noć i probudio se iznenađujuće rano. Jedva je uspeo da doručkuje i da posle toga pregleda prispelu poštu, u kojoj ga je naročito zabrinulo pismo Sindikata, u kome se zahtevalo da ranč »Tri hrasta« pokaže u ovoj sezoni veću zaradu. Istovremeno, Kirk je mogao da zamisli svog oca, strogog i energičnog čoveka koji se ne može pomiriti sa gubitkom, a još manje sa poslom koji se ne obavlja onako kako bi trebalo da se obavlja.

Mamuran i besan, Bredli je prelistavao knjige koje mu je vešto udešeno podmetnuo njegov knjigovođa Baring, ali je i sam bio svestan da stvari nisu u redu, iako nije video ni gde, ni kako. Nije video ni način kako da se iz svega toga izvuče. Zato, posle izvesnog vremena, pozvao je Baringa i rekao mu:

— Ne znam šta da učinimo sa Lauricom Ričardson. Sigurno ima neko-

liko stotina grla njene stoke na našem posedu. Teško će nam biti da napravimo opšte prikupljanje stoke, bez nekog posebnog prebrojavanja.

— Ako počnemo da prebrojavamo prema žigovima, to će nas dovesti dotle da svakom tačno kažemo šta ima, a onda smo propali. Stočarsko udruženje u Koloradu jednostavno zabranjuje svakome ko nije član da učestvuje u prikupljanju stoke. Ako se dogodi da se stoka čoveka, koji nije član ovog Udruženja, nađe na tom terenu, takva stoka se žigoše i prodaje, a prihod pripada Udruženju. Mislim da ti je jasno, Kirk, da mi ovde imamo ista prava. A ti si, Kirk, pokušao da budeš mek. Kako bi rekli naši stari, ponudio si devojci šećer, a ona je reagovala kao da si joj dao sirće.

Ipak, Kirk Bredli nije bio čovek koji bi bio spreman da se sroza do krajnjih granica. Presekao je razgovor sa Baringom, naredio mu da pozove Ralfa Džonsona, pa je onda zajedno s njim krenuo u grad. Osećao se jadno, jer od jutra u sebe nije uneo ni čašicu viskija. Silno je žudeo za time. I zato, kada je Ralf bio spreman, oni najpre pođoše u Silver Bend, gde se, naravno, zadržase u salunu »Plavi anđeo«. Tek tu je, posle nekoliko viskija, Bredli osetio snagu dovoljnu da ga odvede na razgovor kod šerifa.

Začudo, Stiv Kalagan je ovog puta bio neumoljiv. Nije hteo da mu pruži pomoć, pa je čak savetovao Bredliju da ne insistira na daljem zaoštravanju sukoba u dolini.

Razgovor je bio kratak. Posle njega opet je Bredli bio u salunu, dobro se natio viskijem i, ponevši i bocu sa sobom, praćen Džonsonom, krenuo u posetu Lauri Ričardson.

U času kada je ulazio na ranč Ričardsonovih, viski je dejstvovao u dovoljnoj meri da se Kirk osećao opet kao stočarski kralj, vladalac Doline Silver Benda, čovek koji se suočio sa neprijatnim, ali neizbežnim zadatkom da svoje podređene, koji se ne pokoravaju, dovede u red.

Kada je ugledao starog Roberta Ričardsona, naoružanog pred kućom, to osećanje je kod njega dostiglo vrhunac. Jer Robert je bio čovek koga je Kirk bio u stanju da dovede u red.

*

Bert Vernon se uputio pravo prema brvnari, ali umesto da u nju uđe, zastao je na vratima, sa neizbežnom čačkalicom u uglu usana, i prekrštenih nogu. Kao što je pre toga rekao Lauri, bio je unajmljen da se stara o stoci, i ništa više, ali stara navika natera ga da primeti da Kirk Bredli nije naoružan, dok je Džonson nosio kolt u futrolu.

Bert je posmatrao starog Roberta kako stoji raskoračen, dok mu je opasač sa futrolom i koltom visio o pojasu. Primetio je kada je Robert zabacio šešir na teme i pljunuo pred sebe, a onda je čuo kako govori:

— Dosta si išao, Bredli! Stani i odatle pevaj šta imaš.

Začudo, Kirk Bredli se povinova njegovom naređenju.

— Dosta mi je igre s tobom i tvom sinovicom — reče. — Stotinjak vaših grla izmešano je sa mojom stokom u dolini. To sam rekao Lauri. Pokušao sam da budem korektan. Doterajte i ostalu stoku k nama, sve će zajedno biti prebrojano, i to ću platiti. Ako to ne učinite, proglasiću stoku koja je na mojim pašnjacima ničijom, žigosaću je i dobiti ono što mogu za nju. Tako će i biti, Roberte! A sada, odlučite!

Ulazna vrata glavne zgrade zalupiše se s treskom pošto je Laura Ričardson otuda izletela i potrčala preko dvorišta. Ralf Džonson okrenuo je svoje nezgrapno telo da bi pogledao Lauru. Za to vreme, Robert Ričardson je uspeo da izvuče svoj teški kolt iz futrole i da mu zapne obarač. Ralf je morao čuti taj poznati zvuk, jer se brzo okrenuo i našao suočen sa neprijatnim otvo-

rom cevi kolta u čijem je magazinu bilo spremno šest metaka. Robert Ričardson je čvrsto držao kolt u ruci.

— Sada je bilo dosta, nitkovi — zagrmio je stari Robert. — Rekli ste šta ste imali, a sada saslušajte mene. A što se tebe tiče, Džonsone — dodao je — ruke uvis.

Krajičkom oka Ralf je video Berta, nemarno naslonjenog na vrata kaubojske brvnare. Taj prizor bio je dovoljan da posluša Robertovo naređenje.

— Džonsone, odbaci opasač! — naredi Robert, videvši neodlučnost na Ralfovom licu. — Brojim do tri!

Ralf pogleda u Vernona i oseti da mu na čelu izbiše graške znoja. Drhtavom rukom otkopčao je opasač i bacio ga kraj svog konja.

— Tako je bolje — reče Robert. — A sada obojica nalevo krug i dalje odavde. Sutra ujutro, Bredli, ja ću sa svojim ljudima pregledati stoku i izdvojiti svako grlo koje pripada ranču Ričardsonovih i oterati ga. Mislio si da ćemo dozvoliti da tvoji revolveraši prikupe svu stoku i kažu koliko grla kome pripada. U tome si se prevario. A sada gubite se, jer mi je prst na obaraču, a čovek sam u poodmaklim godinama, koji ne može u potpunosti da kontroliše svoje postupke. A ti, Bredli, kada sledeći put budeš dolazio, biće bolje da budeš naoružan, jer ćemo te naoružani dočekati!

Dugo je vremena proteklo od kako Bredli nije ništa popio i ono malo hrabrosti i odlučnosti iz njega je iščezlo. Bio je bled a u stomaku je osećao jaku mučninu, dok su mu pred očima lebdele zastrašujuće i preteće reči iz pisma koje je dobio od Upravnog odbora Udruženja stočara. Jedva je uspeo nekako da prevali preko usana:

— Vratićemo se! — Ali, iako je to bila otvorena pretnja, Kirk Bredli bio je svestan da ona nije dovoljno ubedljivo zvučala.

Ralf Džonson se bolje snašao. Okrenuo je konja, krenuo i dobacio Richardsonu:

— Užasno ćeš požaliti što ovog puta nisi pucao na mene. Zaista ćeš zbog toga zažaliti — dodao je i polako okrenuo konja a zatim krenuo za svojim gazdom.

— Roberte, budalo! — kriknu Laura Richardson posmatrajući svog strica. Međutim, Bert Vernon bio je uveren da se Robert sada ne oseća kao budala, već kao čovek koji je učinio veliku stvar.

Devojka se potom obrecnu na Berta što se nije umešao i što nije sprečio Roberta da tako postupi, ali on ostade hladan. Tada joj Robert saopšti da odlazi u brda da ubije jedno goveče.

— Predstoje nam teški dani, Laura. moramo imati hrane. Naši stari momci, Stjuart i Garison ostaće sa tobom. Čuvaće naš posed dok se ja ne vratim. Tu će ti pomoći i Vernon.

*

Kada je veče palo, Laura Richardson je stajala na tremu, čekajući povratak svoga strica. Međutim, od njega nije bilo ni glasa ni traga, iako se noć uveliko spuštala.

Posmatrala je Berta Vernona koji je mirno, sedeći na jednom panju, pušio i ćutao. Mislio je na Ralfa Džonsona, ali nije želeo da se meša u taj lokalni sukob, u lične stvari. Tako je barem sebi obećao.

— Neka se Robert Richardson brine o sebi — mrmljao je sebi u bradu — bar on je zreo čovek.

Pogledavši u Lauru, primetio je neku čudnu upornost i tvrdoglavost u njenim očima, pa mu je bilo žao.

Kada su im se pogledi ukrstili, obuzelo ga je prijatno osećanje, jer mu je neko šesto čulo reklo da je sada toj devojci potreban.

Najzad, Laura mu se obrati rečima:

— Želela bih sada da te zamolim da mi osedlaš konja. To je sve. Nadam se da ne moram to da ti naredim?

Bert sleže ramenima i ćutke se uputi prema koralu, osećajući neku neobjašnjivu krivicu.

— Neka idu svi do đavola — mrmljao je sebi u bradu — a ti misli na ono što je tebi važno i ne zaboravi zašto si došao ovamo. Uostalom, ko se meša u tuđe probleme, stvara nove probleme sam sebi.

Tako je Bert Vernon mislio i sebi samom to govorio.

Pa ipak, kada je osedlao Laurinog konja, posle kraćeg razmišljanja odlučio je da osedla i svog vranca.

Kada je ona prišla koralu, on joj se obrati smrknutog lica:

— Razmišljao sam i zaključio da će biti bolje da i ja pođem.

Sunce je već odavno poput krvave lopte potonulo za horizont. Noć u preriji nastupa brzo, a sumrak ne traje dugo. Tama se, nalik na krila slepog miša, spustila na ovaj kutak Novog Meksika.

Laura nije udostojila Berta nijednog pogleda, ali mu je rekla istinu:

— Nadala sam se da ćeš to učiniti, Berte.

— U čemu je stvar? — odvrati on. — Valjda se ne bojiš mraka?

Devojka je bila umorna od laganja, pa više nije mogla da se pretvara:

— Da — priznala je slomljeno. — Plašim se mraka. Je li to tako strašna stvar?

Bert nije znao kako da joj odgovori. Bio je svestan samo da mu je drago što je pored nje.

Najzad su izjahali iz dvorišta ranča i krenuli u potragu za Laurinim stricem — Robertom Richardsonom.

Dalekim nebom plovili su oblaci, dok je sa zapada počeo duvati lagani povetarac, donoseći miris zelene trave i vonj plodne zemlje.

Robert Ričardson mogao je da odjaše nekoliko stotina metara od štale niz presušeni potok, čije je korito činilo dno jednog od stenovitih kanjona u najboljim pašnjacima ranča Ričardsonovih. Vodeći za sobom tovarnog konja on je mogao da odjaše kanjonom nešto više od dva kilometra, do drugog bučnog planinskog potoka, koji je sada jedva tekao, jer bilo je leto.

U pošumljenom kanjonu Ričardson je mogao da nađe bar desetak prvorazrednih goveda i mogao je da ubije koje god je hteo grlo, da bi obezbedio hranu za ranč. Robert Ričardson je mogao da uradi sve to, ali nije uradio.

Naoružan, vodeći za sobom tovarnog konja, on je napustio ranč usred ružičastih i očaravajućih snova. Osmotrivši samo sebe bio je zadovoljan svojim izgledom. Posle dugog vremena osećao je da je zauzeo mesto muškarca u svetu muškaraca. Ali, zauzevši to mesto, primio je na svoja pleća odgovornost. Osećao se pravim poluvlasnikom ranča Ričardson, što odavno nije u sebi osećao. Jer, dok je njegov brat Mark bio živ, on je vodio sve stvari, a potom je to nasledila njegova kćer Laura.

Tako, uljuljkan u snove, uputio se prema dolini koja u stvari nikome nije pripadala. Ali u njoj su pasla grla sa ranča »Tri hrasta«. To je ponovo vratilo Roberta Ričardsona u prošlost, pa se setio reči svoga brata: »Nikada nisam u životu okusio ni komad mesa od svojih grla. Svaki stočar koji jede sopstvenu stoku, osuđen je na propast.« Bila je to stara šala među stočarima, šala koja je poticala još iz prvih dana istorije američkog Zapada.

Sada je Robert Ričardson posmatrao stoku koja je nosila žig ranča »Tri hrasta« i mislio na ta stara, dobra vremena. Samo za trenutak osećio je grižu savesti. Sjahao je, odab-

rao lepo grlo u stadu, zapeo oroz na pušci, nanišanio i opalio. Grlo pade.

Nekoliko trenutaka, Robert Ričardson je razmišljao šta treba sada da radi. Ali, iznenada, njegov konj poskoči.

Robert se osvrnu oko sebe. Čak nije ni video Ralfa Džonsona. Čuo je samo zvižduk lasa i osetio kako mu se laso namakao preko ruku, da bi ga samo trenutak kasnije svukao iz sedla. tada mu je Ralf prišao, sa izrazom lica punim prezira.

— Izgleda mi da sam uhvatio još jednog Ričardsona — reče Ralf. — Ali, Roberte, pre nego što s tobom svršim, malo ću se poigrati. — Sudeći prema izrazu njegovog lica, on se spremio da se poigra s njim kao što se čovek poigrava sa zmijom otrovnicom pre nego što joj smrskava glavu. — Na noge! — viknu oštro Ralf.

Posle tih reči potegao je konopac i podigao Ričardsona, u čijoj glavi su snovi o prošlosti istoga trenutka iščezli. Posle prvih udaraca po licu, Robert Ričardson nije osećao bolove. Ali Ralf Džonson je bio nemilosrdan. Sledeći udarci oboriše ga na zemlju. Dok se prevrtao, Ralf mu priskoči i izvuče kolt iz futrole, a zatim reče:

— Zadržaću ovo za uspomenu. Mislim da bi trebalo da i tebi ostavim uspomenu za ovo ubijanje tuđe stoke. Nekada, tamo u Koloradu, žigosali smo žigom za stoku svakog kradljivca stoke.

Posle tih reči Ralf mirno počeo da pali vatru i da na njoj greje žig ranča »Tri hrasta«. Povremeno je prilazio Robertu i zadao bi mu udarac stopalom čizme u rebra, ili šakom preko usta. Robert je jedva davao znake života.

Kada se gvožđe žiga usijalo, Ralf dohvati Roberta i privuče ga vatri, dok mu je u očima blistao nekakav neobičan sjaj. Rasekao mu je nožem bluzu i košulju na leđima i potom prionio usijano gvožđe. Jedva čujno, Robert jeknu. Potom ga Ralf do-

hvati, prinese ubijenom govečetu i položi ga stomakom preko njega.

Posle toga, vinu se u sedlo, zade-
nu Robertov kolt za pojas i reče:

— Uspomena, Roberte! Baš kao
što smo radili u Koloradu.

Odjednom, Ralf oseti veliku po-
trebu da nešto popije. Bio je krajnje
iscrpljen i uznemiren, pa nije smeo
da se vrati u grad. Stoga okrenu ko-
nja i potera ga prema Vilijamsovoj
radnji, koja se nalazila van grada,
na omanjem imanju, gde je uvek
mogao da se dobije jeftini viski.

*

Vernon je najpre primetio ubijeno
goveče a tek potom prepoznao Ro-
berta. Uz pomoć Laure Ričardson,
uspeo je nekako da ga postavi na to-
varnog konja, koga je Robert poveo
i da ga povede prema ranču.

Tek na ranču Laura je previla sta-
roga, koji je za trenutak došao sves-
ti. Ispričao je šta mu se dogodilo,
dodavši da je Ralf Džonson rekao
da je na sličan način ubio Marka Ri-
čardsona.

Po gradu se brzo pročulo za ne-
sreću Roberta Ričardsona. Najpre
je to čuo portir u hotelu, a zatim se
vest brzinom munje pronela kroz
Silver Bend. Čula su se i dvojica ka-
uboja sa ranča »Tri hrasta«. Među-
tim, oni nisu požurili da obaveste
Kirka Bredlija, koji je sedeo pijan u
salunu »Plavi anđeo«, već pohitaše
prema ranču, da obaveste Barin-
ga. . .

Istovremeno, za ovo je čuo i stari
Ronald Nikolson, koji je odmah
obavestio šerifa Kalagana. Kad je
čuo ovu vest, šerif oseti mučninu u
stomaku, ali i strah. U prvi mah od-
bi je da stupi u akciju, izgovarajući
se da je to stvar koja spada u nad-
ležnost okružnog šerifa, jer se nije
dogodila u gradu, za koji je on nad-
ležan.

Otprilike u isto vreme, u salunu
»Srebrni dolar« vest su saznali Dirk

Rankin i Met Holden. Holden je ta-
kođe želeo da ostane po strani, dok
je Rankin odlučio da ode na ranč
Ričardsonovih. Zbog neslaganja sa
Holdenom, između njih dvojice tog
časa prekinuto je prijateljstvo.

Nekako u isto vreme, i Baring je
na ranču saznao vest od kauboja
koji su stigli iz grada. Prilično zbu-
njen, sada je sedeo sa Kristoferom i
Diegom Kelogom.

— Do đavola, zašto Ralf nije za-
vršio posao? — upitao je Morgan na
šta je Baring odgovorio:

— Zašto je uopšte morao da dira
to staro ništavilo?

— To uopšte nije važno — odvrati
Diego. — Na ovaj ili onaj način, mi
smo morali da se oslobodimo Ro-
berta Ričardsona.

— Vi ste svi budale! — zagrme Ba-
ring. — Zar moram baš sve da mis-
lim umesto vas? Zar niko od vas ne-
ma ni trunke mozga?

— Jednog dana biće mi dosta tvo-
je nadmene priče, Baring! — prese-
će ga Diego Kelog.

— Toga dana bićeš ubijen. Ovde
ja vodim stvar, koja će se izvršavati
onako kako ja želim i nikako druk-
čije. Kada budem uzeo u svoje ruke
ovaj ranč, bićemo svi mnogo bogati-
ji. A za Berta Vernona, posebno će-
mo se postarati. Nećemo mu dati
njegovih pet hiljada dolara. Osim,
Diego, ako ga se ne bojiš.

— Nikoga se ja ne plašim — od-
vrati Diego.

— Pa zbog čega si onda zabrinut?
Mislim da bi najmanje trebalo da te
brine Vernon. Jednostavno ćeš ga
ubiti i niko ti neće zameriti. Možda
ćeš čak dobiti i aplauz zbog toga.
Međutim, neće ti pljeskati kada bu-
deš ubio Stiva Kalagana!

— Stiva Kalagana?! — reče zapa-
njeno Diego Kelog. — Kakve on ve-
ze ima? Koliko mi je poznato, on je
u našim rukama.

— Ti to ne vidiš, baš kao što ne vi-
di ni Kristofer, ni tvoj brat Riko. Ali
Kalagan je zaljubljen u Lauru Ri-
čardson i braniće njihov ranč.

— Pa šta? — umeša se Riko Kelog. — Ja ću smiriti Kalagana.

— To sam i očekivao da kažeš, ali Kalagan je ovdašnji čovek. Kada Bert Vernon bude ubijen, niko neće zbog toga praviti pitanje. Sa Kalaganom će stvar izgledati drukčije. Ali njega ćemo se osloboditi, baš kao što ćemo se osloboditi i Kirka Bredlija. Samo, ne dozvoljavam samostalne akcije. Postupaćete onako i onda kada ja budem naredio.

Diego, Riko i Kristofer samo klimnuše glavama, a Baring nastavi:

— Koliko ste grla Laure Ričardson uterali u onaj kanjon?

— Tridesetak — odvrati Diego.

— Čuvaju ih braća Lorenson.

— To je u redu. Njima možemo da verujemo. Ali ne znam koliko je do sada Ralf izbrbljao. Riko, ti ćeš se postarati da on više ne brblja. A ti, Diego, ne buni se i slušaj šta naredjem. Riko, postaraj se za Ralfa. Sigurno se sada nalazi kod Vilijamisa. A ti, Diego, idi u Vučji kanjon, kod braće Lorenson i naredi im da se odmah odande izgube. Neka Laurina stoka za sada ide do đavola.

— A posle?

— Vernon.

— Gde ću ga naći?

— To je tvoj problem.

— A Bredli? — upita Riko.

— Kada dođe pravi trenutak — odvrati mu Baring. — Biće dosta mogućnosti da mu pripremimo »nesrećan slučaj«, onog časa kada počne veliko okupljanje stoke.

— Dosta mi je čekanja da se to dogodi — promrmlja Riko. — Zašto već jednom ne smaknemo Bredlija i rešimo celu stvar?

— Zato, Riko — odgovori mu Baring strpljivo, kao da govori detetu, — Sto će, kada Kirk Bredli umre, mnogi ljudi postavljati pitanje kako je do toga došlo. Naročito će to činiti njegov otac i ostali direktori Udruženja. Tu ne želim nikakav propust.

Posle tih reči, kod Diega Keloga preovladala je logika, pa je rekao:

— U redu, Baring, biće kako ti želiš. Ali od sada pa nadalje dobit ćemo deliti na dva jednaka dela.

— Jesi li siguran, Diego?

— Apsolutno.

Na to se Baring nasmeja:

— Tako je počela Vernonova propast. Baš time što je postavljao zahteve, zar ne?

— Ja nisam Vernon — odvrati Diego. — Ja sam za to da se dobit deli na dva jednaka dela — dodao je a zatim ustao i zajedno sa bratom izašao napolje. Nekoliko trenutaka stajali su pred kućom ćutke, a onda Diego zagrlji svog brata i reče:

— Ništa ne brini, momče. Ti si mi sve što mi je ostalo.

*

Bilo je jutro kada je na ranč Ričardsonovih stigao Dirk Rankin. Rekao je da želi samo da obavesti Lauru da Stiv Kalagan ne želi ništa da učini, jer slučaj njenog ujaka ne spada u njegovu nadležnost, s obzirom da se odigrao izvan grada. Ali nago-vestio joj je da je video Ralfa Džonsona u Vilijamsovoj radnji.

Bert je ćutke slušao razgovor. Kada je Rankin otišao, on se mirno obrati devojci:

— Ja sada idem, Laura.

Nije joj odgovorio na pitanje kuda ide. Odjednom, ona se oseti užasno usamljenom i to osećanje produbljivao je topot kopita Vernonovog konja, dok je odlazio sa ranča. Imala je osećaj da će zaplakati. Stoga je poželeva da vrati Bertu. Poželeva je to više nego što je ikad išta želela u svom životu.

Vilijamsova radnja u stvari i nije bila radnja, već jedna prostorija u kući kraj puta, koja je služila kao svratište. Vilijams nije znao šta se zbilo sa Robertom Ričardsonom. Međutim, čak i da je znao, to mnogo ne bi promenilo stvari.

On nije čuo jahača koji je dojahao pa je okrenuo glavu tek kada je u prostoriju ušao Riko Kolog i rekao:

Izgleda mi, Ralfe, da si usamljen.

Ralf je okrenuo glavu. Oči su mu bile razrogačene i u prvom trenutku bio je prilično zbunjen.

— Šta želiš... Riko? Sedi da porazgovaramo.

— Baring je pomislio da bi želeo razgovarati.

— O čemu?

— Zaboravi na to, Ralfe.

— Pretpostavljam — odgovori Ralf Džonson ovog puta već nešto sigurnije. — Sigurno je čuo šta se zbilo sa Robertom Ričardsonom. Žigosao sam ga kao nekada, kada smo bili u Koloradu. Sada Robert Ričardson ima žig na leđima. Sećaš li se, Riko, kako smo nekada radili tamo dole, u Koloradu?

— Naravno da se sećam. Samo, sada, smo završili posao.

— Šta hoćeš time da kažeš?

— Robert Ričardson nije mrtav. Živ je i priča svakome da si ga žigosao. Priča da si priznao da si ubio Marka Ričardsona.

Samo je nepravilno disanje moglo otkriti da je Ralf uzbuđen. Disao je teško, jedva isterujući iz sebe dah. Najzad je procedio:

— To su samo priče, Riko. Niko neće verovati Robertu Ričardsonu.

— Bilo kako bilo, glasine se šire, a to se Baringu ne dopada. Plaši se da će ova priča naljutiti šerifa i primorati ga da odjednom postane grub i oštar. Osim toga, plaši se i tvog daljeg reagovanja. Nisi smeo da pričaš — dodao je preteći.

Ralfovo čelo orosiše graške znoja.

— Riko, ti i ja smo dobri prijatelji. Ti si mi skoro kao mlađi brat.

— Naravno, Ralfe — suvo odvrati Riko.

Vilijams je sve čuo, ali nije obraćao pažnju. Sedeo je za svojim stolom iza improvizovanog šanka i tupozurio prema prozoru. Ugledao je jedno lice, ali ono nije pripadalo nikome koga je poznavao, pa nije smatrao za shodno da to pominje.

Vrata su se otvorila i stranac je ušao, držeći revolver u ruci. Vilijams ga je čuo kada je rekao:

— Želim s tobom da razgovaram, Ralfe. Imaš kod sebe nešto što pripada jednom mom prijatelju.

Riko Kelog bio je okrenut leđima prema vratima. Nije mogao da vidi Berta Vernona, ali je prepoznao njegov glas. Želeo je da potegne kolt, iako je znao da je to bespredmetno. Čuo je kako mu je Vernon prišao i osetio kada mu je izvukao kolt iz futrole. Čuo je njegov glas:

— Taj opasač koji nosiš, Ralfe, otkopčaj i baci ga.

— Naravno, Berte — odvrati Ralf.

— Ne želim nevolje. To ti i sam znaš.

— Upao si u nevolju, Ralfe. Baci opasač.

Ralf posluša.

— Šta ćeš učiniti, Berte?

— Možda ću te žigosati — ledeno odvrati Venon. — A sada, ustanite obojica i iziđite napolje.

Poslušali su. Napolju, gde je već ovladala mesečina, Riko Kelog reče:

— Neću s tobom da se tučem, Berte. Ako si došao zato da bi smaknuo Ralfa, onda smo došli radi istog posla. Barning me je poslao da se postaram da Ralf više ne brblja.

Ralf Džonson oseti da mu klecaju kolena. Jedva je prevalio preko usana:

— Nas trojica smo bili prijatelji.

— Da, bili smo to nekada — prekid ga Bert. — Okrenite se prema zidu i podignite ruke uvis.

Ralf i Riko poslušашe. Čuli su da se Bert kreće iza njih i trenutak kasnije konopac zviznu iznad Ralfove glave i omota mu se oko vrata.

Drška kolta takođe zviznu kroz vazduh i zakači Rika iza uha, tako da ovaj pade kao gromom pogođen. Učinilo mu se da se samo jednom preturio, pa je onda otvorio oči. Ali to je moralo duže trajati. Jer, kada je pogledao, video je Džonsona na zemlji. Bio je vezan.

Sada Riko promuća:

— Nikada ti ništa nisam učinio, Berte. pomogao sam ti u poslednjem poduhvatu...

— A onda si mi pucao u leđa.

— Kunem se da to nisam učinio. Zaboga, Berte, nemoj da me ubiješ!

Uspeo je da klekne na kolena. Suze mu potekoše niz obraze.

— Nisam ja pucao, Berte. To je učinio Diego.

— Hvala što si mi to rekao. Ali isti si kao i tvoj brat. Ali neću te ubiti. Pustiću te da odeš, ali bez konja i bez obuće. Sledeći put kada se vidimo, seti se da si klečao preda mnom i da si me molio da ti poštedim život. Poruči svom velikom bratu a takođe i Baringu da ću im doći glave. A sada svlači čizme.

— A šta će sa mnom biti, Berte?

— proštenja Ralf. — Ti i ja smo bar bili dobri prijatelji.

— To je tačno. Zaista, stari prijatelji — odvrati Vernon pa poteže drugi kraj lasa i priveza ga za jabuku na svom sedlu.

— Berte! Nemoj! — vikao je Ralf.

— Ne vuci me, Berte.

— Zašto? — odvrati suvo Bert.

Jahao je polako, slušajući iza sebe Ralfove krike i jauke, ali se nije osvrnuo. Ujahao je u Silver Bend i prošao Glavnom ulicom, koja je bila mirna i pusta. Jedino je salun »Plavi andeo« bio otvoren. U trenucima kada je Vernon prolazio, konobar je izišao napolje da bi se nadisao svežeg vazduha i odmorio od dosadivanja Kirka Bredlija. Ugledao je Vernona kako je sjahao pred šerifovom kancelarijom. U tom trenutku Stiv Kalagan je upravo izišao iz kancelarije. Čuo je kako mu je Vernon rekao:

— Znao sam, šerife, da se tvoja ovlašćenja ograničavaju samo na grad. Zato sam ti ovoga doveo u grad.

Konobar Džek vrati se u svoj salun pokušavajući da objasni Bredliju šta se dogodilo. Međutim, ovaj to nije shvatio. Samo je zahtevao da mu se da još neko piće, a zatim naredi konobaru da mu donese ne-

kakvo oružje. Ovaj je pokušao da odbije, ali mu to nije pošlo za rukom. Stoga mu je dao oružje.

Dok je zatvarao salun, po Kirk Bredli otišao, pojavio se šerif Kalagan. Bio je ljutit što je konobar pustio Bredlija da ode naoružan. Konobar Džek mu se podrugljivo osmehnu:

— Valjda ja nisam dadilja odraslom čoveku!

*

Bert Vernon je jahao polako, kao krajnje umoran čovek, umoran zbog nečega što nije nikakve veze imalo sa nespavanjem, osećajući glad koja nikakve veze nije imala sa hranom. Izgledalo mu je da je protekao čitav vek otkad je stigao u Silver Bend. Odjednom, pomislio je na Lauru Ričardson i setio se kako ju je u jednom trenutku zagrlio i poljubio. Bilo je to u magnovenju, kada je bila zbunjena, preplašena, kada je osetio da je prepuštena sama sebi i kada je odlučio da joj pomogne.

Odjednom je osetio da neko jaše iza njega pa se istog trenutka okrenuo u sedlu, dok mu je svaki živac bio napet. Odjednom mu je postalo jasno da će ranije ili kasnije neko poći za njim.

Mesec se spuštao prema zapadu, a senke u daljini bile su duge i crne, tako da ništa nije mogao da vidi. Nastavio je da jaše poluokrenute glave. S vremena na vreme mogao je da čuje udarce potkova o stenu. Pretpostavljao je da bi to mogao biti Diego, Kristofer ili Baring. Međutim, pratilac je jahao suviše neoprezno, pa je zaključio da je to samo neki pospani kauboj, ili pijanac. Posle kraćeg razmišljanja, zaključio je da je Kirk Bredli.

Mogao je da ga izbegne, da mu odmakne, ali ga je nešto u tome sputavalo. Jahao je polako, dok je konj pod njim poskakivao, jahao je i čekao sve dok nije čuo ono što je pretpostavljao da će da čuje:

— Hej, ti! Stani! Na mojoj si zemlji!

— Neće biti — odvrati Bert. — Jašem državnim putem.

— Ipak, tebe tražim! Pružiću ti priliku. Naoružan si. Hajde, potegni.

— Slušaj, Bredli. Već je noć i ne vidi se. Prespavaj, pa ćemo videti šta ćemo sutra.

— Ubiću te, Vernone — odvrati Bredli i priteže uzde svom konju. Bert je mogao da vidi njegovu desnu ruku tik iznad drške kolta. Bredli zaustavi konja, okrenu ga i tada se njegova ruka munjevito maši kolta. Trenutak kasnije odjeknuo je pucanj iz njegovog oružja. Metak je promašio cilj, a Bredlijev konj ustuknuo. Ali Bredli opali još jednom i ovaj metak zakači Vernonovog konja, koji se prope pravo prema Bredliju, tako da između njih dvojice nije bilo ni desetak metara.

— Prestani, idiote! — viknu mu Bert, ali Bredli ponovo opali i, na Vernonovu sreću, opet promaši. Bert podbode konja mamuzama, nalete na Bredlija i dobaci mu: — Želiš da izvršiš samoubistvo!

Međutim, njegov povik preseče još jedan pucanj iz Bredlijevog kolta, a onda instinktivno Bertova ruka kliznu ka koltu, munjevito ga izvuče iz futrole i isto tako munjevito opali. Bredli se zanjihao u sedlu i potom pade, sa nogom u uzengiji. Prestrašeni konj pojuri galopom, vukući za sobom Bredlijevo omlitavelo telo. Kada je Bert stigao, sve je bilo gotovo. Sjao je i kleknuo pored Bredlija. Tog trenutka bio je svestan da čuje dvojicu jahača koji u punom galopu dolaze iz grada. Požalio je što bolje ne poznaje ovaj kraj. Ipak, ostavio je Bredlija i poterao konja, a nešto kasnije našao se u vijugavom kanjonu, ne znajući da li su dvojica jahača našli Bredlijevo telo i da li su uopšte krenuli za njim.

Posle jahanja, koje je trajalo otprilike pola sata, Vernon je bio siguran da ga jahači ne prate. Isto tako, bio je siguran da ne zna gde se tre-

nutno nalazi. Sasvim iznenada i za njega samog, pred njegovim očima ukaza se lik Laure Ričardson. Pomislio je da bi mogao da pobegne, da se prebaci u Meksiko, da bi mogao sve da napusti. S tom mislju zaustavio je konja pored jednog potoka, sjahao i pustio ga da se napije vode. Trajalo je to nekoliko minuta, a onda je čuo topote kopita i glasove. Neko od jahača koji su dolazili smeja se i rekao:

— Znaš li ti, Diego, da nismo udaljeni ni dva kilometra od ranča Laure Ričardson? Ona je zaista lepa i privlačna devojka. Ali sada nema baš nikakvu zaštitu.

— Slušajte, braćo Lorensen! — preseče ga glas Diega Keloga. — Prestanite s tim glupostima!

Odjednom, Vernonov konj zarza, otkrivši njegovo prisustvo. Bert je znao šta to može da znači, pa se vinu u sedlo i punim galopom pojuri napred, pravo prema dvojici braće Lorensen, koji su se sa Diegom vraćali iz kanjona gde su čuvali Laurinu ukradenu stoku. Videvši da ga je Diego prepoznao, Bert opali jednom iz svog kolta, ali je znao da je promašio. Ugledao ga je kako je podigao pušku prema ramenu i opalio preciznije od njega, tako da ga je puščano zrno pogodilo u levu nadlakticu. Trenutak kasnije video ih je svu trojicu gde jure prema njemu, pa se pitao ko su druga dvojica jahača pored Keloga. Polegao je po vratu konja, podbo ga mamuzama i pojurio napred punim galopom. Imao je utisak da za sobom oseća dah svojih gonilaca. On se u jednom trenutku okrenuo i ispalio nekoliko hitaca naslepo, a zatim je na prvoj krivini kanjona skrenuo.

Tada je ugledao obrise zgrada na ranču Laure Ričardson. Sve je bilo pusto i mirno. Samo je jedna svetiljka gorela u sobi za dnevni boravak. Sjahao je u punom galopu, bacio svoj kolt i dograbio kolt Roberta Ričardsona koga je oduzeo od Ralfa Džonsona.

Kada je pretrčao trem, vrata se otvoriše i na njima se pojavi Laura Ričardson.

— Hvala bogu, živ si!

Jaka napetost njegovih nerava popusti kada je čuo taj glas pun nežnosti. Upao je u dnevnu sobu i procedio:

— Doneo sam ti revolver Roberta Ričardsona, a sada odlazim.

— Čula sam pucnje — odvrati devojka, pogleda ga i kriknu: — Ranjen si!

— Nije to ništa. Samo sam okrznut. Naletio sam na Diega Keloga i još dvojicu jahača tamo gore, u jednom kanjonu. Tamo su sigurno sklonili tvoju stoku. Kada sam to ustanovio, mislim da sam obavio svoj posao. Sada odlazim.

Primetio je da joj se na oči namakla senka izmešanog besa, uvredenosti i tuge. Najzad devojka reče:

— Berte, ako si to otkrio, ubiće te!

— Voleo bih to da vidim, ali, to te se ne tiče.

— Ostaćeš ovde, jer si ovde bezbedniji nego napolju, pogotovo što si sam. Ne ostavljaj me, Berte. Potreban si mi. Ne ostavljaj me, molim te.

Ona mu pride sasvim blizu, tako da je mogao da oseti njen dah, njen miris.

Bert je bio uzbuđen. Ma koliko da se borio protiv toga, zagrlio ju je čvrsto i njihove usne se spojiše u dug poljubac.

6.

Prvi put sunčani zraci probudili su šerifa Stiva Kalagana u kancelariji, gde je ostao da čuva Ralfa Džonsona u zatvorskoj ćeliji. Ovaj mu je ispričao da je Baring planirao da ubije Bredlija i preuzme ceo ranč »Tri hrasta«. Ispričao mu je sve što je znao o Bertu Vernonu. Priznao je da je ubio Marka Ričardsona i sve što je učinio sa Robertom Ričardsonom.

Tek je zora osvestila Kalagana. Izišao je i pošao prema kući starog Nikolsona skoro nesvestan, i tek je došao sebi kada je čuo topot kopita i video dva čoveka sa Bredlijevog ranča. Pomislio je da su došli da zahtevaju da oslobodi Ralfa. Ali oni stadoše ispred njega i jedan od njih reče:

— Noćas je Vernon ubio Bredlija, ne pruživši mu priliku da potegne svoj kolt. Potom je ubio Pitera Lorensena. Šerife, pitajte Diega Keloga. On je bio tamo sa Lorensenovima.

— Šta su Diego Kelog i braća Lorensen tamo radili? — suvo upita Stiv Kalagan. Ovo pitanje zbuni kauboja.

— Pošli su da traže gospodina Bredlija — odvrati zbunjeni kauboj.

— To znači da je telo Pitera Lorensena odmah pokraj Bredlijevog?

— Ne, Piterovo je u Vučjem kanjonu.

— Zašto tamo?

— Do đavola, jurili smo Vernona!

— prasnuo je kauboj.

— Dakle, tako — odvrati šerif Kalagan, okrenu se i pode dalje.

Prvo je ušao u salun »plavi andeo« i tamo saznao kako je Bredli otišao. Zatim, dok je razgovarao sa konobarom, razmišljao je šta je sa Vernonom.

U toku noći glas o sukobima brzo se proširio kroz grad, koji je sav bio uznemiren u času kada su Baring, Diego, Riko Kelog i Kristofer u nje ga ujahali. Baring je osetio uznemirenje u gradu i znao da je situacija zrela za rasplet. Zato je dobacio Diegu:

— Do sada si dva puta počinio gluposti. Zato ću ovog puta da radim sam. On zna šta su braća Lorensen radili u kanjonu. Vi ste šeprtlje, vas dvojica Keloga.

Diego je samo pogledao brata Rika, koji je jahao bez čizama, još uvek ranjavih nogu. Nešto kasnije, ova neugodna četvorka zaustavila se pred salunom »Plavi andeo« i u

njega ušla, uputivši se pravo prema šerifu Kalaganu. Njemu se obratio Baring:

— Znao sam šta će se dogoditi, Stive. Poznavao sam Vernona i znao sam da juri Kirka Bredlija. Bili su u sporu zbog nekog novca. Zato sam Rika i postavio u zasedu one noći, ali ne protiv Bredlija, već protiv Vernona.

— To ne odgovara priči koju mi je ispričao Ralf Džonson — suvo mu odvrati Kalagan. Na Baringovom licu izbiše rumene tačkice.

— Od sada ja vodim ranč „Tri hrasta“ — reče. — Bolje bi bilo da slušaš šta ti ja govorim, ako misliš da i dalje ostaneš gradski šerif. Nadam se da se razumemo, Kalagane?

— Da — odvrati Kalagan — razumemo se. Sve vreme smo se razumevali — dodao je i izišao iz saluna. Tada Diego Kelog reče:

— Ne dopada mi se kako se ponaša Kalagan.

Baring slegnu ramenima.

— O tome za sada ne moramo da brinemo, Diego. Ali, ako bude pravio neprilike, oslobodićemo ga se.

Malo kasnije, kada su prvi posetioci počeli da se okupljaju u salunu, Baring počeo da prenosi glasine da je Bert Vernon surovo i hladnokrvno ubio Kirka Bredlija, potkrepjujući tu priču činjenicom da Bredli nikada nije nosio oružje. Plaćao je piće svim gostima, a među njima je raslo uverenje da je Baringova priča istinita, stvarajući na taj način pogodno tle za Baringov plan. U zgodnom trenutku rekao je da se treba osloboditi hladnokrvnog ubice Berta Vernona i Laure Ričardson, koja ga je unajmila i koja ga štiti.

Nekoliko sati kasnije, razjarena masa bila je spremna. Brzo je organizovana potera, koja je projahala pored šerifove kancelarije. Stari štalar Ronald Nikolson uzbunio je šerifa, pa je i Stiv Kalagan pošao sa namerom da spreči krvoproliće. Bio je sasvim svestan da čovek u jed-

nom trenutku mora da se suoči sa svojim životnim odgovornostima.

*

Dan je bio blistavo sunčan, ali na ranču Laure Ričardson raspoloženje je bilo tmurno. Stiv Kalagan je bio tu, ali je izgledalo kao da je stranac. Niko na njega nije obraćao pažnju, iako je upozoravao na opasnost koja im predstoji, dok mu je sve vreme pred očima bio lik nekog, šestomesečnog sina. Osim njega, u Laurinoj kući bili su Ronald Nikolson, Dirk Rankin, Ričard Klenton, Ben Konoli i Bert Vernon. U drugoj sobi ležao je teško ozleđeni Robert Ričardson.

Stiv Kalagan je došao s namerom da uhvati Berta Vernona pod optužbom da je hladnokrvno, na gnusan način ubio nenaoružanog Kirka Bredlija. Bert se čak nije trudio da odgovori na te optužbe. On je mirno, bez trunke panike, pripremao odbranu kuće. Štaviše, dozvolio je Kalaganu da ga razoruža.

Nešto kasnije, pošto je obišla ujak Roberta, Laura se vrati u sobu za dnevni boravak i reče da ga stari zove. Svi su u toj sobi bili napetih živaca, do krajnjih granica. Jedino je Bert Vernon delovao opušteno i mirno, nekako nemarno kao i obično.

— Ujak Robert želi da te vidi, Berte — reče mu Laura.

— U redu.

Posle tih reči pošao je prema vratima Robertove sobe, na šta se Kalagan brzo okrenuo i rekao:

— Iz Robertove sobe postoji izlaz, zar ne?

— Pa šta? — odvrati Laura.

— Ti si zaboravila da sam ja uhapsio Vernona?

Bert pređe dlanom svoje ruke preko kuka, tamo gde mu je obično stajala futrola sa koltom. Na licu mu se pokaza jedva vidljiv osmeh.

— Misliš da bih otišao bez kolta?
— upitao je šerifa.

Posle tih reči ušao je u Robertovu sobu i seo na stolicu kraj njegovog kreveta. Kada ga je stari upitao da li je doneo kolt od Ralfa, i kada je dobio potvrđan odgovor, zatražio je da mu ga Bert donese. Došljak je mirno izišao i uzeo revolver koji mu je nešto ranije oduzeo šerif Kalagan. Ne obazirući se na njegove primedbe, odneo ga je starom Ričardsonu. Potom se, ponovo nenaoružan, vratio u sobu za dnevni boravak. Prišla mu je Laura i nežno se privila uz njega, prošaptavši:

— Berte, ne misli na ono što Stiv govori. Ti nisi hapšen. On brblja ko ješta. Misli na prošlu noć.

Bert je pogleda i seti se njene nežnosti, prijatnog osećanja koje je imao kada ju je zagrlio. Pomislio je na sebe i svoju prošlost, i na sumnje koje su ga progonile u pogledu sopstvene budućnosti. Čovek optužen za ubistvo u gradu koji mu ne veruje. Čovek koga smatraju ubicom. Ma koliko da je to želeo da kaže, nije uspeo, mada su mu te reči bubnjale u glavi: »Laura, ubio sam čoveka i sat kasnije držao te u zagrljaju, kao da imam pravo da to učinim. Nisam imao pravo na to. Ja sam čovek bez prava«. Jedva je prevalio preko usana:

— Zaboravi to, Laura.

— Ali, Berte, sinoć...

Prekinuo ih je uzvik Stiva Kalagana:

— Dolaze. Oslobodili su Ralfa Džonsona. I on je među njima.

— Koliko ih ima?

— Dvadeset, možda trideset — odgovori Stiv Kalagan i okrenu se prema ostalima u sobi. Bio je bled u licu, uplašen, iako je to bila druga vrsta straha od onog koji je osećao ranije.

— Ne želim pucnjavu — procedio je kroz zube. — Izići ću na vrata i pokušaću sa njima da pregovaram.

Bert pogleda prema ostalima u sobi, a zatim pogleda Kalagana,

osećajući da oni smatraju da je do gužve i ovog napada došlo samo zbog njega i da njega smatraju glavnim krivcem. Pogled mu se srete sa Kalaganovim. Istovremeno, primetio je da je Laura stala pored njega. Bio je čudno uzbuđen. Bio je uveren da je ona u njemu našla čoveka koga je tražila.

Stiv Kalagan priđe ćutke soškam pored vrata, uze jednu pušku i pruži je Bertu, i potom iziđe u trem.

— Stanite, ljudi! — viknu šerif. —

O svemu se možemo dogovoriti.

— Nemamo mi o čemu da razgovaramo, šerife — odvratio je Diego Kelog. — Ako je Vernon tu, onda je to sve što nam je potrebno.

— Naravno da je ovde. On će ovde i ostati sve dok se ne otreznete i počnete trezveno da mislite. Tek tada ću ga vratiti u grad i izvesti pred sud i tada ćete imati priliku da kažete svoju reč.

— Samo pusti Vernona, šerife! — odvrati mu Diego Kelog. — Mi ne želimo ništa nažao da učinimo Lauri Ričardson, ni tebi Kalagane, ali hoćemo da nam predaš tog ubicu. Ako nam ga ne predaš, sami ćemo ga izvući.

Povici zagušiše poslednje Kelogove reči i u tom trenutku šerif primeti kako je Kelog krenuo rukom prema koltu. Nije se obazirao na Kalaganovo upozorenje, već je pozvao ostale da krenu napred. Niz Kalaganovo lice slivao se znoj, dok je posmatrao gomilu razuzdanih momaka sa ranča »Tri hrasta«... osim Baringa. Većina od njih su bili časni i vredni meštani i to je Stiv Kalagan znao. Što se ostalih tiče, bili su to ljudi koje je nagnao viski iz saluna »Plavi anđeo« da krenu u ovu besmisleni poteri. Odjednom, kao munja, kroz Kalaganovu glavu sevnu misao: »A zašto ih ne bih pustio da se dočepaju Vernona«? Posle dugo vremena pred očima mu se ukazao lik preminule supruge i malog deteta. Ali, posle kraćeg razmišljanja, Kalagan uzviknu:

— Upozorio sam te, Kelog! Ne pucajte se.

Stari štalski momak Ronald Nikolson uhvati ga za ruku i uvuče u kuću. Sada je svima bilo jasno da će do borbe doći, pa je svako od ukućana zauzeo mesto kraj prozora.

Čekali su.

Vladala je grobna tišina.

Prvi je reagovao Bert Vernon. On je pomoću cevi svog kolta razbio prozor i provirio napolje. Diego Kelog bio je na konju, baš kao i Riko, Kristofer i Ralf Džonson, dok su ostali ljudi prilazili pešice. Neki sa koltovima, nekolicina sa puškama, dok je većina bila nenaoružana.

Kada je Diego ponovo viknuo, Riko, Ralf i Kristofer počеше da pucaju iz koltova prema kući. Revolverska zrna su dobovala po jakim zidovima zgrade, a neki prozori poprskаше.

Bert Vernon je mislio na Baringa. I ovoga puta bio je uveren da je Baring ostao dosledan svom starom sistemu da iskoristi svaku priliku da jednim udarcem ubije dve mušice. Bez sumnje, Baring je želeo da ukloni Berta Vernona s puta, ali je istovremeno hteo da jednom i zauvek likvidira pitanje ranča Ričardsonovih, za šta je i pripremio ovu gradsku rulju. Pažljivo i proračunato, Bert je počeo da nišani. Čekao je sve dok nije primetio da Ralf Džonson jaše direktno prema kući, uspravljen u uzengijama. Bert Vernon nije ni čuo prasak svog revolvera. Konj je nastavio da juri, pravo napred. Kada je stigao do trema, zastao je. Ralf Džonson se zanese, prevrnu preko glave konja i kao klada pade na drveni pod trema. Tu je ostao da leži zgrčen i nepomičan.

Kada to vide, Bert Vernon tiho procedi kroz zube:

— Ovo sam, učinio za tebe, Roberte.

Tada Bert ugleda Kristofera kako je zaustavio konja i počeo da nišani prema kući. Krajičkom oka video je i Kalagana u istom pokretu, a posle

praska, snažni Kristofer se skljoka sa konja i ostade da leži u prašini.

*

U svojoj sobi Robert Ričardson je čuo pucnjavu ispred kuće. Užarenih očiju, sav grozničav, viknuo je:

— Hoćeš još, Ralfe?

Posle tih reči, na drhtavim nogama uspeo je da se uspravi, dohvati svoj kolt, koji mu je Bert doneo, i da pođe prema vratima. Nije osećao ni bolove ni išta drugo. Izišao je na sporedna vrata, srećan što se tako dobro oseća. Opet je bio veliki čovek.

Hrabro je izišao u dvorište. Tek tada ljudi, koji su opsedali kuću, ugledaše ga. Delovao je čudno. Bio je nag do pojasa, a na njegovim leđima jasno se video crveni ožiljak žig-a ranča »Tri hrasta«. Posle nekoliko koraka, primetila ga je s prozora i Laura. Iz usta joj se oteo jezivi krik, ali to stari Ričardson nije čuo.

Tu čudnu pojavu video je i Riko Kelog i naglo zaustavio konja, neposredno ispred Ričardsona. Starčeve oči bile su presvučene ružičastom maglom od groznice, tako da nije prepoznao Rika, pa je viknuo:

— Vratio si se, Ralfe! Potegni!

Riko nije morao da poteže. Kolt mu je već bio u ruci. Jedino je morao da povuče oroz, pa je pokušao da učini baš to. Ali usta mu ostadoše razjapljena a oči zbunjene. Učinilo mu se da čuje glas: »Idući put, kukavice, potegni, i nemoj da klečiš na kolenima i moliš za milost«!

Tad Robert Ričardson opali. Njegovo zrno pogodi Rika posred grudi i izbacila ga iz sedla.

Sasvim mirno, kao da se ništa nije dogodilo, teturajući se, držeći kolt iz koga je još izbijao dim, Robert Ričardson pođe nazad. Pao je pred samim vratima. Bert Vernon i Laura Ričardson pohitaše iz sobe prema sporednom ulazu. Stigli su kasno.

Niko nije znao čije je zrno pogodilo starog Roberta Ričardsona.

Sve u svemu, pucnjava je trajala nepun minut.

Ralf Džonson bio je mrtav, a takođe i Riko Kelog. Ostali ljudi sa Bredlijevog ranča, prilično zbunjeni, nisu ni pucali. Sada su se zgledali, dok je među njima vladala grobna tišina. Jedino je Diego Kelog pozivao na borbu. Čuli su ga, ali su ga gledali kao glumca u nekom komadu koji nisu shvatili.

Prvi od pripadnika ove rulje osvestio se Met Holden, koji je viknuo:

— Gubi se, Keloge, pre nego što te golim rukama zadavim.

Diego Kelog bio je izbezumljen od besa. Video je svog ubijenog brata i osetio da više nema podršku u gomili. Pun gneva, pomislio je da je cela stvar bila Baringova ideja. »Ti si sve to smislio, Baring«, sinu mu kroz glavu, »zbog tvojih planova poginuo mi je brat«. Istovremeno, podbo je konja i pojurio nazad, prema dolini.

*

Sada je oko kuće vladao mir. Sve je opet bilo u rukama šerifa Kalagana, koji pokušava da zadrži Berta Vernona.

— Još uvek si moj uhapšenik, Vernone — reče mu.

— Naravno — odvrati mirno Vernon, okrenu se i svom silinom udari drškom kolta šerifa po potiljku i dobaci: — Oprosti, šerife!

Posle tih reči skočio je na prvog konja koga je našao pred vratima, i poterao ga punim galopom za Diegom, žaleći u sebi što dobro ne poznaje ovaj kraj. Ipak, neko šesto čulo reče mu da treba da jaše prema ranču »Tri hrasta«.

Kada je stigao od ranča, sjahao je i pešice se uputio prema glavnoj zgradi. Pred njom je ugledao Kelogovog konja, ali je u kući vladala tišina, kao da nikog nije bilo. Bio je načisto da je Kelog, u odnosu na njega, imao prednost od blizu pola sata.

Ukus osвете nije mu bio nimalo prijatan. Ipak, pošao je oprezno prema kući, držeći kolt u ruci. Provirio je kroz prozor u radnu sobu Kirka Bredlija, osvetljenu samo plamenom vatre sa ognjišta. U njoj je bio Baring, ali on više nije mogao da stvara nepravilike. Bio je mrtav. Nigde nije bilo tragova i znakova borbe, ali Bertu je na prvi pogled sve bilo jasno. Baring je bio nepomičan, na kolenima, pred otvorenom kasom. Metak ga je očigledno pogodio u potiljak, dok je pokušavao da isprazni kasu — i tako je ostao.

Bez sumnje, sadržinu kase je odneo Diego Kelog.

Vernon je neko vreme posmatrao mrtvog čoveka za kojim je svojevremeno krenuo. I šta mu je on doneo? Tri godine zatvora i jednu noć nasilja od koje je osećao mučninu i iz koje nije dobio svoj novac. Najgore od svega, strahovao je da je u ovoj noći izgubio ženu, jedinu ženu koju je ikada voleo u životu. Odjednom se setio reči Diega Keloga: »Na četrdesetak milja prema jugu postoji železnica«.

Okrenuo se, našao svog konja i pojahao.

On se pitao kuda je Diego Kelog odjahao i gde je zastao. Uputio se prema jugu.

Kada je stigao do Rio Grandea, ugledao je Diega Keloga pored konja. Činilo se da Kelog nije ni osetio da mu je Vernon za petama. Najzad ga je čuo i okrenuo se. Držao je u ruci bisage i iz njih izvadio pregršt novca. Muklim glasom, koji je podsećao na pucanje leda u prolećnoj noći, upitao ga je:

— Koliko si dobio, Diego?

Diego se ukoči, ali novac nije ispuštao iz ruke. Oči su mu očajnički lutale unaokolo, poput uhvaćene životinje koja pokušava da nađe rupu kroz koju bi šmugnula. Najzad pogleda u Berta i odgovori:

— Oko pet hiljada dolara.

— Čovek bi mnogo učinio za tu svotu, Diego. Mogao bih da te ubi-

jem. Mislim da sam dobio ono zbog čega sam ovamo došao.

Kelog se polako okrenuo, još uvek držeći novac u ruci, istovremeno smeškajući se.

— Berte, s ovim novcem mogli bismo i ti i ja da budemo zadovoljni. Baring nas je prevario. Mogli bismo mnogo štošta da uradimo. Ti i ja zajedno.

— Možda.

Diego još jednom stisnu šake, otvori ih, pa opet stisnu, dok ga je Vernon posmatrao. Teško mu je padalo što ni za trenutak nije smeo da skloni pogled s njegove desnice, jer bi za njega moglo da bude fatalno ako bi svoju pažnju usmerio na pokrete njegove druge ruke u kojoj je držao novac.

— Mogli bismo da podelimo na dva jednaka dela. Pogledaj šta imam u levoj ruci — prosiktao je Diego nekim neprirodno piskavim glasom. — Bićemo ortaci.

Kada je pokrenuo desnu ruku, Bertovi živci se napeše kao strune violine. Diego je i dalje govorio, pružajući levu ruku sa hrpom novca u njoj.

— Mnogo je tu novca. Pogledaj, Berte.

Međutim, Vernon uopšte nije gledao u njegovu levu ruku. Primetio je munjeviti pokret Diegove desne ruke. Pokret je bio neobično brz. Neverovatno brz. Ali Diegova ruka morala je i da se vrati nazad i da se spusti. Bertova nije. Diego je uspeo samo da izvuče revolver iz futrole u trenutku kada je prasak iz kolta Berta Vernona narušio tišinu u dolini.

Sada je tu bilo sve — pet hiljada dolara, bisage i konj — sve što je dovoljno da bi se prevalio put od četrdeset milja.

Bert Vernon je stajao sam na oba-

li velike reke i posmatrao kako se lenjo kreće prema jugu. Senke su postajale sve jasnije; opet se bližila puna mesečina.

Bilo je to isto kao i prošle noći kada je, nešto kasnije, na toj istoj mesečini video i nasilje i ljubav...

— Zaboravi to, Vernone — reče Bert samom sebi. — Dobio si ono radi čega si došao. Sada samo otidi prema jugu i uhvati prvi voz.

Mislio je na Roberta Ričardsona, Stiva Kalagana i onda, odjednom, skoči na Diegovog konja, udari ga šakom po sapima, uveren da će ga ovaj odvesti tamo kuda je želeo da ode.

Kada je prošao kanjon kraj ranča »Tri hrasta«, tek tada je pritegnuo uzde i upravio konja tamo kuda je želeo da stigne.

Kuća Ričardsonovih bila je osvetljena. Topot kopita konja pod njim jasno je odjekivao u tihoj noći, a u tremu je video dve siluete.

Čekali su ga Laura i Kalagan. Bacio mu je pred noge bisage s novcem i suvo rekao:

— Ovo je preostalo od Baringove bande.

Umorno je sjahao i prišao Lauri. Kada je hteo da je zagrlji, začuo je Kalaganov glas:

— Ne zaboravi...

— ... da si moj zatvorenik — dopuni ga Bert Vernon i zagrlji Lauru, pa dobaci: — Ali, ipak, ona je moja...

Šerif se setno osmehnu i ostavi ih u tremu, nalik na par razneženih golubova. Na vratima šerif zastade i pogledavši u Lauru i Berta reče:

— Želim vam puno sreće.

Posle tih reči izgubi se u dvorištu. Ubrzo se čuo topot njegovog konja koji se udaljavao.

KRAJ

U SLEDEĆEM BROJU

B. Rodžers

BORITI SE ILI UMRETI

Bari ustade sa kamena i uzjaha. Pomislio je: neću stići na vreme, da pomognem Henku, ova dvojica i braća Mičam stići će do njega pre svih!

Povukao je uzdu.

U tom trenutku video je kako Hiršman podiže pušku i znao je da on hoće da puca u njega...

JUGOBANKA

**DODITE
DA SE DOGOVORNO**

YU ISSN 0353-1287

9 770353 128096